

RAMAZANNÂME

Dr. ÂMİL ÇELEBİOĞLU

kutuphaneci - eskikitaplarim.com

Tercüman 1001 TEMEL ESER

Tercüman
1001 TEMEL ESER
22

Hazırlayan :
Dr. ÂMİL ÇELEBİOĞLU

RAMAZAN - NAME

«1826 Yılından Ramazan Mânileri»

Tercüman gazetesinde hazırlanan
bu eser Kervan Kitapçılık A. Ş.
ofset tesislerinde basılmıştır

1001 Temel Eser'i iftiharla sunuyoruz

Tarihimize mânâ, millî benliğimize güç katan kütüphaneler dolusu birbirinden seçme eserlere sahip bulunuyoruz. Edebiyat, tarih, sosyoloji, felsefe, folklor gibi millî ruhu geliştiren, ona yön veren konularda "**Gerçek eserler**" elimizin altındadır. Ne var ki, elimizin altındaki bu eserlerden çoğunlukla istifade edemeyiz. Çünkü devirler değişmelere yol açmış, dil değişmiş, yazı değişmiştir.

Gözden ve gönülden uzak kalmış unutulmaya yüz tutmuş -Ama değerinden hiçbir şey kaybetmemiş, çoğunluğu daha da önem kazanmış- binlerce cilt eser, bir süre daha el atılmazsa, tarihin derinliklerinde kaybolup gideceklerdir. Çünkü onları derleyip - toparlayacak ve günümüzün türkçesi ile baskıya hazırlayacak değerdeki kalemler, gün geçtikçe azalmaktadır.

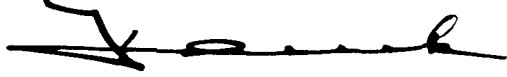
Bin yıllık tarihimizin içinden süzülüp gelen ve bizi biz yapan, kültürümüzde "Köşetaşı" vazifesi gören bu eserleri, tozlu raflardan kurtarıp, nesillere ulaştırmayı plânladık.

Sevinçle karşılayıp, ümitle alkışladığımız "1000 Temel Eser" serisi, Millî Eğitim Bakanlığınca durdurulunca, bugüne kadar yayınlanan 66 esere yüzlerce ek yapmayı düşündük ve "Tercüman 1001 Temel Eser" dizisini yayınlamaya karar verdik. "1000 Temel Eser" serisini hazırlayan çok değerli bilginler heyetini, yeni üyelerle genişlettik. Ayrıca 200 ilim adamımızdan yardım vaadi aldık. Tercüman'ın yayın hayatındaki geniş imkânlarını 1001 Temel Eser için daha da güçlendirdik. Artık karşınıza gururla, cesaretle çıkmamız, eserlerimizi gözlere ve gönüllere sergilememiz zamanı gelmiş bulunuyor. Millî değer ve mânâda her kitap ve her yazar bu serimizde yerini bulacak, hiç bir art düşünce ile değerli değersiz, değersiz de değerli gibi ortaya konmayacaktır. Çünkü esas gaye bin yıllık tarihimizin temelini, mayasını gözler

önüne sermek, onları lââyık oldukları yere oturt-
maktır.

Bu bakımdan 1001 Temel Eser'den maddî
hiç bir kâr beklemiyoruz. Kârımız sadece gu-
rur, iftihar, hizmet zevki olacaktır.

KEMAL ILICAK

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Kemal Ilıcak', written over a horizontal line.

Tercüman Gazetesi Sahibi

Ö N S Ö Z

Şimdiye kadar Ramazan mânileri mevzuunda müstakilen yayınlanmış ancak iki eser görebildik: Birincisi, taşbasması olup otuziki sahifeden ibarettir. Harekeli nesihle yazılmıştır. Her sahifesinde mevzu ile ilgili resimler vardır. Otuz fasıl ve üçyüz yetmişbeş mâni bulunmaktadır. Birkaç mevzu hâriç diğerleri, bazı farklarla Ramazan-nâme'de mevcuttur.

Görebildiğimiz ikinci eser, 1948 yılında Muhtar Yahya Dağlı tarafından neşredilen «İstanbul Mahalle Bekçilerinin Destanı ve Mâni Katarları»dır. Burada da kırk fasıl ve dört-yüz yetmişüç mâni mevcutken hazırladığımız eserde yüz-yirmi küsur fasıl ve bindört-yüz yetmişbeş mâni olmakla herhalde bu mevzuda hazırladığımız Ramazan-nâme en hacimli görünüyor. M. Yahya Dağlı Bey, taşbasması eserden ve bir yazma nüshadan istifade etmiş ise de maalesef Millet Kütüphanesi'nde bulunan merhum Ali Emîri'ye âit mecmuanın numarasını zikretmemiştir.

Çeşitli yazma ve matbu eserlerden perâkende olarak topladığımız, şifâhen derlediğimiz diğer Ramazan mânilerini, bu mevzuun geleneğine dair mâlûmâtı ikinci kitap olarak neşretme ümidiyle muhterem hocam «hâce-i mekteb-i irfan ve sâhib-i cûd u ihsan» Prof. Dr. M. Kaya Bilgegil'e, Sayın Doç. Muammer Özergin'e, Tercüman Gazetesi'nin sahibi Sayın Kemal Ilıcak'a ve Tercüman müntesiplerine alâka ve yardımları için teşekkürlerimi arz ederim.

Dr. ÂMİL ÇELEBİOĞLU

İslâmî İlimler Fakültesi, ERZURUM

İÇİNDEKİLER

	Sahife		Sahife
Önsöz	9	Çeşnigir faslı	64
Müellife dâir	15	Gül vasfı faslı	65
Esere dâir	17	Eûlbûl faslı	67
Şekil husûsiyetleri	27	Cuma gecesi faslı	69
İmlâ husûsiyetleri	30	Pehlivan faslı	70
Bazı dil ve ifâde hususi		Mir-i kelâm faslı	72
yetleri	31	Altı kişi faslı	74
Ramazanın evvelki gece		Şaşkın faslı	76
faslı	39	Kese bulma faslı	78
Ramazan faslı	41	Cüzdan faslı	79
Ramazan faslı	42	Üzümler faslı	81
İkinci gece faslı	44	Ay kârı	83
İkinci gece faslı	45	Hafta kârı	85
İkinci gece faslı	47	Kolay kâr	87
Reçeler faslı	49	Beykoz faslı	89
İftar faslı	51	Darb-ı mesel faslı	91
Câmiler faslı	52	Beyit yapması faslı	93
Taamlar faslı	54	Sâi faslı	94
Zâhire faslı	56	Hekim faslı	96
Mübâlâğa zâhire faslı	58	Kimyâcı faslı	98
Bekçi iftarı faslı	60	Paçacı faslı	100
Davulcu iftarı faslı	62	Meşhurlar faslı	102

Sahife**Sahife**

Arap halâyık fashı	104
San'atlar fashı	106
Meta'lar fashı	108
Meyva fashı	110
Dolmabahçe köşkü fashı	111
Kayıklar fashı	113
Lisan-ı Sıbyan fashı	115
Remmâl fashı	117
Seyâhat fashı	119
Kütübhanê fashı	123
Ramazan fashı	125
Altun fashı	127
Cennet fashı	129
Üsküdar fashı	130
Nuruosmaniye fashı	132
İmdâd (kedi) fashı	134
Köpekler fashı	136
Yahılar fashı	138
Saatler fashı	139
Bezîrgân fashı	141
İftar fashı	144
Kız Kulesi fashı	145
Züğürtlük fashı	146
Bayramlık fashı	148
Baklava fashı	150
Yel ile Yuf fashı	152
Fasıl	154
Sarrac fashı	155
Sırmakes-hâne fashı	157
Pireler fashı	159
Kalyonlar fashı	161
Esnaflar fashı	163
İmâret fashı	165
Usaklar fashı	167
Tavuklar fashı	168
Ördek ile kaz fashı	171
Kuşlar fashı	173

Yaş-nâme	174
Şıcanlar fashı	176
Kediler, şıcanlar fashı	178
Hamamlar fashı	181
Fener fashı	183
Sultan Mehmed (Câmîi) fashı	185
Soygun fashı	187
Uyku fashı	190
Kâ'be fashı	192
Şekerler fashı	193
Eskiödarlar fashı	195
Kese alayı fashı	198
Âşıklar fashı	200
Mekteb fashı	202
Bekçi hamamı fashı	204
Fener çaldırma fashı	207
Nâsihat fashı	208
Yeni Câmîi fashı	210
Ocaklar fashı	214
Kapular fashı	216
Kamer fashı	219
Bülbül fashı	221
Pejmurdeler fashı	223
Kandilli fashı	226
Eyyüb fashı	227
Kadir gecesi fashı	229
Cebhane fashı	231
Tenbeller fashı	233
San'atlar fashı	235
Bursa fashı	237
Ziyâret fashı	239
Mirâsyedi fashı	241
Altun fashı	243
Iyd (Bayram) fashı	245
Kalyonlar fashı	247
Balıklar fashı	248
Donanma fashı	250

	Sahife		Sahife
Ehl-i keyf faslı	252	Ketenciler faslı	266
Pireler faslı	253	Donanma-yı hümayûn	
Kayıklar faslı	255	faslı	267
Bezîrgânlar faslı	257	Esnaf alayı faslı	269
Donanma faslı	259	Medh-i ramazan faslı	271
Eснаflar faslı	261	(Duâ) faslı	274
Nizâm-ı âlem faslı	263	Lûgatçe	277
İstanbul donanması		Özel isimler fihristi	291
faslı	264	Fotoğraflar	299

MÜELLİFE DAİR

Takdim ettiğimiz bu eseri, (*) şekli, mevzu'u ve geleneği itibâriyle anonim kabul etmemiz gerekirse de mevcûd bazı ifâdelerinden, tertip ve husûsiyetlerinden dolayı bunı, bir veya bir kaç nâzıma mâl etmek de imkân dahilinde görünmektedir.

Binbeşyüz mânîlik bir eserde başka hiç bir ismin geçmeyip ve eser tertîbî bakımından da eski geleneğe uygun olarak sonlarda:

«Bezl eyledim cismimizi
Beğendiler resmimizi
Emir Mustafa dediler.
Sorarsanız ismimizi.» (1400.m.)

Dörtlüğünde sadece Emir Mustafa adının geçmesi onu, bu eserin müellifi olarak düşündürtebilir. Gerçi buradaki ismin, mânîleri okuyan her bekçi veya davulcuyla zaman zaman değişmesi mümkün, hattâ eseri istinsah edenler veya derleyenler kendi adlarını buraya koyabilirlerse de:

(*) *Ramazan-nâme*, Atatürk Üniv. Ktp., Yazmalar bl. No: 408, Yk. 67+3, Ölç. 220×145, St. 23, Yz.: Nesih, başlıkla: umumiyetle kırmızı Kt.: Ahırli, krem renginde, suyuolu ve su damgolu, cd.: Kahverengi meşin, yıldız rûmı şemseli, mıklaplı, saqlamca.

Ocak gayretin güdeyim
 Gayri kelâmı nideyim
 Yapıldı eski odalar
 Sizlere vasfın edeyim. (973—988.m.)

Gibi ve benzeri dörtlüklerle, nâzımın yeniçeriliğini âşikâr ederken Emîr tabîriyle de Mustafa'nın bir yeniçeri olarak müellifliği veya hiç olmazsa derleyiciliği ihtimâli artmaktadır.

Ayrıca eserin hacmine göre ve bilhassa nev'i bakımından müsaid olmasına rağmen kâfiyelerde çok az tekrarın bulunması, zengin ve çeşitli oluşu, eserdeki tertib ve nisbeten fikir bütünlüğü, tahkiyenin müselliliği ve mevzulardaki insicâm ve üslûp beraberliği de bu mânilerin muayyen bir ozanın eseri olabileceğini ilhâm ettirmektedir. Zira görebildiğimiz bu tip diğer eserlerde aynı insicâmlı tertib ve husûsiyetlerle karşılaşmıyoruz. Şâirimiz veya musannifimiz de bunu hissetmiş gibi:

«Sözü güzel söyleyelim
 Hem bî-bedel söyleyelim
 Ağalarım bu gece biz ...
 Darb-ı mesel söyleyelim.» (326.m.)

«Duâcın geldi sen de bil
 Can safâ eder tende bil
 Eğer gûş edeyim dersen
 Nev-zuhur sözü bende bil» (568.m.)

«Beyhûde sözleri demem
 Çokça ozanlık eylemem

Üç gün üç gece söylesem
Donanmayı tüketemem.» (1381.m.)

Diyerek kendisini medh ile gayretini beyân eder.

Nihayet müellif veya musannife dair son olarak aşağıdaki mânilerden İstanbullu yahut İstanbul sâkini olduğunu tahmin edebileceğimizi ilâve edelim:

«Kervanda boru çalınır
Gelen yükten baş alınır
İstanbul'umuzda bizim
Her ne istersen bulunur.» (437—439.m.)

ESERE DAİR

Bu mâniler parça parça çeşitli tarihlerde teşekkül etmiş olsalar bile bunların, mürettep bir eser olarak meydana gelişinin tarihini, zikredeceğimiz bazı hususiyetlerin yardımıyla aşağı yukarı tahmin edebiliriz.

Ramazan-nâme'nin teşekkül bölgesi İstanbul olduğuna göre mânilerdeki yarlıgamak, ırgürmek, ivmek, kaşanmak gibi kelimelerin mevcudiyeti, bu eserin pek yakın bir devrin mahsulü olmadığını göstermeye yeter sanırız.

Nâzımın yeniçeri oluşu veya yeniçeriliğe ait özelliklerin zikredilişi eserin bu ocağın kaldırılmasından önceye yani binsekiz yüz yirmialtıdan evvele âdiyetini kesinleştirir.

Daha sonra bina edilen eserlerin zikri geçmeyerek en son bahsedildiğini gördüğümüz Ayazma Camii (1174

/1760), Beykoz Çeşmesi, (1158/1745), Ayasofya Kütüphanesi gibi bazı eserlerin de inşa tarihleri aşağı yukarı bizi takribî bir tarihe götürse de:

«Medhe geldim ben sizleri
Gûş ediniz bu kemteri
Vasf edeyim bu şeb size
Yeni yapılan Feneri

Ağam medhe sezâ oldu
O yerler rûşenâ oldu
Ahırkapıyla Çatladı
Arasında binâ oldu.» (900—901.m.)

Dörtlüklerinde Ahırkapıyla Çatladıkapi arasında yeni yapıldığı söylenen fenerin inşa tarihinin tesbiti, bu eserin teşekkül veya tertibinde en yakın ve en doğru tarihi verebilecektir

Kanaatımızca bu eserin teşekkül tarihi, onsekizinci asrın ikinci yarısı olmalıdır.

Ramazan-nâme'deki fikirlere ve söylenen özelliklere herhâlde itimad edebiliriz. Yani dînî, tarihî, ictimai bakımlardan gerçekten çatışan bir taraf yoktur denebilir.

Meselâ; Ramazanın başlangıcı için hilâlin görünmesi; hurma veya su ile iftar edilmesi, Bâyezid Camii civarında yaycıların, okçuların, Eyüp'te oyuncakçılarının Yenikapı'da oduncuların (hâlen öyle) bulunması; Beykoz'daki meşhur çeşmenin sütun sayılarının doğruluğu; Nûruosmaniye Camii'nin halılarının seccâde tipin-

de oluşu (yakın zamana kadar mevcuddu) gibi daha da artırabileceğimiz örnekler gerçeğe uymaları yönünden eserin sıhhatine birer delildirler:

«Geldi mâh-ı Ramazanım

.....
Bu gece ayı gördüler» (1—3.m.)

.....
«Gûş edin tâze edâyı
Söyledin bekçi gedâyı
Sizlere müjdeye geldi
Bu gece, gördüler ayı.» (19—20.m.)

«Sünnet olan iftâra
Yâhud su iç çekme kaygu
Hurma ile eyle iftâr
Sünnet olan da budur bu.» (77.m.)

«.....
Sultan Bâyezid'e varıp
Bir yay alır dörde beşe.» (336.m.)

«EYYÜB FASLI

.....
Fır fır döner fırladıklar
Çın çın öter çingiraklar
Uşakların bezistanı
Katı çoktur oyuncaklar.» (1182.m.)

«Yenikapı'ya varılır
Oduna çeki kurulur

.....» (1115.m.)

«BEYKOZ FASLI

Vaz' eylediler önüne
Mermer direk altı dâne.» (317.m.)

«.....

Hablârı mihrablıdır
Beş vakti anda kıl edâ.» (1081.m.)

Bu eserin mevzuunun zenginliği, sadece fihriste söyle bir bakmakla da hemen görülebilir. Bu cihetten kanaatimizce Ramazan-nâme, yalnızca edebî ve dil açısından değil dinî, tarihi, coğrafi, içtimâî vs. yönlerden de kıymetli ve nev'i içerisinde nâdir bir eserdir.

Umumiyetle İstanbul'un semt hamam, mesireleri vs. gibi özellikleri işlemekle beraber renklerden, mesleklerden hayvanlardan, meyve ve tatlılardan bahsedildiği gibi başka şehir ve ülkelere ve hususiyetlerine de temas olunur.

Mevzuları ifade itibariyle iki grup altında toplamamız mümkündür. Cennetler faslı, Kâ'be faslı, Kadir gecesi faslı, Gül faslı, Âşıklar faslı gibi fasıllarda hemen hemen eserin bütününde hâkim mizâhî, tezatlı ve mübalâğalı uslûp kaybolur, bir kısmında belki mevzuun dinî oluşunun tesiriyle ciddiyet hâkim olduğu gibi bazı mısralarda bir şi'riyet dahi kendisini hissettirir.

Altı kişi, parçacı, kediler, pireler gibi fasıllarda da tamamen bir mizah ve mbalga hatt yer yer bir-çok mısralarda bir mnasızlık mevcûd görünür.

Ramazan dolayısıyla mânilerin okunması ayın görünmesiyle yani Ramazanın ilk gününden itibaren başlar:

Gř et sadâyı bu gece
Et merhabayı bu gece
Benim devletli efendim
Gördüler ayı bu gece.» (2.m.)

Bu mâniler hergün iftar ve sahur vakitleri yani akşamları ve geceleri davulcu yahut bekçi tarafından veya karşılıklı okunmaktadır. Ve herhalde bu, sadece Ramazanla bayramlara mahusus görünmektedir.

«Akşam ezanı dinlemek
Sahur vakti yemek yemek
Ramazana mahsus şeydir
Gece davulcu söylemek.» (545.m.)

«Duâlar okur dilleri
Vakt-i sahur blblleri
Hâk-i pye yüzler sürüp
Geldi davulcu kulları.» (1196.m.)

Ramazanın birinci gününden itibaren hergün iftarda ve sahurda değişik mevzulara dair mâniler okunur. Nâzım deta bir beraat-i istikll ile mevzuunu, ilk mısralarda Sultan Osman Camii'ni, saatleri, balıkları..

vasfedeyim diyerek ifhâm eder. Bir bakıma mevzu zenginliği bu sebebledir.

Takdim ettiğimiz bu eserinde Ramazanın birinci gecesi, ikinci gecesi... diye başlaması onun mürettep bir eser olduğunu göstermektedir:

«Biliriz bu dünya fânî
Geşt edip gezem cihâni
Bu şeb de medh etsem gerek
Câmii Sultan Osman'ı.» (583.m)

«Geldim bekçiden ileri
Medh eylemeğe sizleri
Bu gece size sultanım
Vasf edeyim saatleri» (625m)

«Tut kulak bekçi lâfına
Eyle nazar etrafına
Bu gece geldim başlayam
Balıkların evsâfına» (1304.m.)

Ramazanın onbeşinden sonra artık ayrılığın yaklaşmakta olduğu hissedilir. Onbeşinde askere baklava çıkarılır:

«Bu gece onaltı sayı
Gidiyor Ramazan ayı
Yeniçeri padişahın
Aldı bugün baklavayı.» (695.m.)

Bekçiye ve davulcuya bahşiş daha çok Ramazanda veriliyor olmalı. Hemen bütün mevzuların sonunda

açıkça veya kibarca bahşiş isteği görülüyor. Bununla beraber artık ramazanın sonlarına doğru herhalde bayramı karşılamak için bahşiş ve ikram yerine hediye beklenir. Belki de bunun geleneği muayyen idi ki başka bir şey değil de sadece yağlık istendiğini görüyoruz.

«Lâzımdır böyle görülmek
Bekçiyle iyi dirilmek
Ramazana mahsus şeydir
Bekçiye bahşiş verilmek.» (546.m.)

«Bekçi sözün var mı bana
Sözlerim hep senden yana
Hiç elem çekme a bekçi
Hazırlandı yağlık sana.» (1286.m.)

Bahşiş veya hediye isteği çok kere açıkça ve ulu-orta söylenirken bazan bu dilek, îmâ yoluyla ve pek kibarca olur:

«Kayıkların medhi tamam
Bin yaşasın benim ağam
Şimdi bahşişim verirler
Eyleme sıklet vesselâm.» (470.m.)

«Bu düş imiş değil hayal
Getirdim sizlere misal
Ben bu yakında sultanım
Düşte dahi görmedim mal.» (499.m.)

«Yarın gece gelir isem
Bu halleri bilir isem

Mezarıma altun dökün
Züğürtlükten ölür isem.» (557.m.)

Bazan da sona doğru mevzu bitip sıra bahşiş temennisiyle mühürlenmeye gelince bahşişe intikal bir hayli zekice ve başarılıdır:

«Züğürtüğü alma sakın
Gelmesin bu yere yakın
Devlet kuşunu araştıır
Sağına soluna bakın

Nedir dersin devlet kuşu
Devlet kuşudur bahşişin

.....» (649—650.m.)

Muhtemelen fazla bahşiş koparmak ümidiyle devamlı züğürtlükten, yoksulluktan şikâyet edilir. Müstakil bir züğürtlük faslı bile vardır:

«Gezdiği yerleri bilmez
Çeşminin yaşını silmez
Bekçiniz dâima ağlar
Züğürtlükten yüzü gülmez.» (670.m.)

En ciddi mevzularda dahi bahşiş meselesi ihmâl olunmaz:

«Afv olur cürm ü hatalar
Hakk'ın emrini tutalar
Bekçiye olsun atalar
Mübarek Kadir Gecesi.» (1194.m.)

Bahşîşi üzerinde bu kadar devamlı ve özellikle durulması beki de bekçinin geçiminin bu bir aylık hâsılatla bağlı olmasındandır:

«Bekçi mülûkâne bakar
Göz açıp cihâna bakar
Onbir ayda işi hava
Hemen Ramazana bakar.» (714.m.)

Minârelerde kandiller yakılması, câmilerde mahya kurulması, güllâç baklavasının yenilmesi (540.m.), şekerden ağaçların yapılması (1439.m.), bilhassa ramazanda fakir fukaraya yardım ve alâkaların artması, dargınların barışması gibi beşerî ve dinî hususiyetlerin kendini daha çok hissettirmesi hep bu ayların sultanı (22.m.) ramazanda olur.

İftar ve sahur vakitlerini bildirmek için top atılması (bugün bu hususiyet devam ediyorsa da vaktiyle Eminönü'nde top atıldığını bu eser vasıtasıyla öğreniyoruz.), ramazan, sıcak ayıara rast geldiği zaman Kızkulesine iftara gidilmesi (666.m.), mahalle çocuklarının ramazanda fener taşlaması (542.m.), feneri kırmaları, bekçiye söyletmeleri, külâhını kapmaya alay etmeye kalkışmaları vs. gibi hususiyetler artık bugün için —bir kaç istisnâsıyla— tarih olmuş, hatıraları bile unutulmuştur.

Birbiriyle alâkalı veya alâkasız çeşitli mevzularda bir hayli değişik hususiyetleri tesbit etmek mümkündür ki bazılarını işaret ediyoruz.

Bunlar, devir özelliklerini, gelenekleri, zevkleri kısaca ve kısmen de olsa zamanının hayatını aksettir-

mesi yönünden harhalde zengin bir folklor malzemesidirler:

Bekçilerin sopalarını vurarak dolaşmaları (480.m.) sopalarının uzunluğu (947.m.), fener ve davulun bekçili alâmeti oluşu (1446m.), bekçinin daima fenerle dolaşması (720.m.), kıyafeti bakımından barata giymesi (1279.m.), davulcunun kılıcının bulunması (155.m.), gibi.

Ayrıca Eyüb'e adak için gidilişini (808.m.), yine Burada kurban kesildiğini, mesire olduğunu (1174. m.) kebabı ve oyuncaklarıyla istiharını (60—61.m.), muhtemelen bugünkü Mithatpaşa Stadi'nin vaktiyle cird meydanı ve gezi yeri olabileceğini (451—453.m.), halen gezi yeri oluşuna dair hiç bir nişane kalmayan Ayazma mesiresinin mevcudiyetini, kalyonların sefere Beşiktaş'tan çıkışlarını (1317.m.), kürek kırılınca kürekçilere ihsanda bulunmasını (1343.m.), ocakla ilgili bazı malûmatı, ulûfe alayını, İstanbul kapılarını, Yenikapı'daki mevlevihaneyi ve âyin günlerini:

«Yenikapı mevlev-hâne
Dedeler başlar devrâna
Pazartesi perşembe
Cem' olur yâran seyrana.» (1111.m.)

Cephanelilerin pîrini (1204.m.), para çeşitlerini, define aramada remilden faydalandığını (483.m.), hamamlarda turşu yeme âdetini (1035.m.), kahvenin ibrikle pişirilmesini (1020.m.), Aydın satırının şöhretini (2929.m.), öğrenebiliyor, gemi çeşitlerini, İstanbul'un selâtin câmilerini, hamamlarını, mesirelerini 'bugün

devir icâbı bir çoğu kaybolan meslekleri, esnafları, onlarla alâkalı tabirleri tesbit ediyoruz. Bu arada bahıkların, kuşların da ihmal edilmeyerek tipik hususiyetleriyle veya pire, ördek, kedi, fare gibi bütünüyle mizahî mevzu olarak da karşılaşıyoruz.

Bâhusus yiyecek ve içeceklerle ilgili bir hayli bilgi vardır. Bunlardan; Ayasofya çöreği Hoca paşa simidi, Girid zeytini ve balı, Tirilye zeytini, zencefil reçeli, ilâç olarak kullanılan çay şerbeti!

«Şekere olmaz bahâne
Safâlar bahş eder cana
Çay şerbeti de nâzıktır
Şifâlar hasta insana.» (971.m.),

Unutulmak üzere olan peynir şekeri (1331.m.), Edirne helvası, Rûy-i nigâr, muslubeg, altınbaş; yediveren; tilkikuyruğu; Amasya vs. gibi üzüm çeşitleri meşhurdur.

ŞEKİL HUSUSİYETLERİ

Bütün eserde mâni ve destan tipi olmak üzere iki nazım şekli mevcuttur. Her iki şekil de sekiz hecelidir. Bunlardan Ramazan (21—29.m.), Kadir Gecesi (1184—1194.m.), Bursa (1235—1244.m.), Ehl-i keyf (1326-1338.m.), İstanbul donanması (1401—1411.m.), Donanmayı Hümâyûn (1421—1431.m.), fasılları dördüncü mısraları mükerrer, kalyonlar faslı (1294—1303.m.), dördüncü mısraı kafiye olarak destan tipinde cem'an yetmişbir dörtlük vardır. Aslında bu mâni katarı

mevzuun işlenişi ve mânanın müteakib dörtlüklerde devam edişi yani, tahkiye özelliğinin hâkim oluşuyla destan hususiyeti gösterir.

Hece sayısı bakımından yedili veya dokuzlu hece-lerle karşılaşmak mümkünse de herhalde bunlar, istinsah hatasının neticesidir ki imlâ hususiyetlerini belirlerken de tesbit edeceğimiz bir hayli istinsah hatasına tesadüf etmekteyiz. Maamafih, bu nev'i eserler daha çok irticali olmakla vezin vesaire yanlışlıklara, nazımın kapasitesiyle beraber müstensihin cehlîni veya dikkatsizliğini unutmamak üzere, her zaman rastlanabilir. Az bir dikkat ve tashihle düzeltilebilecek bu gibi eksik veya fazla heceli mısraların dışında kalanları olduğu gibi bıraktık.

Altı heceli:

«Sen olmuşsun hoşkun (bekçi)
Sular gibi taşkın (bekçi)
Böyle beyit mi yapılır.
Kendin bilmez şaşkın (bekçi)» (344.m.)

Yedi heceli:

«.....»

Renginde rengi sarı

.....» (101.m.)

«.....»

Limon sıktı bumbara». (158.m.)

Dokuz heceli:

«.....»

Bu gece bize merhabadır

.....» (9.m.)

Ramazan-nâme, hemen bütünüyle mâni şeklinde olmakla beraber yeri geldikçe hep beyit tabiri kullanılıyor:

«Bekçide hub nefes olmak
Ne müşkildir beyit bulmak
Kolay deyip geçmeyelim
Ne belâdır davul çalmak.» (312. ve 339—703.m.)

Medhiye ve şiir mânalarına da gazel ve kasîde kelimelerinin geçtiğini görüyoruz (164., 1331.m.).

Mânilerde görülen hattâ mâni hususiyetlerinden olan cinas burada hemen hemen yok gibidir. Nisbeten mükerrer ve yarım kafiye de az sayılabilir.

«Bekçi ağır yüktür kurşun
Yoğurt al kırk elli arşın
Her ne götürsen satılır
Dilerim şen ola çarşın.» (644.m.)

Ve (96., 119., 365., 596., 717., 808., 886., 1035., 1340., 1399.) mânilerde de görüleceği üzere orjinal kafiye mevcut olan bu eser kafiye yönünden de bir hayli zengindir

İMLÂ HUSUSİYETLERİ

Bir çok yerde harflerin noktaları ya hiç konmamış yahut da fazla veya eksik konulmuştur. Meselâ garaz olması gerekirken araz (gayın yerine ayın, 1360.m.), biz olacakken bir (ze yerine rı, 605.m.), şeref olacakken serref (şın yerine sin, 30.m.), vs. yazılmış. Bazan aynı kelime iki şekilde de yazılmıştır. Simit — simid (1266, 924.m.), horoz — horos (378, 368.m.), bağçe — bakça (307, 295.m.) gibi. Câmi kelimesi ekseri ayın'la ve câ-mi'i şeklinde yazılmışken ayın'sız ve câmisî imlâsıyla da geçiyor (1175.m.), Ciğer, çiger her iki şekilde de yazılmıştır (1193, 1290.m.; 610, 1001.m.). Bana, sana, ona zamirleri, umumiyetle sağır kefsiz, yani nun harfiyledir. Bana: (125., 138., 140., 215., 219., 240. m.). Sana: (26., 456., 714., 1064., 1065. m.). Ona: (218., 741. m.):

Bazı kelimelerin de harfleri veya heceleri eksiktir: Hillâ olacakken hilâ (20.m.), koşmuşlar olacakken kuşlar (741.m.), köşk olacakken küş (322.m.), derdlere olacakken derlere (1142.m.), deryâda olacakken deyâ-da (466.m.), vs. gibi.

Başka ve yanlış harfin yazılması: Eyyâm yerine eyyâr (180.m.), oldum yerine oldu (442.m.), teng yerine terk (613.m.) gibi.

Arapça'da mevcut imlâ özelliğinin tesiriyle örneğini verdiğimiz kelimelerin sonu çok kere «vav» ve «elif» ile yazılmıştır: Su (77., 656., 758.m.), eyü (480.m.), kötü (475.m.), kapu (491., 978.m.), dürlü (569., 916., 917. m.), Çubuklu (621.m.), karşı (666.m.), yolu (920.m.), uyku (938.m. sonraki başlık), diyü (1260.m.), donlu (954.m.), asılı (1080.m.), kapalı (1253.m.), şu (1378.m.)

Bir çok yerde dad, zı, sin, ha, hı'nın karıştığını görmek münkindür: (67., 80., 287., 631., 192., 212., 413., 630. vs. m.)

Umumiyetle atıf vavları (ü, vü) hiç gösterilmemiş tir. Gözleri yaş ile yerine gözleriyle (142.m.), biberlice yerine birberlice (64.m.), söz kelimesi düşmüş (848.m.) ata yerine atalar (55.m.), gibi hata ve zuhuller de eksik değildir.

Kâfiye yardımıyla da bazı imlâ yanlışlıklarını tesbit edebiliyoruz: Vusûl—kabûl—dâhil, üçüncü kelime duhûl olmalıdır (59.m.); boyu—rûyu—suya, suyu olmalıdır (168.m.); Mevlâ'ya—eşyâyı—ra'nâ'yı, birinci kelime Mevlâ'yı (171.m.); icadı—şâdî—feryâd oldu, sondaki kelime feryâdı (175.m.); gerilir—bozulup—dizilir'de, bozulur (1177.m.); hayâl—misâl—malı'da, mal (499.m.), çekti—döktü—ekmiş'te, ekti (1441.m.), kılıç—kürek—çekerek, örneğinde kılıç yerine tüfenk kelimesi gelmelidir (877.m.).

BAZI DİL VE İFÂDE HUSUSİYETLERİ

Dil bakımından bazı hatalar ve bugün için terk edilmiş veya Osmanlıca sayılabilecek kelime ve terkipler varsa da eserin hacmi yanında bunlar, mühim olmadığı gibi bir ta'kîde, mânanın güç anlaşılmasına pek sebep de olmazlar.

Hemen daima ârif mânasına irfan (belki de ehl-i irfan düşünülerek) geçer (177., 195., 1239.). Hamallığa yerine hamalcılığa (284.m.), «Rûhuna biz olur kurban» (91.m.), «Bekçiniz bilmez doymağa» (655.m.) gibi misaller haliyle istinsah yanlış da olabilir.

Açuban (814.m.), aluban (630.m.), bile (115, 116.m.), geliser (629.m.), ırgürmek (33.m.), kaşanmak (1212.m.), vahşet (186.m.), yarlıgamak (47—48.m.) gibi kelime ve kullanışlar bugün için hiç olmazsa İstanbul ağzında unutulmuşlardır.

Osmanlıca kelime ve terkiplereyse şunları misâl verebiliriz: Zihî mâh-ı letâfet (40.m.), bahş-ı niyâz (174.m.), gül-i sad-berg (179.m.), şukûfe (438.m.), dırâz (443.m.), dest-i nâdân (494.m.), asel-i musaffâ (566.m.), geşt (583.m.), cânehâb (630.m.), kenâr-ı Bahr-i sefid (668.m.), ömr-i tavîl (805.m.), evc-i rif'at (977.m.), sakf-ı rânâ (978.m.), mâil-i ruhsar (1012.m.), andelib-i bî-nevâ (1134.m.), misâl-i kasr-ı cennet (1383.m.), eyyâm-ı ferah-fezâ (1424.m.), pür-nakş-ı ziynet (1428.m.). Ne var ki bugünkü kültür seviyemize göre bize, nisbeten yabancı gelen bu sözler, her halde yarım asır öncesine kadar mûnis idiler.

Pertev etmiş (519.m.), Aliciğim Balıcığim (539.m.), gibi kelimelerin yanında «Sağ esen erdik bu aya» (34.m.), «Satsalar üç kibrit etmez» (260.m.), «Bir yay alır dörde beşe» (336.m.), «Canını aluban diş» (630.m.), «Dilerim şen ola çarşın» (644.m.), «Esnaflar değil keresteci!» (783.m.), «Bin altına her bir delik» (881.m.), «Hem de tuz ekmek hâini» (884.m.), «Takyemi göklere attım» (1262.m.) gibi tabirler de az değildir.

Atasözleri için müstakil bir fasıl bulunduğu gibi yer yer mısra halinde de karşılaşırız. Ayrıca ârifane ve hâkimâne mısraların mevcudiyeti, muhâtab açısından da ta'limî ve faydalı bir hususiyet göstermiş oluyor: «Ârif olan her kelâmın—Cevherin bilene sorar»

(582.m.), «Sarf eyle elde hüneri» (587.m.), «Akça itmez tûl-i emel» (646.m.), «Devlet nasîb olur kime— Kesme ümid olmaz deme» (955.m.), «Meşhur meseldir atalar— Tenbele dayak demişler» (1217.m.) gibi.

İfade yönünden eserin kitaplardaki müsterekliği nev'i bakımından umumidir denebilir. Bunlardan burada en sık geçenleri şunlardır: Gedâ, kul, ağam, efendim, sultanım. Ayrıca: «Dilerim ağam efendim» (16. m.), «Ey benim ağam efendim» (18, 406.m.), «Gûş edin ağam efendim» (176., 500., 1015.m.), «Gûş edin bu hikâyesi (501.m.), Gûş edin tâze edâyı» (522.m.), «Gûş ediniz bu kemteri» (900.m.) örneklerini verebiliriz.

Tahkiye uslûbu hâkim olan Ramazan-nâme'de bir devamlılık ve ifade de bir birlik her zaman kendini hissettirir.

Mevzular umumiyetle «Dilerim ağam efendim— Ol Hudâ olsun penâhın» (16.m.), «Sözlerimin nihâyeti— Bahşîş lûtf u atâyadır» (232.m.), «Kör bekçiniz bahşîş diye—Kaldırım taşı kapıyor» (241.m.), «Rabb'im ha-hatadan saklasın—Kimin var ise evlâdı» (800.m.), «Ağalarım bin yaşasın—Şimdicek gelir in'âmı» (856.m.), «Ocağa eğri bakanı—Bârî Hudâ makhûr ede» (1208.m.), gibi duâ, hayır temenni ve bahşîş istekleriyle sona erer. Bazan «Mazûr ola bu kadarca» (988.m.) denilerek özür beyân edilir.

«Ey mâh-ı sultan merhaba» (21.m.), «Onbir ayın sultanı» (36.m.), vs. gibi dinî veya edebî vasıfların, benzetmelerin çoğu kılışedirler. Gülün imama (175.m.) üççifte sandalın yılan diline (belki de sandal çeşidi)

(1338.m.), teşbihi gibi eserin nev'i bakımından entere-
san örneklerin de tesbiti mümkündür.

Söyleyiş çok kere gayet rahat, bazan bir kaç keli-
me içerisinde «Herkes safâya tâlibdir» (889.m.) diyerek
bir hayat görüşünü ve zevkini muhattır. «Aşk bahşını
eylemişler—Çok hikâye söylemişler» (1006.m.) basit
mısraları aşk mevzuunun aslî ve devamlı oluşunu he-
men resmediverir. Bazan aşıklar faslında olduğu gibi
ciddi ve şâirâne bir ifade devam ederken eserin umu-
mi havasının tesiriyle olsa gerek neticede «Bekçi para
âşıkıdır—Güşuna girmez bu sözler» (1014.m.) misâlin-
de olduğu gibi mizâha ve bahşişe dönebilir.

Ramazan-nâme'de «Kandilleri şekli-nücûm» (54.
m.), «Güyâ namaza durmuşdur—Kibleye karşı her di-
rek» (1074.m.), «Paçacılık edemedim—Sırıttırıyor gördüm
başı» (1230.m.), «Döşek kal'asına saptık—Yorganlar-
dan hisar yaptık» (1349.m.), gibi sehl-i mümteni sayıla-
bilecek tipik ve canlı tasvir ve teşbihler de bulunuyor.

Nâzımın bazı dikkatleri gerçekten doğru ve bugün
için de isabetlidir:

«Gayet yüce Sultan Selim
Önünde binâsı azim
Biraz cemâati noksan!
Çukurbostan anda kadim.» (90.m.)

«Ben bir sırrı bilemedim
Kârdan lezzet alamadım
Ağalarım İstanbul'da
Bir kolay kâr bulamadım!» (300.m.)

«Bu kelâm gülecek sözdür
Çocuğu kucakta gezdir

.....» (476.m.)

«Hak bu kim evin gülüdür
Ana baba bülbulüdür.

Ağalarım uşacıklar
Bağ-ı cihan sünbülüdür.» (802.m.)

Bunların yanı sıra bazan halk irfanının neşterinin keskinliğini birden bire hisseder, haklı olarak inceden inceye alay eden mısraları zevkle okuyabiliriz: «Kolay değil yemek yemek—Elbette çiğnemek gerek» (304.m.), «Kimyâcının işi tamam—Ahir oldu işbu kelâm—Kimyâcılık böyle imiş—Ashı yok imiş vesselâm!» (383.m.), «Sözüm sana değildir kem—Sevme gel altunu her dem—Bekçi sen altun taşıma—Sarılığa uğrar âdem!» (1278.m.), «Boğazici'ne gidelim—Deryâ safası edelim—İki üç refik olup—Çok arkadaşı nidelim!» (1335.m.).

Bu mânilerin en belirli ve müşterek taraflarından birisi de uslûbuna ve mevzuuna hâkim olan gerek kelimelerdeki gerek fikirlerdeki teadlar ve mübalâğalardır. Cennet, Kâ'be vs. gibi bazı dinî mevzular haric bu hususiyetle sık sık karşılaşmak mümkündür.

Altı kişi, kediler, pireler gibi müstakil fasılların yanında: «Hoşafın tuzu az diye—Bir avuç tuz ativermiş» (162.m.), «İki adım yürür ise—Onaltı saat oturur» (1350.m.), «Horoz yumurtası dahi—Oniki dirhem var idi» (378.m.), «Saatim de kehlelenmiş—Çamaşırcıya vireyim» (553.m.), Bana ederseniz suâl—Nedir Mısır'a gidecek mal—Minâre gölgesi ile—Davul tozu elli

çuval» (642.m.), «Bekçiye bir şalvar yaptım—İki gözüm aslı yoktan» (708.m.), «Bayram harçlığı verdim—Bekçinize boş keseden» (713.m.), «Bir siyah tavuğum dahi—Kedi ile güleşirdi» (807.m.) gibi misaller de vardır. Nâzım da bu özelliğın farkında olup «Hilâf zann eylemen sözü—Yalancıdır deme bizi» (123.m.), «Tuhaf hilâf söyledimse—Afv edin yalan dedimse—Noksanımı bağışlayın—Mübalâğa eyledimse—Davulcu evsâfın eder—Dâima gayretin güder—Maradımız lâtifedir—Darılmasın bekçi peder» (127—128.m.) diyerek te'vilî unutmaz.

İçinde bir hayli tarihî malûmat veya hikemî hususiyetleri muhtevi mısralarla beraber mânasız, uydurma ve saçma görünen mısraların da mevcudiyeti, bir gelenek tesiriyle olabileceğî gibi dinliyenleri eğlen-dirme ve dikkati çekme gayesine de bağlanabilir.

Nitekim davulcuyla bekçi arasındaki bir çekişme, bir atışma ve daha çok davulcunun bekçiyi tenkîdi ve onunla alay etmesi veya mânasız ve imkânsız şeyleri ifadelendirir şekilde görünen (14., 143., 677., 690., 1246., 1256. m.) mânilerden:

«Davulcu evsafın eder
Daima gayretin güder
Murâdımız lâtifedir
Darılmasın bekçi peder.» (128.m.)

Sözümüz burada kalsın
Bekçi kılıcını çalsın
Murâdımız lâtifedir
Koyusun âfiyet olsun.» (155.m.)

İfadesiyle de maksadın lâtife olduğu anlaşılır.

Böyle bir gayenin de muhâtabı güldürmek eğlen-
dirmek, hoşça bir an geçirtmek olduğu görülüyor ki
Türk—İslâm zevkinin, mahalle aralarında mezarlarla
ölümü bile nasıl mûnisleştirdiği hatırlanırsa, düşünü-
lürse dinî günleri ve hususiyetleri de çeşitli vesileler-
le sadece birer ilâhî vazife olmaktan çıkardığı, burada
olduğu gibi iftarda, sahurda okunak mânilerle milli-
leştirdiği, onları:

«Bu mâh aylar yücesidir
Zevk u safâ gecesidir.» (1015.m.)

Diyerek bir neş'e kaynağı kıldığı, yolu gözlenir bir
hâle getirdiği, külfet değil büyük bir ni'met bildiği
kolaylıkla müşâhede edilebilir.

RAMAZAN — NÂME

Bismillâhırrahmanırrahim

RAMAZANIN EVVELKİ GECE FASLI

Geldi mâh-ı Ramazânım
Şâd olup sevindi canım
Ramazan-ı şerîfiniz
Mübârek olsun sultânım

Gûş et sadâyı bu gece
Et merhabâyı bu gece
[Ey] (*) benim devletli efendim
Gördüler ayı bu gece

Bu gece ayı gördüler
Yüzlerin yere sürdüler
Donandı kandiller ile
Câmiler ziynet buldular

Buldu câmiler ziyneti
Lâzım bu ayın hürmeti
[Ey] benim devletli sultanım
Buldu saimler devleti

(*) Fazla görünen heceleri [], bizim ilâvelerimizi () şeklinde gösterdik. Yanlış okunması muhtemel yerler boş bırakılmıştır.

- 5 Devlete erdi sâimler
Hem gecesinde kaaimler
Kalkın ibâdet edelim
Vakt-i sahurdur mü'minler

Mü'minlere verdi safâ
Çağrışıp dedi merhabâ
Sizlere geldi sultânım
Müjde ile bekçi gedâ

Bekçi gedâ mesrûr oldu
Gamgîn gönül pür-nûr oldu
Kalkın sürûr u şek ile
Beğim vakt-i sahûr oldu

Oldu bu şeb ibtidâsı
Şâd eyledi cümle nâsı
Minârelerde sultânım
Tebîh ü temcîd sadâsı

Ol sadâ câna safâdır
Bu gece bize merhabadır
[Ey] benim devletli sultânım
Bekçiniz şîrin-edâdır

2a

- 10 Şîrin-edâdır sözleri
Âgâha geldi sizleri
Bu kadarca ma'zûr ola
Hakk'a emânet sizleri

FASL-I RAMAZAN

Nûr-ı Hudâ dehre dolsun
Şehr-i rahmet sâye salsın
Ağalarım şehr-i siyâm
Cümleye mübârek olsun

Evveli rahmettir kula
Girelim sıdk ile yola
Hulûs ile eyleyelim
Tâ ki duâ makbûl ola

Bu gece ayın evveli
Açıldı islâmın gülü
Geldi mübârek Ramazan
Mesrûr etti cân u dili

Geldi bu mâhımız kutlu
Teşrîfi şekerden tatlı
Nice canlar erişmedi
Eren canlara ne mutlu

- 15 Âleme rahmetle geldi
Hamd ola izzetle geldi
Cümle mü'min kullarına
Müjde-i cennetle geldi

Kadri a'lâdır bu mâhın
Arttırır insanın câhın
Dilerim ağam efendim
Ol Hudâ olsun penâhın

Edelim rahmet bu aya
 El kaldıralım duâya
 Armağanıdır Mevlâ'nın
 Her sene bay u gedâya

Âlem bu gece nûr oldu
 Kalbimize sürûr oldu
 Ey benim ağam efendim
 Kalkın vakt-i sahûr oldu

Gûş edin tâze edâyı
 Söyletin bekçi gedâ'yı
 Sizlere müjdeye geldi
 Bu gece gördüler ayı

20 Bu gece göründü hilâl
 Kalmadı dillerde melâl
 Sizi hatâdan saklasın
 Hazret-i Hayy-i Zü'l-celâl

2b

FASL-I RAMAZAN

Hak'tan bize geldi ihsan
 Müşkil işler oldu âsan
 Bu gecemiz ibtidâdır
 Ey mâh-ı sultan merhaba

Hakk'ın bize ihsanısın
 Hem ayların sultânısın
 Sen bir saâdet kânısın
 Ey mâh-ı sultan merhabâ

Hakk'tan getirdin atâlar
 Afv olur cürm ü hatâlar
 Şâd olur bay u gedâlar
 Ey mâh-ı sultan merhaba

Lûtfun bize verdi safâ
 Bu gecemizdir ibtidâ
 Söyler lisânım merhaba
 Ey mâh-ı sultan merhaba

- 25 Mesrûr ettin geldin beni
 Pür-nûr ettin cân u teni
 İmân ehli sever seni
 Ey mâh-ı sultan merhaba

Müjdecidir recep heman
 Konakçıdır şehr-i şa'ban
 Âşık sana ehl-i imân
 Ey mâh-ı sultan merhaba

On bir aya sensin serdâr
 Kulları afv eder Settâr
 Mağfûr olur vakt-i iftâr
 Ey mâh-ı sultan merhaba

Cân(a) safâ senden gelir
 Derde devâ senden gelir
 Lûtf u atâ senden gelir
 Ey mâh-ı sultan merhaba

Geldi güzellendi havâ
 Ehl-i dertler buldu devâ

Can bûlbûlü eyler nevâ
Ey mâh-ı sultan merhaba

- 30 Bu gece ıyd etti âlem
Münâfıklar etti mâhem
Minâreler kandil ile
Buldu şerefler dem-be-dem

İKİNCİ GECE FASLI

Dağların başı yücedir 3a
Sizi medh etmek nicedir
Ağalarım Ramazanın
Bu şeb ikinci gecedir

Hakk'ın bize armağanı
Severiz can ile anı
Gördük sürûr u şevk ile
Hamd edelim ramazanı

Çok şükür minnet Hudâ'ya
İrdürüdü bizi bu aya
Eyyâmıdır başlayalım
Bâb-ı Hakk'a ilticâya

Şehr-i rahmet saldı sâye
Sağ esen erdik bu aya
Medh edelim ramazanı
Kulak tutun merhabaya

- 35 Merhaba olsun merhaba
Eyledik gâyetle safâ

Ayların sultanı sensin
Ey mâh-ı izzet merhaba

On bir ayın serdârıdır
Mü'minlerin hem mâhıdır
Âşıklara verir safâ
Bağ-ı cennet gülzârıdır

Mü'minin gözü nûrudur
Mahzun gönül sürûrudur
Ramazan sâimlerin(in)
Cennetde eşi hûridir

Vîran gönül âbâd olur
Gamgîn olanlar şâd olur
Bu mübârek Ramazanda
Bâb-ı cennet güşâd olur

Sözlerimin netîcesi
Günü ıyd Kadir gicesi
Ramazan-ı şerîf ayı
Cümle ayların yücesi

40 Bu bir şehr-i saâdettir
Zihî mâh-ı letâfettir
Hudâ'nın lûtf u ihsânı
Kula bir ulu ni'mettir

İKİNCİ GECE FASLI

Bi-hamdillâh hele erdik
Bu mâh-ı izzeti gördük

Sağ esen eriştik şükür
Yüzümüz yerlere sürdük

Eriştik şükür ramazana 3b
Ne mutlu erişen cana
Gelince bu mâh-ı şerîf
Safâ bağışlar insana

Sâim olan izzetlendi
Bekçiniz de gayretlendi
Şehr-i sıyâmın devleti
Minâreler ziynetlendi

Sâim olan izzet bulur
Kaaım olan devlet bulur
İhlâs ile amel kılan
Âhirette cennet bulur

45 Gökler kapısı açılır
Âleme rahmet saçılır
Bu mübârek Ramazanda
Hulle tonları biçilir

Mevlâ'nın ulu ni'meti
Bilelim kadr ü kıymeti
Mâh-ı Ramazan gelince
Bahş eder nâsa rahmeti

Rahmeti âleme dolar
İzzeti dehre fer salar
Hakk'ın büyük ihsânıdır
Kulun günâhın yarlıgar

Yarlıgar günâhın kulun
 Hayr işlere varsın elin
 Sahur vaktinde makbûldür
 Dest açıp duâda olun

Bu aya hürmet gerektir
 Hürmet ü izzet gerektir
 Bu mübârek ramazanda
 Mevlâ'ya tâat gerektir

- 50 Girmez ele bu geceler
 Kalmadı kalbimde keder
 Bu gecelerde sultanım
 Mevlâ kula ihsân eder

İKİNCİ GECE FASLI

Verdi kudümü safâlar
 Koptu yer yer merhabalar
 Âlemin arttı safâsı
 Şâd oldu bekçi gedâlar

Ramazana şükr edelim
 Cürmümüzü fikr edelim
 Umarız afv ede Yezdan
 Dâim heman zikr edelim

Temcîd okundu her taraf
 Minâreler buldu şeref
 Câmilerin cem'iyeti
 Mü'minler ile saf u saf

4a

Kandilleri şekl-i nücûm
 Komadı dillerde gumûm
 Zevk u safâ bahş ederek
 Eyledi teşrif-i kudûm

55 Kıl nazar lûtf-ı Yezdân'ı
 Afv etmek için isyânı
 Eyledi bizlere ata[lar]
 Hudâ mâh-ı ramazanı

Şehr-i rahmettir ramazan
 Gark-ı rahmettir ramazan
 Bahş eder eltâf-ı kerem
 Gör ne devlettir ramazan

Hamd olsun ki naziftir bu
 Her mâhlardan lâtiftir bu
 Sâim olun safâ ile
 Ramazan-ı şeriftir bu

Gök yüzünün melekleri
 Devrân eder felekleri
 Bu aya ikrâm edenin
 Zâyi olmaz emekleri

Bize dâim vusûl eyle
 Cennetine (duhûl) eyle
 Sıyâm u kıyâmımızı
 Dergâhında kabûl eyle

60 Başladım ben merhabaya
 Cân u dil erdi safâya

Lûtf u ihsân eyle cana
Kıl nazar bekçi gedâya

REÇELLER FASLI

Geldi ramazan-ı şerîf
Ehl-i diller gâyet zarîf
İftârı size söyleyem
Olmazmı mı sultanım lâtif

O reçeller cem' ola
Nakl eylesem size nola
Hep reçellerden nâziktir
Kayısı reçeli ola

Evvel[i] iftâra çekerler
Siniye kaşık dökerler
Tabak-ı kaymağ üstüne
Firengi şeker ekerler

Ye kebabı biberlice 4b
İç şerbeti anberlice
Ehl-i keyfe safâ verir
Tel kadayıf şekerlice

65 Pişmiş olsa hem sükkeri
Kızılıcığın yok bedeli
Kabağla ayva reçeli
Alıyor âlem ekseri

Nâziktir ceviz reçeli
Seyrek bilinir ekseri

Hep re ellerden lâtiftir
Turunç re elin yemeli

Zencefil reçeli makbûl
Uskuncuna gayet makbûl
Re ellerin envâ'ı var
Ba'zısı h tırdan me  l

Sözümüz yoktur zeytuna
Uyahm biz de kaan na
A'lâsı Girid zeytunu
Yemeyen benzer mecn na

Ho tur Tirilye zeytunu
Âlem olmuştur meft nu
 ftarda gâyet nâziktir
Helva olursa sabunu

70  i  bal ile yenir kaymak
Lâzımdır irfana uymak
Yahniyi dolmayı kim yer
 ft r ile gerek doymak

Hem yumurta nâzik olur
Sucuk ile pi se nolur
Ek ili köfteli  orba
Cümlesinden evvel gelir

Ayasofya'dan al   rek
Lâzımdır baklava börek
Hocapa a'nın simidi
 ftarda bulunmak gerek

Yahni taamların başı
 Dolma anın karındaşı
 Aralıktan kaldırmayın
 Muhallebiyle südlâşı

Pişse mümessek kahveler
 Ehl-i keyfin yüzü güler
 Ba'zı ehlkeyifli olur
 Bir bütün kızveyi siler

- 75 Lâzımdır bunlar iftâra 5a
 Dalmanın gayri efkâra
 Bahşiş ricâ eyler sizden
 Bu garip bekçi âvâre

İFTAR FASLI

Güftârıma budur sebep
 Vasf edeyim ağama hep
 Ramazan-şerif ayının
 Üçüncü gecesi bu şeb

Sünnet olan iftâra
 Yâhud su iç çekme kaygu
 Hurma ile eyle iftâr
 Sünnet olan da budur bu

Boldur Hudâ'nın rahmeti
 Sâime lâıyk cenneti
 Vakt-i iftarda nâziktir
 Olursa sükker şerbeti

Türlü reçeller sükkeri
 Versin safâlar her biri
 Yağlı çörekler mis gibi
 Öd ile yansın anberi

80 Hazır gerek cümle taam
 Ola mükemmel her taam
 Erbâb-ı diller dediler
 Evvel taam andan kelâm

Zeytun ile Girid balı
 Nâziktir Çorlu kaşkavalı
 Yumurtanın salatası
 Baklavanın başka hâli

Hem olsa fincan böreği
 Yağlı simidle çöreği
 Kutbetü'l-islâm demişler
 Pilâvdır dînin direği

Kaba manca yahni dolma
 Çokça yiyip haşır olma
 Mümessek kahve nûş eyle
 İbâdetten geri kalma

CÂMÎ'LER FASLI

Gûş ederseniz bizleri
 Medh edelim câmileri
 Avasofya câmi'idir
 Cümle câmiden ileri

- 85 Bekçiniz gelsin lisana
Getirsin cümle beyâna
Sultan Ahmed Câmi'inin
Minâresi altı dâne

Sultan Bâyezid-i velî 5b
Ol câmi'i medh edeli
Cemâati eksik olmaz
Sağında hünkâr mahfeli

Süleymaniyye güzeldir
Hem binâsı bi-bedeldir
Tavanından sular akar
Şadırvanı güzel mahaldir

Şehzâdeyi eyle seyran
Kıl namazı olma hayran
Şadırvanın kapısında
Bir cevâhir taş var ayan

Feth-i Sultan Muhammed'i
Her gören tahsin eyledi
Gâyet müferrih makamdır
Vasfını âlem söyledi

- 90 Gâyet yüce Sultan Selim
Önünde binâsı azîm
Biraz cemâati noksan
Çukurbostan anda kadîm

Eyleyelim vasfın her an
Ne hub câmi Eyyüb Sultan

Anda yatan sahâbenin
Rûhuna biz olur kurban

Vâlîde câmi'i hâlâ
Minâreler kadd-ı bâlâ
Leb-i deryâya nâzırdır
Binâsı da gâyet a'lâ

Câmileri size dedim
Selâtini vasf eyledim
Bahş u atâya kaldı söz
Fashımı tamam söyledim

TAAMLAR FASLI

Bizlerde hiç olmaz gurûr
Olasın âlemde sürûr
Ağam ol hâb-ı gafletden
Uyan oldu vakt-ı sahûr

- 95 Başlayam tûti güftâra
Selviler gibi reftâra
Nice ni'metler gönderir
Gâibden Mevlâ iftâra

Cümlesinin başı ekmek
Garib yiğit harcı keşkek
Yağlı lokum samsa börek
İftar vakti yenir tek tek

Muhallebi hoşça taam
Âfiyetler olsun ağam

Yağlı piring pilâv ile
Ekşi aşâ olmaz kelâm

Dolma bir kaç türlü olur
Yahni baştır her taama

.....
.....

Paçacıda koyun başı
Fenerime attı taşı
Sahur vaktinde sultânım
Yeyin soğucak südlâşı

100 Neler halk eylemiş yerde
Aç gözün dünyâyı gör de
Sütlüaşâ kardaş olur
Yiğin nâzik olur pelte

Hoş severler enginarı
Renginde rengi sarı
Etli kulak çorbasına
Kullanırlar eşki narı

Tavuk çorbasının hası
Her gece ederim yası
Hiç ana paha mı olur
Bin altun değer bir tası

Siniye kaşık dökesin
İftarı evvel çekesin
Ehl-i keyfe göre hoştur
Kaymağa şeker ekesin

Ye kebabı biberlice
 İç şerbeti anberlice
 Başka bir güzel taamdır
 Kadayıf da şekerlice

- 105 Güzeldir vişne hoşafı
 Şeker işi olsa sâfi
 Üzüm turşusun sorarsın
 O dahi insana nâfi

ZÂHİRE FASLI

Yufka bağrın ezdi bekçi
 Dünyâsından bezdi bekçi
 Ramazanın zâhiresin
 İlkbaharda düzdü bekçi

Binbir dirhem odun aldı
 Onüç dirhem sabun aldı
 Binikiyüzelli dirhem
 Kömür dahi satın aldı

Bekçi davrandı merdâne 6b
 Seğirtti vardı Mercan'a
 Ramazana piring aldı
 Binikiyüzelli dâne

Bekçi hastayken sağaldı
 Bekçinin harcı çoğaldı
 Börek ile yumurtaya
 Üç dirhem bir denk yağ aldı

- 110 Sekiz dirhem aldı balı
Onbir dirhem kaşkavalı
Tulum peyniri beş dirhem
Çağırdı üçyüz hamalı

Bu gece bekçi doymadı
Kavli fi'line uymadı
Yigirmiüç dâne bâdem
Fıstık üzümü saymadı

Zâyi' olmasın emeği
Bekçinin boldur yemeği
Onbir dâne idi saydım
Nohud ile mercimeği

Bekçinizi sanma hîyzan
Her gece kaynadır kazan
Benim gibi çelebiler
Bekçinizin ırzın boza(n)

Mahalleden kaçmış bekçi
Dünyâsından geçmiş bekçi
Bu gece bir hurma ile
Orucunu açmış bekçi

- 115 İyiliğini gördüm hele
Fasl eyleyip almam dile
Bir zararını görmedim
Her gece gezerdim bile

Bâbınıza güle geldim
Bekçi ile bile geldim

İhsânınız ümîdiyle
Pâyına yüz süre geldim

MÜBÂLÂGA ZÂHİRE FASLI

Sanma uryan kaldı bekçi
Cümle tekmi aldı bekçi
Ramazanın zâhiresin
Hep mükemmel aldı bekçi

Pirinci yüzaltmış kile
Yağı onbeş yedek ile
Yigirmialtı harik mum
Elli okka bal mumuyla

Yüzonsekiz butun bal 7a
Binaltıyüzelli çuval
Ne günler(e) kaldık ağıam
İyi çalar nâzik kaval

120 Dört yüz çeki odun aldı
Alınmadık şey mi kaldı
Reçel binbeş yüz kavanoz
Onbin okka şerbet geldi

Bekçinin kim cevâbı yok
Hesâb ile kitabı yok
Yüzellibin kazla tavuk
Yumurtanın hesabı yok

Yüzellibin güllâç almış
Harcı hele pek çoğalmış

Nohud böğrölce mercimek
Üçyüz kile kadar olmuş

Hilâf zann eylemen sözü
Yalancıdır deme bizi
Üçyüz hammal taşıyordu
Bilmem ne kadardı tozu

Bekçinin sıdkı Hakka'ydı
Cevâhiden hokkaydı
Pilâv çün şehriyyesi
Üçyüzseksen okkaydı

- 125 Tütün aldı yigirmi tay
Bana yiter binbeşyüz ay
Az aldı ellibeş kile
Bekçiniz keşkeklik buğday

Uğradı bekçiniz derde
Gâyetle harcı çok serde
Ramazanda içmek için
Kahve aldı sekiz perde

Tutun hilâf söyledimse
Afv edin yalan dedimse
Noksanımı bağışlayın
Mübâlâga eyledimse

Davulcu evsâfın eder
Dâima gayretin güder
Murâdımız lâtifedir
Darılmasın bekçi peder

BEKÇİ İFTÂRİ (FASLI)

Bekçinizdir ehl-i gayret
 Bu sene eyledim ülfet
 Dün gece bu bekçi beni
 Eyledi iftâra da'vet

130 Azîzin evine vardım 7b
 Kapısı önünde durdum
 Kapısı pek alçak imiş
 Girerken başımı yardım

İftâr için geldi sini
 Baş sedre oturttu beni
 İftâriyyeler dizildi
 Sayamadım cümlesini

Beş on dürlü reçeli var
 Ekşili çorbayla bumbar
 Pekmez şerbeti eylemiş
 İçine koymuş hayli kar

Bekçinin yüzü ak idi
 Yahniyle dolma çok idi
 Bir kazan pilâv pişirmiş
 Üç dirhem yağı yok idi

Çün taam geldi ortaya
 Bir sinek kondu çorbaya
 Bekçiniz darıldığından
 Hemen yapıştı sobaya

- 135 Bekçi hâlini bildirdi
 Dolmayı kendi doldurdu
 Sofraya bakan kediye
 Bekçi sopayla öldürdü
 Çorbaya dalmak istedim
 Bir piring bulmak istedim
 Gözlerin benden ayırmaz
 Bir kaşık çalmak istedim
 İftârı etdik hünkârî
 Eylemem bekçi inkârı
 Kahveler geldi meydana
 Nûş eyledik çeşmesârı
 Bekçi usandırdı beni
 Sulara kandırdı beni
 Bana çok ikrâmlar etti
 Bekçi utandırdı beni
 Bekçi haylı harca girdi
 Evinde misâfir gördü
 Dış kirâsı olsun diyü
 Bana bir akça da verdi
- 140 Varını decr etti bekçi
 Hayli mal harc etti bekçi
 Bir ziyafet etti bana
 Üç para borç etti bekçi
 Gûş edin bekçi ne diyor
 Kendi kendisini yiyor
 Yakasın koyvermiş bugün
 Bakkal parasın istiyor
 Bakkal yakasını aldı
 Rica ile size geldi

Lûtf edip bahşis verin(iz)
Gözleri yaş ile doldu

DAVULCU İFTARI (FASLI)

Bu gece geldim sizlere
Agâz edelim sözlere
Siz[ler]e hikâyetim vardır
Kulak tutun bizlere

Ben gedâ gayret eyledim
Bekçiye minnet eyledim
Bu gece ben de bekçiye
İftara da'vet eyledim

145 Sende idim ben dün gece
Hizmet ettin sen dün gece
Hak bin bin berekât versin
Hazz ettim senden dün gece

Sen çağırdın biz gidelim
Böyle olur mu nidelim
Dedim bu gece gel bize
İftârı bizde edelim

Hazır eyledim iftârı
Elimi sunaydım bâri
Görmedim böyle inehan
Lub lub yutuyor bumbarı

Üç tavuk aldım pek semiz
 Biz da[hi] zahir edemeyiz
 Kemiklerin bile yidi
 Sofrayı etti tertemiz

Sığırlar misâli yiyor
 Dedim canım bekçi buyur
 Etmek kesmeden usandım
 Bu etmek bize az diyor

150 Ne sağ(a) ne sola bakar
 Etmekle yahniyi kapar
 Baklava ile böreğin
 Sekizini birden tıkar

Kızarttım kazın ucunu
 Doldurdum bâdem içini
 Kazlara bir iş işledi
 Söyleyem size suçunu.

Ne budu kaldı ne kanat
 Ne içi kaldı ne bir et
 Kemiklerin çatur çatur
 Ol yedi ben ettim pesend

Mantı geldi dedi belî 8b
 İşte bunu da(hi) yedi
 İki eli varır gelir
 Hiç sofradan çıkmaz eli

Bir sahanda aşur'ası
 Yidi yarılıca başı

Döküldü kaldı kim yisin
Mahallebiyle südlâşı

- 155 Sözüümüz burada kalsın
Bekçi kılıcımı çalsın
Murâdımız lâtifedir
Koysun âfiyet olsun

Bekçi şükür doya yazdı
Yemek azdır diye yazdı
Kaçıp elinden kurtuldum
Bekçi beni yiyeyazdı

ÇEŞNİGİR FASLI

Sözleri tasvîr edelim
Levh üzre tahrîr edelim
Bekçinin çeşnigîrliğîn
Sizlere takrîr edelim

Başlayam şîrin güftâra
Bir yere gittik iftâra
Çişnigîr eyledik gördü
Limon sıkı bumbara

Bekçinizi pîr ettiler
Ocak başın yer ettiler
Sahanları yoluyla ver
Diyü çeşnigîr ettiler

- 160 Sahanları düzdü bekçi
Hep yoluyla dizdi bekçi

Devşirip peltenin yedi
Bâdemlerin bozdu bekçi

Sahanlar' önüne çekmiş
Baklavaya biber ekmiş
Bir şişe hardal vermişler
Südlâşın üstüne ekmiş

Bu sahanda biraz yermiş
Cümlesinde tuz var görmüş
Hoşafın tuzu az diyü
Bir avuç tuz atıvermiş

Tatlı durmuş yüreğine
Boyanmış ev direğine?
Bir avuç şekeri ekmiş
Bekçi tatar böreğine

GÜL VASFI

9a

Ra'nâ sözü gûş eyle gel
Dilde komaz zerre kesel
Gül vafına âğâz edip
Bahş edeyim rengin gazel

165 Gülü medh etsem yeridir
Çiçeklerin serveridir
Nice vaf etmeyem zîrâ
Resûlün alnı teridir

Çiçeklerin sultânı gül
Bülbüllerin efgânı gül

Bir çiçekte yok safâsı
Hakk'ın bize ihsânı gül

Güldür veren dehre safâ
Güldür veren câna safâ
Gülşen içinde şevk ile
Goncalar eyler merhabâ

Rengi güzel boyu güzel
Evrâk ile rûyi güzel
Salât ile selâm ile
Sürünürler suyu güzel

Zevk u safâ verir câna
Gark eder bunu ihsâna
Ferah verir subh u mesâ
Nazar etmek gülîstâna

170 Kılan dehre safâ güldür
Ehl-i derde devâ güldür
Bu gülzâr-ı cihân içre
Demi ehl-i safâ güldür

Nazar kıl sun-ı Mevlâ'yı
Yarattı cümle eşyâyı
Çiçeklerde azîz itdi
Öyle hem (*) verdi râ'nay

Gül etrâfın alan hardır
Bülbül ânın için zârdır
Gül uğruna ca(n)lar feda
Başım üzre yeri vardır

(*) *Güle hem?*

Gül şevkına açtım dehân
 Evrâk-ı gül verdi zebân
 Gül mevsiminde sultânım
 Buldu şeref kevn ü mekân

Her goncada bir gizli râz
 Her gül ider bülbüle nâz
 Sahn-ı gülistanda gelip
 Bülbül eder bahş-ı niyâz

- 175 Dürr-i nazmını nizâm oldu 9b
 Evrâk-ı gül tamâm oldu
 Bugün gülşen içinde gül
 Çiçeklere imâm oldu

BÜLBÜL FASLI

Söyleyem tâze icâdı
 Mevlâ vere kalbe şâdî
 Gûş edin ağam efendim
 Bülbül dilinden feryâdı

Başladı efgâna bülbül
 Şem'ine pervâne bülbül
 Tamam doksan gün safâlar
 Bahş eder irfâna bülbül

Azmin gülistâna bülbül
 Nâz eder şâhânâ bülbül
 Bezm-i gülşen içre gördüm
 Sığınmış Sübhâna bülbül

Gülşeni yâd eder bülbül
 Gülü âbâd eder bülbül
 Gül-i sad-berg için her dem
 Zâr u feryâd eder bülbül

Düşme gel inâd(a) bülbül
 Başına âzâde bülbül
 Bahâr eyyâmı olunca
 Başladı feryâda bülbül

Niçin başlar zâra bülbül
 Rakîb olmuş hâra bülbül
 Gülşen içre hârî görüp
 Düşmede efkâra bülbül

Etmekte nidâyı bülbül
 Artırdı sadâyı bülbül
 Gülleri şehnâzda görüp
 Başladı nevâyâ bülbül

Bülbül sadâsın artırır
 Feryâd u yasın artırır
 Gülleri hâr içre görüp
 Firkat nidâsın artırır

Bend' olur sicn-i kafesde
 Nağmeler gösterir sesde
 Başlar terennüme gâhî
 Agâz eder tiz ü pesde

185 Revnâkına gülün bülbül
 Gine bitti dilin bülbül

Feryâd ider(sin) ül diyü
Erişmez mi elin bülbül

Tekeilümde selis oldun 10a
Ehl-i derde enîs oldun
Nedir sende bu vahşetler
Kayalarda celis oldun

Evveli fikr eder bülbül
Haline şükr eder bülbül
Hüdâ'nın binbir ismini
Rûz u şeb zikr eder bülbül

CUM'A GİCESİ (FASLI)

Gûşunuz tutun bizlere
Başlarınız tâze sözlere
Cum'a gicesinin vasfın
Tahrîr edelim sizlere

Hakk'ın bize in'âmıdır
Mü'minlere ihsânıdır
Mübârek cum'a gecesi
Mü'minlerin bayramıdır

190 Cum'a gecesi uludur
Hem gecelerin gülüdür
Cum'a gecesi günile
Hak katında sevgilidir

Hüdâ'dan lûtf u ihsandır
Fazîleti firâvandır

Mübârek cum'a gecesi
Hak'dan bize armağandır

Gönül hayra mâil olur
Bu sözlere kaail olur
Bu geceyi ihyâ eden
Çok sevâba nâil olur

Kalmasın gönül hayrette
Bu gece olsun tâatte
Bu gece cum'a gecesi
Zeyn olur hûrî cennette

Lûtf-ı Hudâ'dır bu gece
Bize atâdır bu gece
Bu geceyi ihyâ edin
Câna safâdır bu gece

195 Bu gicenin kadri âyân
İrfân olan itmez gümân
Mübârek cum'a gecesi
Envâra gark olur cihân

PEHLİVAN FASLI

Sözlerim râyegân oldu
Aleme dâsitân oldu
Sizlere hikâyetim var
Bekçiniz pehlivan oldu

Akrânına vekaar satar
Gelir bize atar tutar

Güleşçiler tekyesinde
Her gün varır güleş tutar

Bekçi babayla kavl ettik
Gayret-i yârân gözettik
Okmeydanı'nda güleşe
Bekçi ile bile gittik

Çün Okmeydanı'na vardık
Güleşi kurulmuş bulduk
Meydanda iki pehlivan
Bir tarafda seyre durduk

200 Yendi birin ol pehlivan
Biri dahi çıktı hemân
Anide yendi ol yiğit
Kim girdiyse virmez amân

Bekçi soyundu ol zaman
Yürüdü mevdana heman
Elin çırpıp aşk eyledi
Tutuşup vermedi aman

Giren yenildi meydanda
Meydan aldı bekçi anda
Onüç pehlivan(ı) yendi
Kalmayın siz de gümânda

Gayri kimse girmez oldu
Bekçiniz meydanı aldı
Girdi meydana bir uşak
Kurt gibi bekçiye saldı

Bekçiye bir kelle urdu
 Bekçi sekiz taklak kıldı
 Seyr idenler gülüşdüler
 Bekçi de hasmını buldu

- 205 Uşak bir dahi sarıldı
 Bekçi de gayet daraldı
 Uşak yapıştı bekçiye
 Kalduruban yere urdu (*)

Bekçi yenildi oğlana
 Gülüşmek düştü yârâna
 Hemen gitti bekçiniz
 Kayığa oldu revâne

Sizlere geldi bekçiniz
 Mikdarın bildi bekçiniz
 Sizlere de ma'lûm olsun
 Pehlivan oldu bekçiniz

MİR—İ KELÂM FASLI 11a

Hasta olmuş inler bekçi
 Durup beni dinler bekçi
 Otuz yıl gezsem bulamam
 Böyle bir söz anlar bekçi

Bekçi işin tamam olmuş
 Her sözleri nizâm olmuş
 Gâyet ile akıldâne
 Bekci mîr-i kelâm olmuş

(*) Çaldı

210 Başda sarıgıdır dogâni
 Elinde tutar (bir) doganı
 Dedim borç hokkasın getir
 Getir beş okka soganı

Dedim başı burctan aldın
 Okkayı hokkadan aldın
 Dedim canım bekçi baba
 Soganı nereden aldın

Dedi ki bakkaldan aldım
 Ben bu işe hayran kaldım
 Bu söz anlayışla bekçi
 Ben seni Allah'a saldım

Bekçi sözünden dönemem
 Bir dahi seni kınamam
 Dedim Galata'ya varđım
 Dedi kır ata binemem

Bekçi bir mikdâr uyudu
 Dedim Bozlağan armudu
 Dedi ki yendi sultanım
 Bunda Bozlağan armudu

215 Bekçi işini bitirdi
 Geldi yerine oturdu
 Dedim kantarmayı getir
 Bana bir kanta getirdi

Fenere mum yapıştırdı
 Araya söz katıştırdı

Dedim feneri yakıver
Muşambasın tutuşturdu

Bu şeb bekçi darılmıştır
Fenere bek sarılmıştır
Dedim ki dün yarısında
Dedi odun yarılmıştır

Ben su gibi akıyorum
Bekçiye kulp takıyorum
Dedim bahşiş atıldı mı
Dedi ona bakıyorum

Bekçiniz beni dinliyor 11b
Gâhice bana ünlüyor
Gayri şeyleri anlamaz
Bahşiş diyince anlıyor

ALTI KİŞİ FASLI

220 Bekçiniz su gibi akar
Şaşkın gibi bana bakar
Dinleyin bu hikâyeti
Altı kişi yola çıkar

Bir kör bir sağır bir dilsiz
Bir dahi çolak u elsiz
Bekçi ise çıplak belli
Bir yoldaşları avaksız

Bunlar hele çıkar vola
Bakınır(lar) sağa sola

Bir kaç gün refik olurlar
Bir yere gelirler hele

Sağır der bir ses işittim
Kör der ki on atlı gördüm
Dilsiz anlar hayırsız der
Elsiz der piştovu kurdum

Kör der iyice seçelim
Gözlerine kül saçalım
Elsiz der ki döğüşelim
Ayaksız der ki kaçalım

- 225 Sağır işit(ip) bayılır
Elsiz döğüşe koyulur
Çıplak dir ki ben korkaram
Arada âdem soyulur

Gelenler yüzelli kişi
Bunlar ise altı kişi
Tutarlar bunları cümle
Şaşar bunlar gel gör işi

Elsizi korlar küreğe
Sağır ses dinlemeğe
Çıplağı da pâk soyarlar
Bağlayı korlar küreğe

Körü gözcü korlar hele
Yürür ayaksız da bile
Dilsiz hikâye söyleyüp
Eğlenmede anlar bile

Çıplak esbâb için ağlar
 Elsiz de çıplağı bağlar
 Kaçmak için hazırlanıp
 Ayaksız tabanın yağlar

- 230 Dilsiz hem sağıra söver
 Elsiz de dilsizi döğer
 Kör bunları gözedirmiş
 Ayaksız da kaçmış meğer

Kör ise âh edip inler
 Sağır fısıltıyı dinler
 Ayaksızla elsiz çıplak
 Kalkar karşı karşıya oynar

Sözlerim bî nihâyedir
 Size şirin hikâyedir
 Sözlerimin nihâyeti
 Bahşış lûtf u atâyadır

ŞAŞKIN FASLI

Gerçi düşkündür bekçiniz
 Hayli pişkindir bekçiniz
 Size hâllerin söyleyem
 Gayet şaşkındır bekçiniz

Bir gün uykusundan kalkmış
 Sağına soluna bakmış
 Lâledir sanıp başına
 Meydan süpürgesini takmış

235 Uyku gözünden akıyor
Yüzüme bel bel bakıyor
Kaşıklık sepetin gözlük
Diye burnuna takıyor

Şaşkınlık bekçide kaldı
Aklını ferdâya saldı
Orta keçesini bekçi
Şal diye omzuna attı.

Temcid sadâsın işitmiş
Bekçinizin keyfi çatmış
Davuldur diye kürt bekçi
Tandırını sala sırt etmiş

Kürt bekçi gör neler etmiş
Afyonu çokça yutmuş
Ne yumuşak döşek diye
Bir koyu balçığa yatmış

Bak bekçinin oyununa
Günahı kendi boynuna
Kürt begi saattir diye
Legeni sokmuş koynuna

12b

240 Bana bir söz diye yazdı
Hâlini söyle diye yazdı
Su kovanın cerme sanup
Ayağına giye yazdı

Kör bekçiniz ne yapıyor
Ayağın yere tepiyor

Kör bekçiniz bahşış diye
Kaldırım taşı kapıyor

KESE BULMA FASLI

Bekçiye bilmem (dahi) neyleyem
Biraz vafını söyleyem
Bugün bekçinin başına
Gelen ahvâli söyleyem

Giderken bir kese bulmuş
Kimseler görmeden almış
İçinde onüç para var
Seğirterek bana gelmiş

Dedi ben bir kese buldum
Züğürt iken zengin oldum
Dedim kaç altın içinde
Onüç para dedi güldüm

245 Keseyi gösterdi bana
Bakar iken iki yana
Onu gördüm ki bir herif
Gelüp bek sarıldı bana

Dedi bakayım keseye
Ben dedim göster köseye
Köse görünce keseyi
Hemen çağırdı eseye

Ese gelip dedi tutun
Boğazına urgan atın

Gelip bekçiyi tuttular
Dediler nic'oldu altun

Keseyi aldıldım dedi
Altunla doldurdum dedi
Üçyüzelli altun ile
Keseyi çaldıldım dedi

Ağakapısı mahkeme
Bekçi adın çıktı keme
Bekçi ağlar feryâd eder
Söz geçmedi ol âdeme

250 Hele ben araya girdim girdim
Kesenin aslını gördüm
Bekçiyi kurtardım şükür
On kuruş cereme verdim

13a

Bekçi akçanı vermiyor
Bahşiş gelsin de al divor
Sizlere boynunu burmuş
Hâl dili ile söylüyor

CÜZDAN FASLI.

Ben söylerim gülmez bekçi
Lâtifeyi bilmez bekçi
Her bir sözüm altun değer
Bir akçaya almaz bekçi

Bekçi aklını şaşırmış
Dün gece helva nişirmiş

Gâyet kasâveti vardır
Bugün cüzdanın düşürmüş

Bunda cüzdan arar idi
Gördüğüne sorar idi
Dedim canım bekçi baba
Cüzdanında ne var idi

255 Dedi gitti cümle varım
Onun için ben ararım
Dedim altunu varmıydı
Kalmadı sabra kararım

Dedi altunu kim arar
İçinde bir kibritim var
Bir taş bulmuş idim yolda
Ona da yüreğim yanar

Cevâhir mi dedim taşı
Dedi bana çakmak taşı
Dedim aceb divânesin
Bulunmaz mı onun eşi

Bir akça var idi dedi
Ne var ise hep söyledi
Bir parça göztaşı ile
Bir katır boncuğu idi

İki iğnesi var imiş
Bir piring halka bir gümüş
Bir piring düğme de bulup
Onu da içine komuş

260 Bekçinin tasası gitmez
 Ölünce bunu unutmaz
 Cüzdanında(n) sorar isen
 Satsalar üç kibrit etmez

Bugün asla söylemedi
 Gece uyku uyumadı
 Gûyâ bin altun düşürmüş
 Bu gece yemek yemedi 13b

Bekçinize rahm eyledim
 Lûtf ile ona söyledim
 Bir âdem cüzdanın bulsa
 Ne verirdin müjde dedim

Bekçiniz bana ağladı
 Yalvarıp niyâz eyledi
 Cüzdanımı buldu(n) ise
 Bir altun vereyim dedi

ÜZÜMLER FASLI

Hüner defterin yapalım
 Alemde bir nam koyalım
 Üzümlerin çoktur nev'i
 Sizlere bir bir sayalım

263 Safâdır bağlara varmak
 Kütükten üzüm koparmak
 Gayet ile nâzik olur
 Çavuş üzümüyle parmak

Siyah parmak üzümü var
 Misket de misk gibi kokar
 Kumla dahi katı nâzik
 Edirne'nin rûy-i nigâr

Türlü üzüme verdim pey
 Birisi dahi Muslubey
 Gâyet ile nâzik olur
 Keçimemesi tuhfe şey

Ağama tuttum yüzümü
 Gûş edin şîrin sözümü
 Üzümler içde bi-bedel
 Çekirdeksiz Şâm üzümü

Ez-cümle meyveye baş
 Eğer kuru eğer ki yaş
 Altyunsarisına benz(er)
 Bir üzüm de var Altuntas

270 Yediverenin koruğu
 Sözümün budur doruğu
 Amasya da nâzik olur
 Bir yere tilkikuyruğu

Bir de var Köledoyuran
 Şişirir âdemi hemân
 Yerli üzümü başka soy
 Şıralıktır etme gümân

Hadd(i) yok aslâ soranın
 Şimdi makbulü buranın

Yedi iklimde söylenir
Naziri yoktur Horanın 14a

Her üzümde bir lezzet var
Kış üzümünde hâlet var
Üzümleri tafsîl ettik
Sizden tafsîle minnet var

AY KÂRI

Bekçinin gayreti vardır
Başında devleti vardır
Oniki ayda bekçiniz
Oniki san'atı vardır

275 Şevval ayında ne yapar
Tenhâ sokaklara sapar
Çocukların başlarından
Altunlu takyesin kapar

Her türlü kârı biliyor
Her kâr elinden geliyor
Zilkade ayında bekçi
Câmi'den pabuç alıyor

Zîhicce ayı olunca
Bağırsak alır doyunca
Kurban etin sucuk yapar
Kurban bayramı gelince

Sırtına bir torba alır
Bir iki mezatta bulur

Muharrem ayı gelince
Aşure dilencisi olur

Sefer ayında varır
Bir eskice küfe alır
Mahalle mahalle gezer
Süprüntüler çıkarır

- 280 Bekçiniz gayret güdüyor
Kırba almağa gidiyor
Rebî'ülevvel ayında
Bekçiniz sakalık ediyor

Gelince rebî'ülâhır
Bekçi zencirlikte mâhir
Urgan bazarında durur
Rençberin kânıdır zâhir

Bekçi kelâmın dinletir
Her gece kazan kaynatır
Gelse cemâziyel'evvel
Şebekle maymun oynatır

Cemâziyel'âhır görür
Kâr eylemek için durur
Dükkânlardan birer akça
Sokaklarda köpek sürür

14b

Receb ayında ne işler
Hammalcılığa başlar
Beş on akçacık kazandı
Hammallık kârın işler

285 Erişince şehr-i şa'ban
 Kârları bırakır hemân
 Bir devletlûya yanaşır
 Kapısında olur mihman

Her gece yer taamını
 Gâhi alır in'âmını
 Bazara eder
 Biraz düzer endâmını

Sözümüz söylendi dilde
 Resm olundu cümle ilde
 Ramazan şerif gelince
 Bekçiliği hazır elde

Sanma bekçi kâr eylemez
 Kâr etmeğe âr eylemez
 Züğürtlükten elem çekip
 Yakıp bağrın nâr eylemez

Bekçiniz kışı gözetir
 Paralı işi gözetir
 Lâkırdıya kulak asmaz
 Hemen bahşisi gözetir

HAFTA KÂRI

290 Bekçinize pesendim var
 Hiç eylemez kimseden âr
 Bir haftada hiç boş durmaz
 Her gün eder bir türlü kâr

Cum'a gün iş yoktur görür
 Câmi kapısında durur
 Gözüne bir siyah örtüp
 Allah için der oturur

Bekçi bana kendin öğer
 Darıldırsam bana söğer
 Cum'aertesi olunca
 Hekimlere eczâ döğer

Erken kalkar olsa pazar
 San'atına eyler nazar
 Avrat pazarına varıp
 Kuşbazlık eyleyip gezer

Pazartesi ne işliyor
 Çoraplık iplik eyliyor
 Bir iğ ile keçi yünü
 Sabah erkenden başlıyor 15a

295 Salı günü beygir tutar
 Üstüne bir küfe atar
 Ahırdan fişkı doldurun
 Bahçelerde gübre satar

Ciharsenbe günü nâ'psın
 Kimin takvesini kapsın
 Nallara nalcalara devin
 Kalburla leblebi satsın

Persenbe günü dolasır
 Her ne işlerse yarasır

Düğünleri haber alıp
İmâretten kazan taşır

Yazın kârı bostancılık
Kışın kârı külhancılık
Hacılar bayramı gelsin
Bekçi eder kurbancılık

Borç eyler ise ödenmez
Hizmet etmeden usanmaz
Bekçiniz yahşi yiğittir
Kâr eylemeğe üşünmez

KOLAY KÂR

300 Ben bir sırrı bilemedim
Kârdan lezzet alamadım
Ağalarım İstanbul'da
Bir kolay kâr bulamadım

Ben kulunda kesim yoktur
Müezzinlikte sim yoktur
Boruzen olurdum lâkin
Neyleyem nefesim yoktur

Çıplak gezip üşüyemem
Uyuz olup kaşıyamam
Hammal olurdum neyleyem
Arkamda yük taşıyamam

Âlem içinde payım yok
Öksüz büyüdüm dayım yok

Bezistanlı olurdum ben
Neyleyeyim sermâyem yok

Kolay değil yemek yemek
Elbette çiğnemek gerek
Bakkallıkta var hevesim
Olmasa(ydı) değnek yemek

- 305 Dalgıç olsam yüzmek ister
Dellâl olsam gezmek ister
Şâir olsam çöğür bilmem
Tanburayı düzmek ister 15b

Bekçiniz boyun bilmem
Kasap olsam koyun bilmem
Pehlivanlık eyler idim
Neyleyeyim oyun bilmem

Her işin gücü olmasa
Bahçenin gülü solmasa
Canbazlık eyler idim
Eşek tımarı olmasa

Remmâl olsam fal dökmeli
Terzi olsam iş dikmeli
Kayıkcılık eyler idim
Onda da kürek çekmeli

Kârı üstaddan görmeli
Bilmediğini sormalı
Kazancılık eyler idim
Onda da çekiç urmalı

310 Bekçinin dayısın bilmem
 Paranın sayısın bilmem
 Sarraf olmak ister canım
 Altunun iyisin bilmem

Ehl-i irfâna ses ettim
 Her türlü kâra pes ettim
 Gâyet kolay kârdır diye
 Bekçiliğe heves ettim

Bekçide hûb nefes olmak
 Ne müşkildir beyit bulmak
 Kolay diyüp geçmeyelim
 Ne belâdır davul çalmak

BEYKOZ FASLI

Bu gedâ kul(un) ne işlesin
 Dâima hayrı işlesin
 Gûş et bu şeb bekçi baba
 Beykoz faslına başlasın

Sözümüz edelim sâde
 Başlayam türlü icâda
 Beykoz çeşmesinin misli
 Bulunmaz kûh-ı sahrada

315 Sıhhatte olsun bedeninin
 Pîrim gayret güdenin
 Haddi hesabı yoğ idi
 Beykoz seyrine gidenin

Yaptılar ol çeşmesârı
 Kodular güzel âsârı
 Üstünü kubbe ettiler
 Lüleleri oldu cârî 16a

Kıl nazar türlü elvâna
 Dolandı la'le mercâna
 Vâ'z eylediler önüne
 Mermer direk altı dâne

Yapıldı suyun(un) bendi
 Seyr eden onu beğendi
 Hak budur Boğaziçinde
 Ol suyun yoktur menendi

Görenler vasfın ederler
 Ne müferrih oldu derler
 Kiraz mevsiminde âlem
 Beykoz seyrine giderler

320 Bilemem neyleyip nitsem
 Temâşâ eyleyip gitsem
 Beykoz ile münasibtir
 Tokadın vasfını etsem

Tokad'da ne var der isen
 Varıp safasını sürsen
 İki dâne havuz vardır
 Ne râ'nâdır bakıp görsen

Görünür çağlağanı da
 Akar su çeşme vanında

Bir acayib köşk yapılmış
İki havzun meyhânında

Yapılmış köşkünün bâbı
Benden al şirin cevâbı
Akar bir ejder ağzından
O havza dökülür âbı

Beykoz çeşmesi râ'nâdır
Tokad a'lâdan a'lâdır
İkisi lâ-nazîr olmuş
Sanasın dürr-i yektâdır

325 İkisi de buldu nizâm
Gayri sözümüz de tamam
Bahşış atânızda beğim
Handân olur bekçi gulâm

DARB—I MESEL

Sözü güzel söyleyelim
Hem bi-bedel söyleyelim
Ağalarım bu gece biz
Darb-ı mesel söyleyelim

Darb-ı mesel böyle yazar
Takdirde tedbîri bozar
Atalardan kalma sözdür
Yar yıkıldı gün tozar 16b

Kâmiller pîr sözün güder
Câhil nasihâtı nider

Darb-ı meseldir ki onun
Attığı taş uzak gider

Pend-i pîri söylemiş(ler)
Çok nasihat eylemiş(ler)
Deveyi yardan uçuran
Bir tutam ottur demişler

- 330 Merd-i meydan atar tutar
Nâdan olan vekaar satar
Loru kuşu da kemiği
Dibine ölçer de yutar

Kâmil olan pendî arar
Ma'rifetle kılı yarar
Atalardan kalma sözdür
Sarp sirke kabına zarar

Arifler ilm ile dolar
Mâarif bahrine dalar
Meşhûr meseldir ördeğin
Şaşkın(ı) götünden dalar.

Kışın sonu yaz görünür
Mevsim-i kiraz görünür
Komşu tavuğu komşuya
Darb-ı mesel kaz görünür

Bâd-ı sabâ durmaz eser
Derunuma etti eser
Meshur mesel öksüz oğlan
Göbeğini (kendi) keser

- 335 Sanma beyhûde kol salar
Bahşış için davul çalar
Atalardan kalma sözdür
Bal tutan parmağın yalar

BEYÎT YAPMASI

Sabah erken kalka işe
Yola çıkar kalka düşe
Sultan Bâyezid'e varıp
Bir yay alır dörde beşe

Bu sözüm bekçiye pestir
Kemânkeşliğe hevestir
Okmeydanı'na gidiyor
Üstâdlardan almış destûr

Bekçiniz beyhûde eşmez
Yok yere dağları aşmaz
Bekçi şimdi kemânkeştir
Attığı ok yere düşmez

17a

Bekçi sokakları gezer
Kendinden lâkırdı düzer
Bevit yapmağa başlamış
Bekçiniz okuvup vazar

- 340 Bekçi dedi yaptım kendim
Ben de görünce beğendim
Bekçinin yaptığı bevti
Gûş edin aғam efendim

Evlerinin önü asma
Dallarında biter
Ben düşümde pilâv gördüm
Ben zerde isterim zerde

Şalgam ekdim bitti turplar
Civciv verdim hocaya
Davulu öttüremedim
Kalkın sahurda ağalar

Aferin bin yaşa bekçi
Sen de çıktın başa bekçi
Târih olsun bu beyitler
Yazdırayım taş a bekçi

Sen olmuştun coşkun (bekçi)
Sular gibi taşkın (bekçi)
Böyle beyit mi yapılır
Kendin bilmez şaşkın bekçi

FASL—I SÂ'İ

345 Kürt bekçiniz dayı oldu
Mahallenin bayı oldu
Nakl edeyim ahvâlini
Bekçiniz de sâ'î oldu

Bekçiniz çâbüktür ziyâde
Dâimâ yürür piyâde
Bekçi üç günde varacak
Sâ'î olup Belgrad'a

Dinle bekçinin sözünü
 Göstermez hakla izini
 Karıncadan ağır yürür
 Kimseler görmez tozunu

Yolda hayli zahmet çeker
 Gâhî düşer teker meker
 Terekli tarla içinde
 Kaplunbağa kadar seker

Yol uzaktır gördü (baktı)
 Yola revân olup aktı
 Otuzaltı günde bekçi
 Topkapı'dan taşra çıktı 17b

350 Azığın bile götürür
 Gâhice yolu yitirir
 İki adım yürür ise
 Onaltı sâat oturur

Bekçi çok eyledi fayda
 Elin yüzün yudu çayda
 Çöpçüler çayırında(n)
 Hele çıktı sekiz ayda

Çekmece'nin uzak yolu
 Bekçinin бүküldü beli
 Üç yıl üç ayda güç ile
 Çekmece'ye erdi eli

Bekçiniz durmaz bir dalda
 Görün bekçiniz ne hâlde

Gece gündüz gidip vardı
Silivri'ye yedi yılda

Bekçi bakmaz dörde beşe
Gel imdi bak sen bu işe
Yigirmi üç yılda hele
Güç ile yaklaştı Niş'e

355 Bekçi sâ'idir piyâde
Atdan yügrüktür ziyâde
Otuzaltı yılda bekçi
Hele vardı Belgrad'a

Yürüse toza karışır
Bulutlar ile yarışır
Bekçi bu şeb küstü bana
Bilmem ne şekil barışır

FASL—I HEKİM

Bu bekçiniz kadîm imiş
Ehl-i dile nedîm imiş
Ben evvelden bilmez idim
Bekçi meğer hekîm imiş

Geçen gün ağrıdı basım
Akıttım dîdeden yaşım
Dedim bir ilâcın var mı
Bana bekçi karındaşım

Dedi bana var traş ol
Bir okka yeni pamuk al

Çıplak başına pamuğu
Sıkıca sar etme ihmâl

- 360 Pamuk başına yapışır
Sakın deme başım üşür
Bir mumu yak göster ona
Ol sâat pamuk tutuşur 18a

Sende baş ağrısı kalmaz
Bu ilâcı herkes bilmez
Baş ağrısına birâder
Bundan iyi ilâc olmaz

Ateş başımı dağladı
Bir yaş bez ile bağladı
Dedim yüreğim ağrıyor
İki gözüm kan ağladı

Dedi ki ağrırsa yürek
Al arkana bir taş direk
Bir hâlisinden bir dirhem
Kapu gıcirtısı gerek

Ökçe patırtısıyla az
Curta sesi lâzım biraz
Bir deng[e] çınar gölgesinden
Kırk dâne de kurtlu kiraz

- 365 Üç güne dek ye bunları.
Ağrı görme şimden geri
Eğer dahi kalır ise
Ye onbeş dirhem süngeri

Üstüne bir desti su iç
 Ağrı kalmasın sende hiç
 Baklavaya perhiz eyle
 Sakın yeme tavuk piliç

Dedim soğuk aldım gibi
 İlâcın var mı çelebi
 Dedi bir okka al getir
 Bana hâlis deniz dibi

Yedi yıllık horoz sesi
 Altıyüz çamur teknesi
 Onbeş yıllık kırk dâne
 Süprüntücü küfesi

Bunları ma'cûn edersin
 Her sabah bir kantar yersin
 Dedim canım bekçi baba
 Ne güzel ilâc eylersin

370 Kelâmımız oldu âhîr
 Bahşîşimiz çıkar zâhîr
 Lokman Hekim kadar bekçi
 İlâc eylemekte mâhîr

FASL—I KİMYÂCİ

Dillerde oldu dâsitân
 Edeyim sizlere beyân
 Başıma ne hâller geldi
 Kimyâcı oldum bir zaman

Hayli altunum var idi
Herkes bana ağam dedi
Bir mağribiyle görüştüm
Bana izzetler eyledi

Dedi ben yaparım kimyâ
Öğredeyim sana hâlâ
Sana nasihatım olsun
Kimseye söyleme ammâ

Bu kavle ben râzı oldum
Mağribi'yi bile aldım
Ne uzatalım kelâmı
Mağribiyle' eve geldim

375 Bana dedi bir ocak yak
Ben ne yapar isem sen bak
Kömürü döktü ocağa
Yanmağa başladı ocak

Hazır eyledi eczâyı
Kodu meydana bu dayı
Eczâları nak edeyim
Öldüm arayı arayı

Deve boynuzu evvelâ
Pire böbreği hâlâ
Kehle yağından aldık
Her biri kırk dirhem ola

Bir dipsiz potaya kodu
Sönmüş kömürde eridi

Horoz yumurtası dahi
Oniki dirhem var idi

Yüz altun toz bulutu
Eczâya mahlût eyledi
Pişti tamam oldu işler
Dökündü meydana dedi

389 Hâsıl oldu bakın demiş
Dört çekirdek hâlis gümüş
Yüz dirhem kırmızı bakır
Yedi dirhem de toz imiş

Ne eyledikse eyledi(k)
Kimyâyı tahsil eyledi(k)
Kimyâcılık etdiğimi
Hâkipâyına söyledik

Çürüttük cümleten malı
Kaldı gözümde havâli
Onun için ben sizlere
Getirdim işbu emsâli

Kimyâcının işi tamam 19a
Âhir oldu işbu kelâm
Kimyâcılık böyle imiş
Aslı yok imiş vesselâm

PAÇACI (FASLI)

Bak bekçinin iz'ânına
Açlık da geçmiş canına

Paça yapıdırmağa varmış
Paçacının dükkânına

- 385 Sahanın eline alır
Kazanın yanına varır
Bir iyice paça yap diye
Paçacıya yalvarır

Paçacı kazanın açar
Bekçi de yanına geçer
Kazan içine bakarken
Başından sarığı uçar

Sarık gider bir yanına
Bak bekçinin seyrânına
Sarığı alayım derken
Düşer paçacı kazanına

Bekçi bir yol dalar çıkar
Paçacı ateşi yakar
Bekçi de başlar fervâda
Paçacı da döner bakar

Bekçi(yi) kazanda görür
Başına bir kepçe urur
Der ki ne ararsın onda
Sahanın dışarda durur

- 390 Bekçi çokur çokur kaynar
Bekçinin ayağı yanar
Bekçi hop hop sıçramakta
Paçacı sanır ki oynar

Bekçi o haldeyken yine
 Paça doldurur koynuna
 Paçacı der ki çık herif
 Bak eylediğin oyuna

Çıkarırlar bunu hele
 Paçacılar güle güle
 Pişmeğe az kalmış bekçi
 Biraz kızarmıştı bile

Paçacı kazanı döker
 Garib vâfir zarar çeker
 Bir sille urur bekçiye
 Bekçi düşer teker meker

Bekçiniz kaçır gülererek
 Sizlere gelir yelerek
 Ağam efendim sultânım
 Bekçinize bahşış gerek 19b

MESHURLAR (FASLI)

395 Nâ-ma'kul sözleri neyleyem
 Biraz letâif söyleyem
 Ağam şehri-i İslâmbol'da
 Meşhurları vasf eyleyem

Bu sözlere güleceğim
 Bekçiyi ben bileceğim
 Ramazanda eyler zuhûr
 Aliciğim Baliciğim

Bekçi kâr etmez âr diyü
 Aslâ beğenmez âr diyü
 Çağırır birer paraya
 Azad kuşlarım var diyü

Başıma aklım dereyim
 Derdin çâresin göreyim
 Süprüntücüler çağırır
 Ketenler oğuvereyim

Bekçinin arttı kavgası
 Tükenmez asla da'vası
 Şimdicek gâyet çoğaldı
 Çağırır sakız helvası

400) Abdalın belinde çelik
 Bekçinin feneri delik
 Bir bozacı var çağırır
 Cürmü yoktur bozam iylik

Olunuz dâimâ mesrûr
 Devlet ile olun mâ'mur
 Elif gibice çekilir
 Üsküdar sürmesi meşhûr

Dolaşır gezer her yana
 İplere dizer subyana
 İhtiyar ermeden alın
 Sevabdır pişmiş kestâne

Dinle sözümü bekçi gel
 Yemişlerde olur döngel

Alem içinde söylenir
Yoğurt yiyenlere çengel

Hasta olanlara piliç
Yemişlerde vardır haliç
Meşhur meseldir söylenir
Balık yiyenlere kılıç

405 Gece görülmez iş derler
Uykudan sonra düş derler
Alemdе söylenir meşhûr
Kebab yirine şiş derler

Meşhurları ettik tamam
Letâife verdim nizam
Ey benim aâam efendim
Bahşışime nedir kelâm

ARAB HALAYIK (FASLI)

Ben size âyâ nideyi
Dinlemezseniz gideyim
Bu gece size sultanım
Arab halayık medh edeyim

Ben bugün davulum çaldım
Eğlenip şu yerde kaldım
Yesir pazarına varıp
Bir arab halayık aldım

Dişleri aktır kararmaz
Gözleri kara sararmaz

Bir çanak yogurt sürsem
Arabın rengi ağarmaz

- 410 Bekçi yanıma dürtüyor
Ayağ[ı] yere sürüyor
Ben ol arabı görünce
Gayetle canım ürküyor

Hamamcıya lâzım nalın
Bekçi yanımda sen salın
Söylediğim ol arabın
Dudakları gâyet kalın

Bekçi sopaya sarılır
Başına ursam yararılır
Söylediğim ol arabın
İşi diseler darılır

Dilde ettiğim niyâzdır
Benim çektiğim ayazdır
Söylediğim ol arabın
Dişleri gayet beyazdır

Baklavanın buldum tadın
Carşıdan alırım satın
Söylediğim bu sözlerle
Darılmasın anber kadın

- 415 Bekçinin adı soruldu
Lûtf-u ihsanlar verildi
Bu gece bu sözlerime
Gideyim arap darıldı

FASL—I SAN'ATLAR

Her san'atı tekml ettim
Çok ma'rifet tahsil ettim
Gemici oldum bir zaman
Esbablarım tebdil ettim

Şâtır oldum gezdim yayan
Delidir athya uyan
Çuhadar oldum döğdüler
Saraç oldum kırdım kolan

Canbaz oldum berât aldım
Ebediyen yata kaldım
Bamını kırdım çala değin
Şâir oldum çöğür çaldım

Remmâl oldum açt(ım) falı
Her kemâlin bir zevâli
Ağzım bir yana eğildi
Yerden çıkarırken malı

420 Bezestende oldum tellâl
Çaldırdım bir kemer bend şal
Bir kemer raht mezâd ettim
O da çıktı hırsızlık mal

Manav oldum eksik sattım
Tutulup kapıda yattım
Kayıkçı oldum bir zaman
Hünkâr kayığına çattım

Mehter oldum çaldım zurna
 Avcı oldum tuttum turpa
 Tellâk oldum düştüm bir gün
 Başıma rast geldi kurna

Küpe binsem derler cadı
 Olmuşum âlemde şâdî
 Okumak yazmak bilmez iken
 Üsküdar'a oldum kadı

Vardım gezdim Galata'yı
 Balıkçılık bir edâyı
 Bahtımı anda deneyem
 Bahklar yuttu oltayı

425 Bacacıya olduk çırak
 Düşürdüm kırdım çanak
 Şol kadar üşendi oldu
 Hiç yimedim öyle dayak

Sâatçi oldum da bezdim
 Çoğunun saatini bozdum
 Yazıcı oldum bir zaman
 Mektupları yanlış yazdım

21a

Mutaf oldum diktim harar
 Üstâdım beni her gün arar
 Her san'atı tek mil edip
 Bekçilikte kıldım karar

FASL—I META'LAR

Kulak tutarsanız bize
Başlayalım biz de söze
Her diyârın metâ'ların
Söyleyelim bir bir size

Çün Basra'dan gelir inci
Sakız'ın limon turuncu
Hurma ile kına keten
Mısır'ın Dimyât pirinci

430 Kayısısı meşhûr Şam'ın
Eriği de Amasya'nın
Gayet a'lâ bezi ile
Fındık bakır Trabzon'un

Pekmezle anılır Anteb
Elmanın kânıdır Sinab
Gelir Acem'den dîbâlar
Köyleri olası harâb

Tebriz'in gelir kumaşı
Marmara'nın mermer taşı
Bursa'nın metâ'ı ipek
Mudanya'dan sirke taşı

Edirneden gelir helva
İnez'in köyleri yektâ
Çorlu kaşkavalı peynir
Burgaz'ın lülesi hâlâ

Keçe Selânik'ten çıka
 Tuna'dan yağ mal akar
 Kuşadası balı dahi
 Âdeme misk gibi kokar

435 Hind'den gelir cümle bahar
 Tarçın karanfil ne ki var
 Bandırma'nın metâ'ı
 Kaba hasırdır âşikâr

Her diyârdan kayırırlar
 Güzel metâ'ı ayırırlar
 Akdeniz'le Karadeniz
 İstanbul'u doyururlar

Kervanda boru çalınır
 Gelen yükten bac alınır
 İstanbul'umuzda bizim
 Her ne istersen bulunur 21b

Açılır evvel baharda
 Şükûfeler her diyarda
 Simdi İstanbul'umuzda
 iştihârda

Bekçi derdmend neylesin
 Şîrin kelâmı söylesin
 Bizim İstanbul'umuzu
 Rabb'im hatâsız eylesin

FASL—I MEYVA

440 Arz-ı suhan eyleyelim
 Yemişleri peyleyelim
 Mevsimidir şimdi cânâ
 Meyveleri söyleyelim

Meyvelerde elma hoştur
 Demir elması mayhoştur
 Misket kokar anber gibi
 Ferik Sinab ana eştir

Armud gider armağana
 Var mı sözün Bozdoğan'a
 Malatiye'nin armudu
 Kayısı lâyıktır cana

Sözümüz olmasın dıraz
 Elifli sultânî kiraz
 Katırlı'nın vişnesini
 Defterin tâ başına yaz

Eriklerin envâ'ı var
 Bardak eriği bergüzâr
 Şeftali(ye) ne diyelim
 Üzum olsa rûy-i nigâr

445 Ayvanın da rengi sarı
 Zerdali yanuru bari
 Kocayemişi pirlere
 Medh edelim tatlı narı

Üvez ile hem muşmula
 Hunnab da şehtâne ola
 İğde dahi bir yemiştir
 yâd olsa nola

Ekşi kara duda belî
 Ak dut aşlama yemeli
 Bögürtlenin var yemişi
 Dikenlere ne demeli

Sarı aşlama kestâne
 Kebâb olsa değer câna
 Silivri karpuzu olsa
 Kavuna olmaz bahâne 22a

Sevilmez mi tâze fındık
 Tâze ceviz ile fıstık
 Meyveleri tekmiil ettik
 Biz de lûtfunuza kaldık

FASL—I DOLMABAĞÇE KÖŞKÜ

450 Bekçinizin arttı eşki
 Üstâdından aldı nieşki
 Bu şeb size nakl edeyim
 Dolmabahçe'deki köşkü

Ne acaib sayvan olur
 Bütün deryâ seyrân olur
 Ne hûb mesîre makamdır
 Her görenler hayrân olur

Lâyık-ı izz ü devlettir
Sezâ-yı şân u şevkettir
Kepenklere güşâd olsa
Sanasın kasr-ı cennettir

Bir tarafı bâğ u hostan
Bir taraf deryâ ve ummân
Önünde cirid meydanı
Bir kasır yoktur akrânı

Pek müfferih olmuş hele
Verdi âleme velvele
Taşrasındaki boyası
Ne râ'nâ çadır rengile

45^e Müfferih âb u havâsı
Câna bahş olur safâsı
Acâyib bî-bedel düşmüş
Ol köşkün nâzik edâsı

Her tarafı eyle seyran
Olsun sana cümle âyân
Üsküdar'a nazar eyle
Karşıda durur nümâyân

Seviler bir başka ziynet
Sâyesinde olur rahât
Boğaziçinde misli yok
O makaama olmaz kıymet

Önünde bir çeşme de var
İki tarafta âşikâr

Bayıldım çeşmesi derler
Varıp nûş eyle kıl karâr

Çeşmesinin âbı sâfi
İçenlere sıhhat âfi
Vasfımız da ma'zûr olsun
Bu kadarca olsun kâfi 22b

FASL—I KAYIKLAR

460 Lâf u güzâfı nidelim
Erenler demin güdelim
Bu gece size sultanım
Kayıkları vasf edelim

Zevk ister isen dünyâda
Yürü seyr eyle deryâda
Galata'ya âdem taşır
Yalınız kürek piyâde

Deryâda kuş gibi uçar
Geriden koğsalar kaçır
Vakt olur ki iki çifte
Üç çifte kayığı geçer

Üç çifte yağlı pivade
Gelin gibidir dervâda
Gâhice koşu ederler
Kimisi yügrük zivâde

Dört çifteler olur yağlı
Kürekleri sollu sağlı

Devletliler biner âna
İskelede durur bağı

465 Beş çiftenin boyu uzun
Gayet ile olur mevzun
Ona süvâr olanların
Ömrü günü olur uzun

Var mı sözün güftelere
Benzer altun baftalara
Deryâda süzülüp gider
Bakın altı çiftelere

Yedi çifteler yolludur
Deryâ içinde bellidir
Küreklerin al boyarlar
İçi hep altun hallidir

Ekseri takar dümeni
Gâhice açar yelkeni
Deryâda unvan gösterir
Kahr etmek için düşmeni

Akar küreğin damlası
Mâhir olurlar cümlesi
Kayıkçılar da meşhurdur
Bostancıbaşı hamlası

470 Kayıkların medhi tamam
Bin yaşasın benim ağam
Şimdi bahşişim verirler
Eyleme sıklet vesse!âm 23a

FASL—I LİSAN—I SİBYAN

Güş edin her ân söyleyem
 Bir özge seyran söyleyem
 Ey benim ağam efendim
 Lisân-ı sıbyân söyleyem

Küçücek uşağa bebek
 Batıcak demektir kötek
 Hapıcık derler kapmağa
 Nam—nam demektir yemek yemek

Takyeye söylerler ta ta
 Ekmeğe hem der ba ba
 Okumaktır âmin âmin
 Sokağa çıkmağa attâ

Oyunu elçip etmektir
 Çap çap da hammam demektir
 Kınalı kedisi pisi
 Kuçu kuçu da köpektir

475 İyi cici kaka kötü
 Uşaklar severler südü
 Korkuducu oldu böcü
 Hem sopa(ya) derler düdü

Bu kelâm gülecek sözdür
 Çocuğu kucakta gezdir
 Öpmeğe derler macıcık
 Ateşin de adı cızdır

Uykusudur ninni babam
 Uyurlar olursa makam
 Tuhfe dil söyler uşaklar
 Mama derler olsa taam

At görseler derler dahdah
 Başın döğmek oldu vah vah
 İki yumrukların urur
 Birine der ise oh oh

Alay(lar) eylesen güler
 Dünbeleğe tum tum çalar
 Yalandan ağlayım dese
 Gözünün yaşını siler

480 İyi şeye derler cici
 Korkar dersen geldi böcü
 Bekçiye der tak tak baba
 Kih derler olsa kesici

El göğüste oldu vedâ
 Elini açmaktır duâ
 Çocukların lisânını
 Ol söyleden Ganî Hudâ

23b

Çağırsan bilir adını
 Tatlının bilir tadını
 Rabb'im hatâsız eylesin
 Cümlesinin evlâdını

FASL—I REMMÂL

Bekçinize ne hâl oldu
Gûş edin ne ahvâl oldu
Duydunuz mu komşularım
Bekçiniz de remmâl oldu

Remil döküp çizdi bozdu
Yazdı bozdu gene çizdi
Kur'asını attı bekçi
Felekleri cümle gezdi

485 Bekçi sezdi bir yerde mal
Bana dedi sen orda kal
Yeri kazmağa bekçiniz
Buldu bir kaç dizman cemaî

Kürek kazma yüklendiler
Maltepe'(ye) dek gittiler
Defîne yerini bulup
Ol yere nişan diktiler

Görün gece nişlediler
Yer kazmağa başladılar
Gece yarısına değin
İşi tamam işlediler

Bekçi efsûn okur heman
Onlara der sizler aman
Bir söz söylemen lûtf edin
Ahvâlimiz olur yaman

Bir kepenk olur âşikâr
Miftâhı da üstünde var
Bekçi okuyarak hele
O kepengi hemen açar

490 Ol demde bir arab çıkar
Döner de bunlara bakar
Bekçi okuyarak hele
Ol arabı nâra yakar

Görür anda bir nerdüban
İnerler cümlesi hemân
Bir kapı var açık ammâ
Görürler anda bir aslan

Bekçi tılısımı bilir
Okuyarak aslan ölür
Ol birleri korkusundan
Cümlesi de taban alır

24a

Bekçi baba dönmez geri
Girer kapıdan içeri
Görür ki bir defînedir
Altunla dolu küpleri

Sayar küpleri kırk dâne
Her birisi hüsrevâne
Cümlesi altunla dolu
Girmemiş dest-i nâdâna

495 Her köşede misli nadir
Dürlü sandıklar cevâhir

Zolata gurus
Yığın yığın hayli vâfir

Ne yapacağın bilmiyor
Hatırına hiç gelmiyor
Şaşığından bekçi baba
Cevâhîre el sürmüyor

Dedi bir altun alayım
Sikkesi nedir bileyim
Ayağı kaydı ol zaman
Dinle bu cevabı beyim

O demde uyanır bekçi
Yasdığa dayanır bekçi
Meğer gördüğü düş imiş
Malı buldum sanır bekçi

Bu düş imiş değil havâl
Getirdim sizlere misâl
Ben bu yakında sultânım
Düşte dahi görmedim mal

FASL—I SEYÂHÂT

500 Derd ü gamdan yok rahâtım
Var felekten şikâyetim
Gûş edin ağam efendim
Nakl edeyim seyâhâtım

Mânend-i rûzigâr estim
Okum attım yayım astım

Gûş edin bu hikâyeti
Bir zaman feleğe küstüm

Terk edip dâr u diyârı
Bir yerde kılmam kararı
Düştü seyâhât arzusu
Unuttum kisb ile kârı

Bir kalyon var Beşiktaş'ta
Dediler kalkıyor işte
Vardım temâşâ eyledim
Bir yerde oturdum başta 24b

Esrar yemiştım bir pâre
Cân u dil tutuştı nâre
Oturup deryâya baktım
Dalmışım cüz'i efkâre

505 Gözleri uyku almış
Cân u dil gama ne dalmış
Uyur iken haberim yok
Kalyon demirini almış

Sarayburnu'nu dolandı
Kumkapı'da yatar sandı
Buldu muvâfık eyyâmın
Sanma kim rûzigâr yandı

Ver elini Yedikule
Çekmece gözüktü hele
Büyükçekmece Kumburgaz
Bogados'u aldık hele

Han Çiftliği hem Silivri
Andan gözüktü Ereğli
Tekirdağ'nda eriştik
Kanuz'u bıraktık geri

Marmara'da vardır engin
Seyr eyledik suyun rengin
Topları aleste ettik
Cenkçi doldurdu tufengin

- 510 Enginden Paşalimanı
Hem Fenerler öte yanı
Çardak'la Lâpsekî hubdur
Gelibolu'nun var şânı

Seçildi cana Akyarlar
Maydos'u bilenler söyler
Boğazda attık demiri
Eyledik hisarda demler

Demir aldık vola düştük
Hele Seddül-bahri aşık
Karşısı Sultaniye'dir
Yeni kal'ayı dolaştık

Kilidü'l-bahre erelim
Anda sürgünü görelim
Bozcaada eski İslâmbol
Bababurnu'na varalım

Molava âşikâr oldu
Tokmaklı önümüz aldı

Cunûdadası karşıdır
Midilli bağrımız deldi 25a

515 Candarlı karşı yakada
Karaburun bu sırada
Sakız'ın Çeşme yakası
Meşhurdur bay u gedâda

Sakız'da eğlendik durduk
Kalyon üzre tente kurduk
Kalktık andan Değirmenlik
Astanköy Rados'u gördük

Gegve andan Çatallar
Adalya'ya erdi sular
Andan ileri Alanya
Mekriden engine salar

Engini üç günde aştık
İskenderye'ye yanaştık
Atıldı selâm topları
Biz dahi gözümüz açtık

Gördüm ki evde bir sıçan
Pertev etmiş raftan heman
Çat edip önüme düştü
Görüldü gözüme duman

520 Geçmişti keyfi esrârın
Ardın almıştı efkârın
Bir sıçan aklını aldı
Böyledir hâli esrârın

Erdi murâdına eren
 Bunca acâyipler gören
 Çok olur esrar keyfiyle
 Bir günde Mısır'a varan

FASL—I KÜTÜBHÂNE

Edelim size nidâyı
 Gûş edin taze edâyı
 Kütübhâneyi söylesin
 Dinleyin bekçi gedâyı

Her köşeye erdi nidâ
 Doldu cihâna bu sadâ
 Sâhib-i hayrâta versin
 Ecrini Hazret-i Mevlâ

Yoktur bakâsı dünyanın
 Kuluyuz Ganî Mevlâ'nın
 Yedi iklimde söylenen
 Nâmıdır âl-i Osmânın

525 Âl-i Osman'ın şevketi
 Yoktur nâzir-i devleti
 Dört köşede medh olunur
 Kütübhânenin ziyneti 25b

Ziyneti dehre aldı fer
 Vasfa sezâdır serteser
 Ayasofya Câmiinde
 Eyledi bir âlî eser

Etrâfında dolapları
 Kitapla dolu her biri
 Ortasındaki dolapda
 Gösterdi üstâd hüneri

Evvelâ göz kapısı
 Sonra seyr et hepîsi
 Bir kafes kim yok nazîri
 Var mı gümüş yapısı

Öyle bir ziynetli makam
 Görmemiştir hâs ile âm
 Cümle duvarları kâşî
 Tugra-yi şâhîde nizâm

530 Asılır bir dâne elmas
 Seyr etti onu cümle nâs
 Hak bu kim oldu cihanda
 Bu revnak ile hassü'l-has

Taht-ı şâhî revnak vermiş
 Bir al pûşîde örtülmüş
 Şevketlinin makamıdır
 Ol mahalle taht kurulmuş

Her tırabzon sedefkârî
 Babalar atun mîsâli
 İki dâne çifte vavlar
 Dediler altundur kârî

Kubbesine yok bahâne
 Cümle etrâfı şâhâne

Tahsîn onun nakkaşına
Bir eser kodu cihâne

Muvaffak eyledi Allâh
Hayr olur makbûl inşallâh
Seyr edip kütübhâneyi
Her gören dedi mâşallâh

535 Vâfında âcizdir dilim
Yazmağa varmadı elim
Eğer değerse bahşı
Sizlerden niyâz ederim

FASL—I RAMAZAN 26a

Gör bu şeb neylesem gerek
Duâlar eylesem gerek
Ramazâna mahsûs olan
Şeyleri söylesem gerek

Dinle kelâmımı hâlâ
Bahş eylesin size safâ
Ramazanda pişirirler
Helvacılar türlü helva

Görmedim gayri zamanda
Hayli şey gördüm cihanda
Yahniye bumbara hardal
Mahsus çıkar Ramazanda

Ağam geldiğime bakar
Mum yakmağa çakmak çakar

Aliciğim Baliciğim
Ekser[i] ramazanda çıkar

540 Benim sözlerime güllün
Sözü mevsiminde bilin
Ramazana mahsûs ancak
Baklavalık güllâc alın

Ramazan bir kutlu aydır
Bu ay onbir aydan yeğdir
Câmilerde mahyâ yapmak
Ramazana mahsus şeydir

İşin kolayın işlemek
İşe yoluyla başlamak
Ramâzana mahsus şeydir
Uşaklar fener taşlamak

Gezmeden âdem yorulur
Akşam ezânı sorulur
Ramâzana mahsus şeydir
Tiryâki olan darılır

Bu aya hürmet olunur
Herkese izzet olunur
Ramâzana mahsus şeydir
Fakire ihsân olunur

545 Akşam ezânı dinlemek
Sahur vakti yemek yemek
Ramazâna mahsus şeydir
Gece davulcu söylemek

Lâzımdır böyle görülmek
 Bekçiyle iyi dirilmek
 Ramazana mahsus şeydir
 Bekçiye bahşış verilmek

ALTUN FASLI 26b

Başımdan aklım şaşırdım
 Cismimi yaktım pişirdim
 Gâyet kasâvetim vardır
 Yüzelli altun düşürdüm

Kasvet başıma erişti
 Âlem halime gülüştü
 Bu gece câmi'e vardım
 Başıma bir kandil düştü

Başımda sarık yağlandı
 Gayretle ciğer dağlandı
 Kimden şikâyet edeyim
 Kazâdır dilim bağlandı

550 Çün kandil başıma indi
 Zann eyledim devlet konu
 Şöyle yağlandı sarığım
 Meş'ale topuna döndü

Bahçelerde biter lâle
 Onun rengi dönmüş ala
 Pabucumu güve yemiş
 Bak şol başa gelen hâle

Bekçi ile çekişirdim
 Bu hâllere gülüşürdüm
 Bir akçaya mâlik idim
 Onu da şimdi düşürdüm

Bu hâllere ben güleyim
 Bekçiniz ile bileyim
 Saatim de kehledenmiş
 Çamaşırcıya vereyim

Dinle imdi letâifi
 Kimler alır vezâifi
 Bal dökerken lekelenmiş
 Yiyemedim kadayıfı

555 Lekeciye versem gerek
 Çâresini görsem gerek
 Gözündeki olmuş bekçi (*)
 Ben nişadır sürsem gerek

Budur bekçi meşrebimiz
 Parayla dolsa cebimiz
 Yarın bir okka alalım
 Tükeniyor leblebimiz

Yarın gece gelir isem
 Bu halleri bilir isem
 Mezarıma altun dökün
 Züğürtlükten ölür isem

(*) Gözüne ne?

FASL—I CENNET

Dinle Hakk'ın kudretini 27a
 Kullarına ni'metini
 Mü'minlere vâ'd eyledi
 Mevlâ sekiz cennetini

İhsân etti kula Mevlâ
 Eyledi bize müheyyâ
 Sâimlere makaam ola
 Gerektir cennetü'l-Me'vâ

560 Kıldı Hak ihsân-ı azîm
 Mü'minlere rahmet Rahîm
 Ol sekiz cennetin biri
 İsmidir cennetü'l-naîm

Cennet-i a'lâ donanır
 Anberi halka boyanır
 Rahmet-i Mevlâ isteyen
 Vakt-i sahurda uyanır

Geldi ele yine şikâr
 Ramazân oldu nevbahâr
 Va'd olundu mü'minlere
 Nasîb ola Dârü'l-karâr

Kıl duâyı subh ile şâm
 Nasîb ola Dârü's-selâm
 Etme bizden şikâyet(i)
 Hoşnut ola şehri siyâm

Va'd olundu ehl-i takvâ
 Dâr-ı huld'u ede me'vâ
 Cennet-i Adn'i müyesser
 Eyleye kullara Mevlâ

565 Cennet-i Firdevs-i ni'met
 Kullara olur ziyâfet
 Cennetin ırmaklarından
 Nûş edenler bula lezzet

Biri şarâben tâhûrâ
 Biri asel-i masaffâ
 Birisi sût ırmağıdır
 Birisi sudur bi-behâ

Kıldı atâ mü'minlere
 Hisse yoktur kâfirlere
 Bu Ramazan hürmetine
 Ede müyesser kullara

FASL-I ÜSKÜDAR

Duâcın geldi sen de bil
 Can safâ eder tende **bil**
 Eğer gûş edeyim dersen
 Nev-zuhûr sözü bende bil

Erişir türlü çimenzâr
 Dağılır gam ile efkâr
 Payitahtın karşısında
 Bir hoşça yerdir Üsküdar

27b

570 Neylerim gayri güftârı
 Vâsî edelim Üsküdar'ı
 Rûy-i zeminde misli yok
 Yerinde halk etmiş Bârî

De(di)ler Kâ'be taprağı
 Gûyâ ki cihânın bağı
 Ehl-i diller ile anda
 Edelim sohbet ü çağı

Azîmet edip seyrâna
 Çıkalım bağ u bostana
 Hele gör Şemsipaşa'nın
 Zevki hayat verir cânâ

Olagör zevki safâda
 Ola can gamdan âzâde
 Müfferih yerdî irfâna
 Cem' olurlar Ayazma'da

Doğancılar'ı geçelim
 Karacaahmed'i seçelim
 Harmanlıkta karar edip
 Mümessek kahve içelim

575 Âlemi seyr ettim ben de
 Can safâ eyledi tende
 Zemîni yüksek havadar
 Kapulıbağı gör sen de

Kavağa uğradı râhım
 Leb-i deryâ seyrangâhım

Ehl-i dil içre mu'teber
Haydarpaşa nazargâhım

Kadıköy'üne erelim
Fenerbagçesi'ni görelim
Döşensin halı seccade
Biraz anda zevk sürelim

Gir Üsküdar'ın bağına
Kıl nazar sol u sağına
Para gurus bahş edeyim
Miskinlerin çerâğına

Taraf taraf seyrânı var
Hoş görölür devranı var
Bağ vaktinde Üsküdar'ın
Ehl-i dile unvânı var

580 Her tarafı cümle ma'mûr
Seyrine giderler cumhûr
İbrahimağa çayırı
Ayrılık cümlesi meşhûr

Bekçi gel sen eyle mola
Her zâbitan çıktı kola
Seyir yerlerini gezip
Doğru geldik İslâmbol'a

FASL-I OSMÂNİYE

Bekçilik gâyetle hüner
Pervânedir şem'a döner

Ârif olan her kelâmın
Cevherin bilene sorar

Biliriz bu dünya fânî
Geşt edip gezem cihânı
Bu şeb de meth etsem gerek
Câmi'-i Sultan Osmân'ı

Ayn-ı câmi kendi cennet
Seyre sezâ câna minnet
Zî-kıymettir askıları
Erişti Bâri'den himmet

585 Karşıya karşı mahfiller
Gûyâ ki açılmış güller
Müezzin mahfili câna
Şakır andelib bülbüller

Göz görmemiş pek mihrabdır
Pek açılmış mâhitabdır
Sütunları devrân eder
Rûmileri bî-hesabdır

Kâmile derler gel beri
Sarf eyle elde hüneri
Görünce olmuşum hayranı
Gâyet mücellâ minberi

Yek kubbedir yok bahâne
Ziyâsı doldu cihâna
Sûre-i feth yazılmış
Çerçevesine şâhâne

Orta bâbindan çık ey can
Görünce olmuşum hayran
Sekiz musluk. teveccühde
Rûz u şeb bahş eder revan

- 590 Şadırvanın üçdür bâbı
Medhinde âcizdir Nâbî
İn nerdübandan ey cânâ 28b
Seyr eyle mâh-ı tâbânı

Ayn-ı cennet kitabhâne
Hakka ki düşmüş şâhâne
Kem bakanları kör etsin
Devlet-i âl-i Osmân'a

İmâret dürür bir yanı
Fi-sebildir taam nânı
Gök kubbede yok akranı
Kaddi servi şadırvanı

Kendi dürür ümmü'l-kıyas
Ne hoş düşmüş meydana râs
İsmi dürür misk-i rûmî
Zeyn etmiştir has-ender, has

FASL-I İMDÂD (KEDİ)

Ben kimlere edeyim dâd
Bir kimse eylemez imdâd
Ben bir kedinin elinden
Çağırırım dâd u feryâd

595 Baş sokar kaynar kazana
 Tutulup gelmez düzene
 Ben elinden kan ağlarım
 Komşular der ki bize ne

Tahtapušta yanın yatır
 Dedim kedi yok mu hatır
 Asla sıkılmaz vüçûdu
 Bana bıyığın oynatır

Bizim evde mekân tuttu
 Hep kedileri uyuttu
 Bir kazı kızartmış idim
 Ol kedi bütünce yuttu

Gayetle inehan kedi
 Ne hodu bilir ne medi
 Hilâf değildir bu sözüm
 Bir kantar pastırma yedi

Bir gün bizim evde yattı
 Halkı birbirine kattı
 Hırsız kedinin şerrinden
 Çok komşular evin sattı

600 Bilmem ki ne ahvâl oldu
 Bu gayret bağrımı deldi
 Üsküdar'a attım idi 29a
 Benden evvel eve geldi

Bir lu'b ile tutdum onu
 Boynuna taktım urganı

Aslan bakışlı bir kedi
Yoğ idi onun akrânı

Tüketti bir desti balı
Uçuyor gözde hayâli
Bir kantar pastırma yedi
Delmiş dibinden çuvalı

FASL-I KÖPEKLER

Ağalar bakın sözüme
Bir nesne gizmez gözüme
Dün gece bir kaç köpekler
Düştüler benim izime

Gece karanlık görürler
Hırsız misâli yürürler
Bir yâd âdemi gördükte
Düşüp ardına ürürler

605 Bekçinin feneri söndü
Korkudan deliye döndü
Biz karanlıkta giderken
Karsıdan bir kelb göründü

Yakın gelince havladı
Benim eteğim kavradı
Bekçinin hâlin görenler
Bildi ne hâle uğradı

Bekçiye biri sarıldı
Bekçi de gâyet darıldı

Dört yanımız aldı kelbler
Gittikçe arttı hırıltı

Kelbler aldı dört yanımız
Bacaktan ak[ıt]tı kanımız
Ellerinden âciz kaldık
Kalmadı hiç dermanımız

Bekçinin kaptı bacağın
Bekçi sürüdü ayağın
Kelbin biri de sıçradı
Kaptı bekçinin kulağın

610 Ârından bekçi ağladı
Gayetle ciğer dağladı
Eline alıp sopasını
Kelb alayına uğradı

Bekçi şehîd olayazdı
Gonca iken solayazdı
Bekçiniz darıldığından
Sakalını yolayazdı

29b

Bekçi sopaya yapıştı
Köpekler ile tutuştu
Elleşirken köpeklerle
Fenerli geldi yetiştı

Bekçi haylice ceng etti
Köpeklere bir deng etti
Köpeklerin başlarına
Dâr-ı dünyâyı (teng) etti

Dağıtıp cümle kelbleri
 Cümlesi döndüler geri
 Bekçiniz bir erlik etti
 Medh olunsa vardır yeri

FASL-I YALILAR

615 (Seyir) yerin peyleyeyim
 Zevk u safâ eyleyeyim
 Yalı seyri müferrihtir
 Yalıları söyleyeyim

Üç çifte ister piyâde
 Unvan edelim deryâda
 Azım edelim yârân ile
 Olmasın kesel arada

Kurşunlumahzen Mumhâne
 Kireçkapısı Tophâne
 Fındıklı'yla Dolmabahçe
 Beşiktaş'da mevlev-hâne

Ortaköy'de hoşça düşmüş
 Defterdar burnu dolaşmış
 Kuruçeşme Arnavutköy
 Kayıkçı yedeğe çıkmış

Bebek de düşmüş kenâra
 Kayalardan bak Hisar'a
 Baltalimanı İstinye
 Bülbüller başladı zara

620 Yeniköy'de etme karar
Tarabya'da ettim zarar
Büyükdere müferrihtir
Öte yanda Sarıyar

Kavak ile Beykoz güzel
Sultaniye de bî-bedel
İncirköyü hem Çubuklu
Kanhıca'da etme cedel

Hisâr ile Küçükgöksu
Kandilli'de kıl cüst ü cû
Vanıköy'ünde eğlenme 30a
Kuleli def'ider kaygu

Çenkelköy'ünde kıl karar
İstavrozda aceb ne var
Kuzguncuğu neyleyelim
İdealim azm-i Üsküdar

Yahları ettim tamam
Sözümüze var mı kelâm
Bahşîşe varsın eliniz
Duâcıyız subh ile sâm

FASL-I SAATLER

625 Geldim bekçiden ileri
Medh eylemeğe sizleri
Bu gece size sultânım
Vasf edelim saatleri

Gecenin kutlusu ere
 Âleme safâ(lar) vere
 Bahş eder âleme safâ
 Saat de varınca bire

Geceler kutludur gâyet
 Erişir âdeme râhat
 Ey benim ağam efendim
 Varınca ikiye saat

Civanlar hâllen hâlince
 Meskenlerine erince
 Tesbîhini tekrâr eder
 İki varınca

Geliser yazılan serde
 Keşf ehline olmaz perde
 Mevlâya tâat etmeli
 Saat de varınca dörde

630 Canını aluban diş
 Câme-hâbı ol dem döşe
 Gözler ukuyu arzûlar
 Saat de varınca beşe

Rahatı âdem bulunca
 Döşeği hazır olunca
 Uykunun tatlı zamanı
 Saat altıya varınca

Kulunuz bu sözü dedi
 Hasbihâlini söyledi

Hele ben gözüm açamam
Saat de olunca yedi

Sekizde âdem yorulur
Uykuya gâyet sarılır
Saat dokuzda sultânım
Müminler kadre ayrılır 30b

Tâkatım kalmadı tende
Sözlerim tekmildir bende
Mevlâ'ya hâcet vaktidir
Komşularım saat onda

635 Cennet kapısı açılır
Hulle donları biçilir
Saat onbire varınca
Âleme rahmet, saçılır

Gark olur rahmetine kul
İzzet ile devleti bul
Saat onikiyi varsa
Olur cümle duâ makbûl

Sözümüz gâyete erdi
Kulunuz devlete erdi
Sözlerimin nihâyeti
Bahşişe minnete erdi

FASL-I BEZİRGÂN

Sözlerim râvegân ettim
Âleme dâsitân ettim

Sizlere hikâyetim var[dır]
Bekçiyi bezirgân ettim

Bu sözlerim hep dâstân(e)
Gitmiyor bağ u bostana
Kim bilir gelir ya gelmez
Gidiyor Arabistân'a

640 Bekçiye duâ eyleyin
Yolun açık olsun deyin
Deryâdan Mısır'a gidecek
Bir kalyonun verdim (payın)

Gittiği yolu bildirdim
Bekçinin benzin soldurdum
Alıp cümle metâ'ların
Kalyon içine doldurdum

Bana ederseniz suâl
Nedir Mısır'a gidecek mal
Minâre gölgesi ile
Davul tozu elli çuval

Gider iken yolda katar
Lodosu kim alır satar
Poyraz geçermiş yollarda
Yolladım kırk elli kantar

31a

Bekçi ağır yüktür kurşun
Yoğurt al kırk elli arşın
Her ne götürsen satılır
Dilerim şen ola çarşın

645 Her ne istersen alayım
 Ben seni sâdık bulayım
 Öteden getireceğin
 Şeyi sipâriş (kılâyım)

Göz yaşın alma bekçi gel
 Akça etmez tûl-i emel
 Bin gurusluk çanak çömlek
 Var imdi al etme cedel

Sakınıp deryâya dalma
 Başını kavgaya salma
 Bi(n) akçe de verseler
 Mazlûmun âhını alma

Lodostan al vâfir yedek
 Elde bulunsun sakla pek
 Bir şey al ki fayda etsin
 Kuru yere çekme emek

Zügürtlüğü alma sakın
 Gelmesin bu yere yakın
 Devlet kuşunu araştır
 Sağına soluna bakın

650 Nedir dersen devlet kuşun
 Devlet kuşudur bahşişin
 Dilerim a bekçi senin
 Devlet kuşu başın yarsın

Bekçi sakalını tarar
 Fikrinden başını yarar

Ağalarım sultânım
Sözlerimiz buldu karâr

FASL-I İFTAR

Bekçi bilmez hodu şodu
İftâra gelirim dedi
Bir inek buzağısıyla
İftara kahvaltı yedi

Yedi okka peynir aldım
O yedi ben baka kaldım
Sofrayı kuruttun bekçi
Ben seni Allah'a saldım

Saldım fırına bir kuzu
Hem çokça komuşlar tuzu
Ben bir lokma alamadım
Yedi hiç kalmadı tozu

31b

655 Toz şeker ekti kaymağa
Bekçiye iftar koymağa
İnehan soyu mu bilmem
Bekçiniz bilmez doymağa

Doymasıdır şöyle dursun
Su içmesine ne dersin
Hammamın su haznesine
Allâh berekâtlar versin

Versin murâdımı Allah
Bekçi duyar inşâ-Allâh

Bir fırın etmek de verdim
Lâ dimez söyler eyvallâh

Allâh'(a) kıldım çok duâ
Makbûl ede onu Hudâ
Cüssesine göre imiş
Pilâv yemesi de hakka

Hakk' olursa böyle olsun
Bekçiniz dermanın bulsun
Bu kadarca ma'zûr ola
Sözümüz bahşişe gelsin

FASL-I KIZKULESİ

660 Köhne sözleri nidelim
Tâze edâlar edelim
Bu gece size ağalar
Kızkulesinden vasf edelim

Gâyet müferrihtir hele
Zevkini görenler bile
Ortasında deryânın
Benzer kafes-i bülbüle

Kulesi yapılmış âli
Tatlı su şeker misâli
Bir kerre gören âdemin
Gitmez gözünden hayâli

Her taraf topları hâzır
Penceresi bâhre nâzır

Bir dut ağacı da bitmiş
Sâyesi gâyetle kaahir

Dört yanın(ı) almış deryâ
İhâta eylemiş gûyâ
Öylece nakl eylediler
Bir kız için olmuş binâ 32a

665 Yapılmış bir âli fener
Her gece subha dek yanar
Bânisine sad âferin
Komuş cihanda bir eser

Bir tarafı Üsküdar'(a)
Karşı etmekte nezâre
Ramazan yaz günü oldu
Giderler anda iftâra

Ne zevktir ârifler gide
Ol mahalde iftâr ede
Döşeyesin seccâdeyi
Kenâr-ı Bahr-i sefid'e

Zevkine hiç doyulur mu
Gönül arzusun alır mı
Kızkulesi oldu tamam
Bekçiye ihsân olur mu

FASL-I ZÜĞÜRTLÜK

Bekçiniz iftâra daldı
Başını kavgaya saldı

Ağalarım bekçini(zi)n
Züğürtlük yakasın aldı

- 670 Gezdiği yerleri bilmez
Çeşminin yaşını silmez
Bekçiniz dâimâ ağlar
Züğürtlükten yüzü gülmez

Züğürtlük çok iş ettirir
Dağlarda koyun güttürür
Başa ne büyük belâdır
Baştan sarığın sattırır

Züğürtlük yakama uydu
Ahvâlimi âlem duydu
Feryâd züğürtlük elinden
Bizi üryan edip soydu

Ne mintan kaldı ne biniş
Ne altun kaldı ne gümüş
Cümlesini hiçe sattık
Züğürtlük bize etti iş

Bakkal olsam yok sermâye
Varımı verdim yağmaya
Bizi bugün felek da(hi)
Züğürtlükten saldı feryâ(da)

- 675 Bulamaz bir çâre züğürt
Düşer yanar nâre züğürt
Sermâyesi yok elinde
Yapışmaz kâre züğürt 32b

Uzatma gel kelâmı kes
 Kabûl eyle bekçi nefes
 Eğer nasihat istersen
 Züğürtlüğe etme heves

Davulcunuzdur söyleyen
 Züğürtlük naklini diyen
 Şâhım züğürtlük değil mi
 Bizi davulcu eyleyen

Bizi gâyet sıktı killet
 Lûtfunu eylerim minnet
 Züğürtlükte kemter vardır
 Bahşışe ediniz himmet

FASL-I BAYRAMLIK

Bayramlığın verdim giye
 Seyr eden yakışmış diye
 Bir donluk çuka verirdim
 Bir renk bulaydım bekçiye

680 Çuka satardı bir firenk
 Gösterdi bana türlü renk
 Değme çukayı beğenmez
 Öldüm yoruldum gezerek

Nar çiçeği gördüm onu
 Leke götürmez hazanı
 Zümrüdi yeşil beğendim
 Mahzen kabağı bî-mânî

Bed renkler içre padzehir
 Beyaz çuka götürmez kir

İngiliz çukası olsa
Boncuk mavisi giyilir

Fıstıkînin tatlı rengi
Meneviş götürmez cengi
Süt mâvisi kir götürmez
Lâciverd de vermez rengi

Gül şerbeti rengi güzel
Ateşî çuka bî-bedel
Asma filizi nâziktir
Kahve rengi olsa muhal

685 Şaınfıstığı rengi a'lâ
Hoşça renktir gül-i zîbâ
Gülpenbe de gâyet nâzik
Fesrengine olsa bahâ

İlgün çiçeği ra'nâdır
Bülbül dimâğı a'lâdır
Menekşe moru sultânım
Somâkî de bî-bahâdır 33a

Kuyumcu tütünün gördüm
Güneşin rengin beğendim
Kimyonî ile tarçîni
Gümüşfiye var pesendim

Bahr-i meânîye daldım
Hemen lûtfunuza kaldım
Bakkal kasâveti derler
Ben bir baskal çuka aldım

Bekçi sen esle sözümü
 Ağama tuttum yüzümü
 Şimdi bahşişim verirler
 Mesrûr ederler özümü

690 Sarığın başına sarın
 Gideriz çarşıya yarın
 Ağalarım iki gözüm
 Bekçiden beni kurtarın

FASL-I BAKLAVA

Devr eyledikçe mihr ü mâh
 Hemrâh ola avn-i İlâh
 Yeniçeri kullarına
 Baklava verdi padişâh

Alayını seyr eyledim
 Gör ki ben bana neyledim
 Gördüğüm resm-i alayı
 Sizlere bir bir söyledim

Karakollukçular dal fes
 Elllerinde sırkılar pes
 Bâb-ı hümâyundan alıp
 Kışlasına gider herkes

Yazıcılar alay düzer
 Her birin yoluna dizer
 İki sıra alay alıp
 Aşçılar arada gezer

695 Bu gece onaltı sayı
Gidiyor Ramazân ayı
Yeniçeri pâdişahdan
Aldı bugün baklavayı

Kuşların miskini yava
Bekçiniz(in) işi hava
Ramazânın onbeşinde
Kullara çıktı baklava

Canım seyiri istedi
Bekçi de gidelim dedi
Vardık Saraymeydanı'na
Gördük ki dahi gelmemiş

33b

Ocaklılar koşuştular
Cebeciler bozuştular
Devletimiz izin verdi
Baklavayı kapıştılar

(Seyre) durduk sabır ilen
Cümlesi gelir alaylan
Cümle karakollukçular [bile]
Dal fesli dolama ilen

700 Bu gece sünbülî hava
Kuşların miskini yava
Kırk gün kırk gece âh itsem
Ne börek var ne baklava

Söylerim der mektûbunu
Şâd ola kalb-i mahzûnu

Nûr ola kabri ki kurmuş
Sultan Süleyman Kaanûnî

Sultan Süleyman yoludur
Âl-i Osmân'ın gülüdür
Yeniçerilerin piri
Hacı Bektâş-ı Velî'dir

Bekçiniz hoş adı eyler
Beyhûde kelâmı neyler
Bekçiniz bir beyit yapmış
Baklava hakkında söyler

Derde devâdır baklava
Câna safâdır baklava
Yi[ye]medim anı doyunca
İbret-nümâdır baklava

YEL İLE YUF FASLI

705 Ağam hizan sanma bizi
Bî-huzûr etmeyem sizi
İvd-î şerif geldi beğim
Giydireyim bekçinizi

Bekçiye lâzım bir kafdân
Terziye dikdirdim koftan
Entârisini sorarsanız
Dikdirdim yel ile yuftan

Dirîğ olmaz gelen elden
Beyhûde söylemem dilden

Poyrazdan gömlek dokuttum
Gömleg[in] eşi karayelden

Bekçinin minneti çoktan
Verir ne istersen Hak'tan
Bekçiye bir şalvar yaptım
İki gözüm aslı yoktan 34a

Bekçiye ettim ihsânı
Şâd olup sevin sin cânı
Aferimden cübbe kestim
Poh pohtan ettim mintanı

710 Bekçiyi giydirdim baştan
Fesle sarığın yokuştan
Kuşağı bâd-i hevâdan
Binişi kesdirdim kıştan

Çaptan yüzük parmağına
Rüzgâr pabuç ayağına
Bekçinizi sorarsanız
Davul çalar solağına

Verdiğim esbâbı giysin
Sarığın bir yana eğsin
Bu gece baklava yedim
Bekçinin canına değsin

Ölmesin bekçi tasadan
Âr eylemesin kimseden
Bayram harçlığı verdim
Bekçinize boş keseden

(FASIL)

Bekçi mülûkâne bakar
 Göz açıp cihâna bakar
 Onbir ayda işi hava
 Hemen Ramazâna bakar

- 715 Yılda bir ayla iş bitmez
 Tasası yürekten gitmez
 Neyler idin bekçiliği
 Hamallığın nene yetmez

Her oyuna akli ermez
 Değme yükten yüz çevirmez
 Bir yol eli ile tartar
 Bekçi ağır yüke girmez

Bekçinin söz halici
 Bu sene bunda kalıcı
 Urganları eski ammâ
 Yenilemiş arkalı

Bu sene bekçi semirdi
 Şükür murâdına erdi
 Bekçi senin arkalıcın
 Bu gece düşüme girdi

Bekçi günün geçti böyle
 Ölü isen bana söyle
 Semer ile arkalı 34b
 Oğluna vasiyyet eyle

720 Bekçi fenerin yok feri
 Dünbeleğe gerdim deri
 Bekçi baba sen de söz tut
 Pekice yaptır feneri

Âlem sana bakışırdı
 Görsem diye çakışırdı
 Sırık hamalı olaydın
 Bekçi sana yakışırdı

Aklın derebilir misin
 Cevab verebilir misin
 Seksen okka yük altına
 Bekçi girebilir misin

Bekçinin yükü ağır
 Arkasını etmiş yağır
 Sekiz bütün somun ile
 Kahvealtısı bir sığır

SARRAC FASLI

Sözlerim hep dürdânedir
 Dürr-i nazm(ım) şâhânedir
 Sizlere medh edeceğim
 Bu gece sarrac-hânedir

725 Beş kapusu vardır ayan
 Ehl-i dilden olmaz nihan
 Dükkânları kâgir bina
 Cedid oldu öyle seyran

Cildeleri ellerinde
 Peştemalı bellerinde
 Tıgların(ı) deste alıp
 İsm-i Hudâ dillerinde

Her dükkânın ustası var
 İşlerinin destesi var
 Nevregânı kullanırlar
 Hem de birer muştası var

Kâhya ile yiğitbaşı
 Önündeki somâkî taşı
 İğneleri katı hayâl
 Bıçakları görür işi

Ustası çoktur beşyüzden
 Saklasın Hak yavuz gözden
 Bir bölük ustası işler
 Sırmalı telâtin cüzdan

730 Ustasının çoğu hacı
 Bir bölüğü masaracı
 Bir kuyu var âb-ı hayat 35a
 Sâir kuyuları acı

Dükkânların erken kapar
 Her biri evine sapar
 Bir bölüğü tegeltici
 Bir bölüğü eğer yapar

Yol erkânı gütmektedir
 Pîr(e) duâ etmektedir

Şâkirtlerin bir güç işi
Üstâd ile bitmektedir

Üstâdları izzettedir
Şâkirtleri gayrettedir
Her dükkânda üç beş şâkirt
Üstâdına hizmettedir

Gâyet müferrih yerleri
Cümle pir ü perverleri
Kimdir diye sorarsanız
Müfti-i sarrac pirleri

735 Ustalar dizilmiş saf saf
Saraçlardır büyük esnaf
Sandıkçılar bir tarafta
Vasf olundu cümle etraf

Suâl ederseniz eğer
Her kişi semtini öğer
Sarrac-hâne vasf olundu
Efendim bahşîşi değer

SIRMAKEŞ-HÂNE FASLI

Bekçinin gör unvânını
Lâ'l ü cevâhir kânını
Medh eylesen gerek size
Sırmakeşlerin hanını

Odaları eyle seyran
Her birinde hûri gılman

Sandıkları önlerinde
Üstâdları, belli ayan

Sandık üstünde milleri
Hakkı zıkr eder dilleri
Haddeden sırma çekerler
Vardır erkânı yolları

740 Direvişi delik düzer
Muşta elden ele gezer
Sırma kırılınca elde
Ustası canından bezer

Nice vâsf edeyim sana
Odaları kâgır bina
Kâmiller bulmuş yolunu 35b
Yol erkân koş(muş)lar ana

Gümüşle oynar elleri
Açılır tâze gülleri
Hayâl-ender hayâl çeker
Gümüştten sırma telleri

Kapısı âlidir âlî
Derûnu değildir hâb
Bir bölüğü kılâpdancı
Ellerinde başka hâlî

Kesmen lûtfu gedâlardan
Başlayalım duâlardan
Tanrı sirmakeş-hâneyi
Emîn etsin hatâlardan

745 Sorarsanız dahi ne var
Matrak ile örsü de var
Ey benim ağam efendim
Sözlerimiz buldu karâr

Gezer isen Şâm u Haleb
Var mıdır nazîri aceb
Sırmakeşlerin ahvâlin
Nakl eyledim sizlere hep

Üç kat yapılmış odalar
Sözümüz ma'zûr tutalar
Niyâzımdır ağalardan
Bahşişciğimi atalar

PİRELER FASLI

Sözlerim ermez gâyete
Başlayalım hikâyete
Bu gece geldim sizlere
Pirelerden şikâyete

Gâyetle çoktur sultânım
Akıtırlar her dem kanım
Bir gece rahat vermezler
Elerinden yandı canım

750 Düştü peşime bir pire
Dilerim ki yere gire
Bir lu'b ile tuttum onu
Pireyi urdum zencire

Zenciri kırdı da kaçtı
 Bana türlü işler açtı
 Zabt edemedim pireyi
 Elimden kuş gibi uçtu

Pirelerden hâlim yaman
 Ellerinden dâim aman
 Benimle nice tutuştu
 Bir pire gâyetle dizman

36a

Pireler girdi kanıma
 Cem' olurlar hep yanıma
 Bir pireylen güleş tuttum
 Yendi beni bak hâlîme

Pirenin dirisin tuttum
 Gâyetle irisin tuttum
 Derisini yüzsem gerek
 Pirenin birisin tuttum

755 Bir pire tuttum bayağı
 Elime girdi ayağı
 Öldürüp yağını tarttım
 Elli kantar geldi yağı

Keklik gibi durmaz seker
 Âdem elinden ne çeker
 Bir hûnî zâlimdir pire
 Âdemin kanını içer

Pireler bunu duydular
 Birbirlerine uydular

Uşdüler gövdeme benim
Baştan ayağı soydular

Su gibi her dem akarlar
Yolum üstüne çıkarlar
Bahşışım verin gideyim
Pireler yola bakarlar

Eylerim dâimâ feryâd
Ediniz hâlime imdâd
Pirelerden hâlim yaman
Edin beni gamdan âzâd

KALYONLAR FASLI

760 Gûş edin neler söyleyen
Tersâne vasfın söyleyem
Ağalarım bu gece
Kalyonları vasf eyleyem

Şevket-i âl-i Osmân'a
Revnak verendir tersâne
Dağ gibi kalyonlarımız
Dağ-ı derundur düşmana

Vardakosta uçanbarlı
Dağ gibidir uçkantarlı
Her biri bir kal'a değer
Yiğitleri olur arlı

Deryâda üvan gösterir
Ziyneti cıvan gösterir

Seyr eyle yaldız kıçlı
Mânend-i hûban gösterir 36b

Âdemin erişmez aklı
Dille mümkün değil nakli
Mâvi kıçlı bî-bedeldir
Biri de sarı kuşaklı

765 Kapudane dehr(e) yürür
Gûyâ ki bir server yürür
Baturna bir kal'a değer
Deryâda serbeser yürür

Çıktıkta bahre iryâle
Küffâr alayına sala
Umarız Malta kâfirin
Vardakostasını ala

Şâhin gibi isperkıçlı
Mâhitabdır yıldızkıçlı
Mevlâ hatâdan saklasın
Hakka güzeldir aykıçlı

Barkıçlının vasfın sorma
Kır at başlı deyip durma
Deryâ-yı aşta gösterir
Reftârı yaldızlı hurma

Sinab'dan ikisi geldi
Malta'nın bağrını deldi
Çiftebahçeli birisi
Ejder başlı da güzeldi

770 Kilid-i bahrîdir biri
 Çifte belâ yanda biri
 Karavele kuş misâli
 Deryâda uçmakta biri

Yoktur nazîri bunların
 Bağrını yakar küffârın
 Sizlere eyledik tamam
 Evsâfını kalyonların

ESNAFLAR FASLI

A bekçi bahtını dene
 Bilir misin kaçta sene
 Dîbâ kumaş kestirelim
 Eş gidelim biz sittine

Hana girmiş hohacılar
 Altıyanı kaşıkçılar
 Kürkçülere şaştım kaldım
 Üstüyanı aynacılar

Katı çoktur koyumcular
 Etrafında kolancılar
 Sırmakeş (ve) takyeciler
 Ne hoşçadır nakyacılar 37a

775 Vardım baktım sahaflar'a
 Sözüm yoktur esnaflara
 Mest pabuç lâzım geldi
 Sapıverdim kavaflara

Esnaflarda çok hacılar
 Ne ziyetli yorgancılar
 Hallaclar pamuğun atar
 Teye diker kavukçular

Şaşırdılar meyancılar
 Tarpuşçular abacılar
 Bit pazarında gezişir
 Katı çoktur koltukçular

Mutaflarla sorguççular
 Bir sırada kalpakçılar
 Kavafları karşı karşı
 Ara yerde nalçacılar

Çalınsa dinlenir sazlar
 Yazın giyerler beyazlar
 Ara yerde kalmış durur
 Çadırcılarla kazazlar

780 Yağlı işler çörekçiler
 Tâhin çıkarır yağcılar
 Bacacıya yamak olur
 Ekseriya sandalcılar

Tabak ile kirişçiler
 Kap kalaylar kalaycılar
 Müşteriye râyet eder
 Ekseriyâ hamamcılar

Ta'n etmesin bizi eller
 Dâim medh eylesin diller

Selmân-ı pâk köçekleri
Her yerde vardır berberler

Mahalle gezmekte bekçi
Esnaf değil keresteci
Dülger sıvacı nakkaş
Ara yerde kalmış camcı

İMÂRET FASLI

Gör bekçinin mahâretin
Güne güne hikâyetin
Vasf eylesin size bu şeb
Ayasofya imâretin

785 Ehl-i derde devâ etti
Âlemi pür-ziyâ etti
Ayasofya câmi'inde
Bir imâret binâ etti 37b

Kapısına eyle nazar
Üstünde var üç kubbeler
Ameler altun eylese
Yaldızlanıp gösterdi fer

Kapısı tahtası çınar
Sakfındaki nefsi-i nigâr
Gülşen-i Ayasofya'da
Açıldı yine nevbahâr

Gûş eyledim sadâsını
Seyr eyledim edâsını

Nâzik bina eylemişler
Mütevelli odasını

İmârete softa üşer
Birer tas çorba düşer
Pencişenbeh günlerinde
Pilâv ile zerde pişer

790 Fukara doyar aşına
Var mı sözün nakkaşına
Altun ile her kapıda
Âyet yazılmış taşına

Düştü hele nâzik yere
Hayrı yazılsın deftere
Fodla pişer fırınında
Nân-ı aziz tâliblere

Softalar mekânı belli
Kapı üstü altun halli
Matbahının aşçıları
Fukaraya tatlı dilli

Târihleri yazanı var
Eksik değil düzeni var
Matbahının hem içinde
Dörder kollu kazanı var

Görün üstâd ne fend etti
Her yanın güzel bend etti
Bu imâret binâsını
Görenler hep pesend etti

- 795 Bu hayrâd olunca tamam
 İmârete olmaz kelâm
 İmâretten garaz ancak
 Fukarâya bezl-i taam

UŞAKLAR FASLI

Davulun benden düzerken
 İnci cevâhir dizerken 38a
 Bir uşak çağırdı beni
 Gece davulla gezerken

Ben söylerim kendi güler
 Benden tuhfe sözler diler
 Beni söyletir kendisi
 Bekçinin külâhını çalar

Bakın hâline uşağın
 Belinde gümüş kuşağın
 Bir çörek nar bahşış verdi
 Kendi öğütülmüş sağın

Uşakların hâli belli
 Kimi olur dudu dilli
 Kimi dünbeleşe heves
 Kimi düdük çalar zilli

- 800 Gördüm cihada çok vâdî
 Hamdülilâh gönlüm şâdî
 Mevlâ hatâdan saklasın
 Kimin var ise evlâdî

Hak bu kim evin gülüdür
 Ana baba bûlbûlûdür
 Ağalarım uşacıklar
 Bağ-ı cihan sünbûlûdür

Seyr etdim helvacıları
 Konuklamış hacıları
 Ağalarım uşakların
 Gâyet büyük acıları

Bir araya gelmiş dördü
 Bizleri seyrân ederdi
 Keçiboynuzun yemişler
 Çekirdeğin bahşış verdi

Saydım onaltı çekirdek
 Söyledi bana gülerek
 El kaldırıp ettim duâ
 Sağ olsun döndükçe felek

805 Mevlâ versin ömr-i tavîl
 Göstermesin hergiz melîl
 Saklasın yavuz nazardan
 Cümlesini Rabbü'l-Celîl

TAVUKLAR FASLI

Devr ederek geldim size
 Türlü gevher aldım size
 Horoz ile tavukların
 Ahvâlini buldum size

Onbir tavuk aldım idi
 Üç dânesin sansar yedi
 Bir siyah tavuğum dahi
 Kedi ile güleşirdi 38b

Ağaçlarda olur budak
 Eyyüb'e yollarlar adak
 Tavuk ne söyler komşular
 Çağırışirlar gıd gıd gıdak

Bir tavucağım gösterdim
 Çağırğan idi susturdum
 Bir Mısıri tavuğum dahi
 Kuluçga olmuş bastırdım

810 Sekiz dâne piliç çıktı
 Her birine gönlüm aktı
 Bir ihtiyâr vâlidem var
 Her birine bir ad taktı

Birinin gözü ağ idi
 Biri dopdolu yağ idi
 Birinin adı karyağdı
 Biri baba çolağ idi

Bir gün de bir çaylak geldi
 Sekizini birden aldı
 Tavukları sansar yedi
 Bir dâne horozum kaldı

Bir gün boğazladım onu
 Ağalar görün seyranı

Pâk edip ocağa urdum
Kızartmak istedim onu

Açuban tuzunu tattım
Pişti mi diye oynattım
Pişmeğe asla gönlü yok
Üç gün üç gece kaydattım

815 Körük çekmekten usandım
Ateş karşısında yandım
Tencere bir yol gümledi
Yerle gök yıkıldı sandım

Gördüm horoz cevân eder
Tencerede devrân eder
Durmayıp kanadın çarpar
Çıkmak için efgân eder

Tencere kapağın açtı
Bir kere kapağın çarptı
Zabt edemedim horozu
Tencereden çıktı kaçtı

Ardına düştüm âvâre
Öldüm yalvara yalvara
Gördünüz işi komşular
Tutmağa ediniz çâre

39a

Nice olur tutulmazsa
Horozcuğum gelmez ise
Bekçiniz divâne olur
Bahşişin alamaz ise

ÖRDEK İLE KAZ FASLI

820 Bâbına geldim söyleyem
Bu şeb ne buldum söyleyem
İki ördekle bir kazın
Nakşını aldım söyleyem

Bir ustamın var bir kazı
Gûyâ bir balaban kuzu
Sizlere nakl eyleyeyim
Eğer dinlerseniz bizi

Bir gün iki ördek alır
Yelerek evine gelir
Ördekleri de bahçeye
Gezin diye salıverir

Ördekleri çok kaz görür
Bunların üstüne yürür
Ördekler bu hâli görüp
Birbirlerine arka verir

Kaz ister bunları döğе
Bunlar bakışırılar göğе
İki taraftan sarılıp
Şaşırtırlar döğе döğе

825 Kaz aır birin altına
Çıkar oturur üstüne
O hâli görünce eşi
Acıyıp yanar dostuna

Ördek yaptı (bir) gör işi
 Kaptı yerden kaya taşı
 Kaza fırlattı ol ördek
 Kazın da yarıldı başı

Başından akınca kanı
 Kazın da acıdı canı
 Onun da kaptı boynundan
 Ol biri aldı tabanı

Ördek buldu kılığını
 Alamıyor soluğunu
 Ördek kafadâr eyledi
 Buldu bir Hind tavuğunu

Götürdü kazın üstüne
 Kazla dövüşmek kaskına
 Hind tavuğu da kabardı 39b
 Bir sopa aldı destine

830 Tavuk da kaçırdı kazı
 Var idi anda bir tazı
 Kaz ile tazı bir oldu
 Tavuk eyle(di) niyâzı

Tazı tavukla bilişti
 Âşinâ imiş görüştü
 Araya girip sulh etti
 Kaz ile ördek barıştı

KUŞLAR (FASLI)

Gördünüz mü bu işleri
 Bekçi ile gülüşleri
 Geldim bu gece sizlere
 Saysam gerektir kuşları

Bülbülün hubdur sadâsı
 Dinlenir nâzik sadâsı
 Yeşiller giymiş salınır
 Dudunun şeker gıdâsı

Olur güğercin takla-bâz
 Şâhin eder yüksek pervâz
 Çavka da bir garib kuştur
 Karga kuşlar içre gammâz

835 Avcılara lâzım olan
 Atmaca ile balaban
 İspir de bir kuştur hâlâ
 Deryâda gezer yelkovan

Havada oynar güğercin
 Semizdir yenir bıldırcın
 Kumru ile ügeyik kuşu
 Bir acep kuştur balıkçın

Biri dahi çalıkuşu
 Hoşça öter çayırkuşu
 Süglün hele nâzik kuştur
 Biri dahi bayırkuşu

Turna Bağdad'dan gelir
 Toy dahi gâyet bön olur
 Kerkenes dahi bir kuştur
 Akbaba bin yılda ölür

İshak kuşu der yâ ishak
 Bir kuş da var demirkaynak
 Serçe bir şehri kuşcağız
 Suya dalar karabatak

840 Kırlangıç eyler pervâzı
 Seyr etdiniz mi şahbâzı 40a
 Keklik ile il ebâbil
 Tâvus eder halka nâzı

Ankayı hiç görmüş yoktur
 Hüdâd kuşu gerçi çoktur
 Leylek de bir apdal kuştur
 Biri dahi yusufcuktur

Zaganosla deve kuşu
 Kuzgun da gözetir leşi
 Hazırbasan da bir kuştur
 Şâhin olur kara kuşu

Kuşların faslı söylendi
 Ağam efendim eğlendi
 Bahşîşe varsın eliniz
 Fashımız bütün dinlendi

YAŞ-NÂME

Nakl edeyim size yeksân
 Nice halk olundu insan
 Yarattı kuru balçıktan
 Can erip eyledi ihsan

845 Aslımız çünkü topraktır
 Halk eden Ganî Mutlak'tır
 Bizi yoktan var eyledi
 Ona hiç şüphemiz yoktur

Böyledir çün emr-i Yazdan
 Bir pâre meniden insan
 Dokuz ay on gün eğlenir
 Ananın karnında oğlan

Emr olup çıkar dünyaya
 Ağlayıp başlar veylâya
 Bir yaşına girse uşak
 Benzer ondördünde aya

İki yaşında söz anlar
 Üç yaşında hem (söz) söyler
 İsmi çağırırsalar dinler
 Dört yaşında güler oynar

Beş yaşında oynar gezer
 Altıda aklını düzer
 Yedide anlar her şeyi
 Sekizinde okur yazar

850 Dokuzunda fehmi artar
 On yaşında atar tutar
 Onbirinde mahcûb olur
 Onikide vekaar satar

Onüç yaşında seçilir
 Ondörtde gül gibi açılır

40b

Onbeşinde artar nâzı
Onaltıda iş güç olur

Onyedide uğrar derde
Onsekizde gider perde
Ondokuzda yiğit olur
Yigirmiyle yirmi birde

Otuzunda âdil olur
Kırk yaşında kâmil olur
Ellisinde döner devri
Altmışında âmil olur

Yetmişinde gelir pirlik
Sekseninde gider dirlik
Doksan yaşına varınca
İnsanda kalır mı erlik

855 Girse insan yüz yaşına
Belâlar üşer başına
Kâmil olan tahsîn eder
Bâri Hudâ'nın işine

Âhir eyledim kelâmı
Sözlerim buldu nizâmı
Ağalarım bin yaşasın
Şimdicek gelir in'âmı

SIÇANLAR FASLI

Bekçiniz gezer yorulmaz
Hâli ahvâli sorulmaz

Ağalarım bizim evde
Sıçanlardan oturulmaz

Kulak ururlar dinlerler
Şöyle çoktur ki kaynarlar
Tavan içinde sultânım
Sıçanlar cirid oynarlar

Bize türlü cefâ etti
Hep kedileri uyuttu
Sıçanların pâdişâhı
Bizim evi konak tuttu

860 Her ne bulursa götürür
Peynirin işin bitirir
Bahçe içinde beğleri
Çadırın kurmuş oturur

Tavlada durur atları
Yanınca gezer itleri
Kahvealtısın sorarsan
Kazanla kaynar sütleri

Hele gâyetle doldular 41a
Yüzbinden artuk oldular
Bu gece sıçanlar bizim
Kazanın dibin deldiler

Bunu bir gâfil söylemiş
Sanma ki beyhûde demiş
Sarac-hânede bir sıçan
Nalçacının örsün yemiş

Bir sıçanın bak hâline
 Bir balta almış eline
 Evimi yıkmak istiyor
 Urmuş evin temeline

865 Bu sözde yoktur yalanım
 Aldı sıçanlar mekânım
 Dört yanım alırlar benim
 Uyumağa yoktur canım

Gezişirler basbayağı
 Tüketirler balı yağı
 Kalmadı hep tükettiler
 Mahallede yün yapağı

KEDİLER SİÇANLAR FASLI

Bekçi kulun geldi bilin
 Dinlemeğe meşgûl olun
 Kedi ile sıçanların
 Fashını söylesin kulun

Evimizde çoktur sıçan
 Yüzellibin dersem inan
 Sıçanların düşmanıdır
 Bir kedim var adı aslan

Bir sıçan var adı kaçır
 Kapalı sahanı açar
 Kedinin elinden sıçan
 Delikten deliğe kaçır

870 Bekçi ağayı güldürür
 Hâlini size bildirir
 Aslan kedi ise yavuz
 Günde ellisin öldürür

Sıçanlar bir yere gelmiş
 Kırkbinden ziyâde olmuş
 Aslan kedi uyur iken
 Sıçanlar etrafın almış

Aslan bir kerre uyanır
 Dört yana bakar yalanır
 Sıçanlar kaçmayam diyip
 Birbirlerine dayanır

Aslan kedi gör ne yaptı
 Sıçrayıp birini kaptı 41b
 Sıçanların içlerinde
 Gine bir vâveylâ koptu

Aslan kedi şekli doğan
 Kırk ellisin birden boğan
 Bir iş etti sıçanlara
 Sıçanlar oldu dardağan

875 Ceng edip yoruldu kedi
 Bir yerde kıvrıldı kedi
 Sıçanlar gine geldiler
 Gördüler uyurdu kedi

Kimi hançer kimi bıçak
 Kiminin elinde nacak

Kaçar sıçanın elinde
Bir kemendi var atacak

Kimi kılıç kimi tüfenk
Kimi kazma kimi kürek
Bir kaçı da arabayla
Bir top götürdü çekerek

Yatar iken kedi derdmend
Sıçanlar attılar kemend
Üşüp üstüne sıçanlar
Dört ayağın ettiler bend

Kimisi der ki asalım
Kimi der [ki] başın keselim
Kimi der sahibi geldi
Şamata etmen susalım

880 Çünkü ben de eve geldim
Ola(n) ahvâlleri gördüm
Sıçanların bu fendine
Hayran olup bakakaldım

Beni görünce sıçanlar
Birbirin koyup kaçanlar
Bin altun(a) her bir delik
Bulamaz delik sıçanlar

Kedinin iplerin kestim
Sıçanlar üstüne saldım
Kırmağ ile tükenmiyor
Ben de bir süpürge aldım

Kediye eyledim yardım
 Kırkbin sıçan ben öldürdüm
 Ev içinde sıçanları
 Süpürge ile süpürdüm

Aslan bilir kolayını
 Bozdu sıçan alayını
 Sıçan ise ziyankârdır 42a
 Hem de tuz ekmek hâini

HAMMAMLAR FASLI

885 Vâsf edeyim hamamları
 Her birinin var nâmları
 Lüleleri ağzın açmış
 Üstüne nâzır camları

Sürünürler sabun kese
 İçinde âdem terlese
 Bu gece biz hamamları
 Taksim edelim herkese

Haydarpaşa köçekleri
 Hocapaşa uşakları
 Gâyet ile münâsibdir
 Yedikule tabakları

Her hamamın var bir nâmi
 Çardaklı'nın ihtişamı
 Gayet ile münâsib(dir)
 İşçiye gece hamamı

Vefa hamamı gâlibdir
Herkes safâya tâlibdir
Kadıasker hamamı da
Muhzırlara münâsibdir

890 Şifâ hamamının camı
Hastaya vermez âlâmı
Görün münâsibdir dedi
Kanburlara sırtı hamamı

Soğuk hamamda gir kürke
Batırma kendini çirke
Gâyet ile münâsibdir [hele]
Înâdiyye kalın türke

Gâhice gir Azablar'a
Uğrama tabutablar'a
Ne güzel uymuş didiler
Sıçanlı da Arablar'a

Hamamları okur ezber
Hasa gider çoktur dilber
Deliye Zencirli hamam
Macuncuya Tiryâkiler

Fikr ile dalma engine
Bak esbâbın(ın) sengine
Kasâvette züğürtlere
Şengül hamamı rengine

895 Hacıkadın ergenlere
İmrohor da seyislere

Arpa hamamına dahi
İmrohor olanlar gire

Hamamların lûfun bilen
Sultanhamamına gelen
Yosmaya hançerli hamam
Hırsızlara zindan dilen

Hamam için çık yollara
Gel sakın düşme dillere
Hımar hamamı dülgere
Ayazpaşa'yı kellere

Balat sezâdır kürküye
Ayvansaray yelkenciye
Gâyet münâsib değil mi
Fenerhamamı bekçiye

Gezerim ben subh ile şâm
Ağalardan gördüm ikrâm
Hamamları taksim ettim
Sözlerimizde oldu tamam

FENER FASLI

900 Medhe geldim ben sizleri
Gûş ediniz bu kemteri
Vasf edeyim bu şeb size
Yeni yapılan feneri

Ağam medhe sezâ oldu
O yerler rûşenâ oldu

Âhurkapı'yla Çatladı
Arasında binâ oldu

Seyr eyledim gernâmesin
Eylemiş câm câmesin
Kubbesi kurşun örtülü
Seyr eyleyin endâmesin

Etrâfı camdır şîşhâne
Karşdır bahr-i ummâna
Yeni fenerin ziyâsı
Şa'sa'a verdi cihâna

Duâ ederim her demde
Sezâdır vâf edersem de
Hakka ki bu âlî fener
Bir eser oldu âlemde

905 Fenerbahçesi feneri
Yapılmış kadîmden beri
Hem Kızkulesi'nin dahi
Yanmakta her şeb feneri

Gemiler enginden gelir
Bir lâhza lodosu bulur
Lodosta gelen gemiler 43a
Feneri nişâne alır

Böyle olur kaidesi
Gelir cümle âidesi
Dâim olur fenerlerin
Gemilere fâidesi

Ziyâsı tuttu cihânı
 Nice vasf edeyim onu
 Her gece subha dek bekler
 Fener deryâ ve ummânı

Dilde ayân olmuş fener
 Mihr-i cihân olmuş fener
 Gemileri bir bir sayar
 San dîdebân olmuş fener

901 Rûşenâ oldu ol fener
 Pür-ziyâ oldu ol fener
 Gemileri gözetmekte
 Pek safâ oldu ol fener

Fener pek rûşenâ oldu
 Acâyib bir ziyâ oldu
 Hâkikat ol fener hakka
 Vast etmeğe sezâ oldu

Fener vafı tamâm oldu
 Sözlerimiz nizâm buldu
 Bu kadarca ma'zûr olsun
 Sözüümüz bahşîşe geldi

SULTAN MEHMED (CÂMÎî) FASLI

Sözüm cümle misâl oldu
 Getirdim bir hayâl oldu
 Hudâ'ya hamd ü şükr olsun
 Havalâr i'tidâl oldu

Bu şehr-i saâdettir
 Cihân(a) izz ü devlettir
 Safâ vü zevk ider âlem
 Zamân-ı emn ü râhatdır

- 915 Edip câmi'leri cev'lân
 Cemâat cem' olur her ân
 Sultan Muhammed Câmi'in
 Ârifler ide yüz seyran

Ol câmi'in cem'iyeti
 Her serginin var ziyneti
 Türlü tefârükler ile
 Her birinin var kıymeti

Türlü türlü fağfurları
 Kâse bardak billûrları
 Gûne gûne lûlerler var
 Dökülmüştür göz nûrları

43b

Tütüncüler dizilmişler
 Parçacılar düzülmüşler
 Manavlarda armut erik
 Vişne kiraz ezilmişler

Ödü anberleri yanar
 Kimi satar kâğıt fener
 Gûlâb ile çiçek suyu
 Gûlâbdanlar elde döner

- 920 Şadırvanın içi dolu
 Kaplamışlar sağı solu

Şol kadar izdiham var ki
Geçmeğe bulamam yolu

Tablakârlar dizin dizin
Her tarafa aç bak gözün
Ârifâne bir safâdır
Yârân ile sen de gezin

Sultan Muhammed ummandır
Her türlü şeye firâvandır
Bir kapısı Boyacılar
Bir kapısı Karaman'dır

Her tarafın seyr eyle gez
Lâzım olanı al çerez
Karadeniz tarafında
Kesb-i hava eyle biraz

Karaman'dan al çöreği
Biri satar o böreği
Makarnalık simid alın
Somundur dînin direği

- 925 Bekçi hâlimi komuyor
Bahşış isteme demiyor
Bana der ki dahi söyle
Gâlîba bahşış umuyor

SOYGUN FASLI

Lâf u güzâfı neyleyem
Nâzik hikâyet eyleyem

Bekçi babanın hâlini
Suâl edersen söyleyem

Bekçiniz üç kardaş imiş
Bir biriyle hâldeş imiş
Yola çıkar üç kardaşlar
Bekçi cümleye baş imiş

Birisinin adı Receb
Hilâf değil etme aceb
Küçük kardaşının dahi
Hem adı imiş Müsteceb

44a

Bunların var bir katırı
Müsteceb saymaz hatırı
Receb beğın de belinde
Vardı bir Aydın satırı

930 Katıra gâhi[ce] binerler
Gâhi yürüyüp inerler
Sözü uzatmayalım biz
Bir değirmene konarlar

Değirmen de virân imiş
Battal hayli zaman imiş
Meğer ol battal değirmen
Hırsızlara mekân imiş

Bunlar uyur râhat ile
Biri bekler nevbet ile
Kırk harâmî gelir basar
Değirmeni gaflet ile

Receb uyanır can atar
 Halkı bir birine katar
 Bu bekçi-yi bî-çâreyi
 Haramîler gelir tutar

Ol birleri olur taban
 Tutarlar biri beyâban
 Bekçi hırsızlara der ki
 Ben atarım yahşi sapan

935 Bunu bir hâle koyarlar
 Yüzün gözünü yuyarlar
 Altun var bekçide diye
 Baştan ayağa soyarlar

Bekçinin âhir deminde
 Kemer görürler belinde
 Dört yanını arayarak
 Üç akça bulurlar cebinde

Birisinin yok gümüşü
 Biri kızıl gel gör işi
 Ol birine de bakarlar
 Ol dahi bir egser başı

Yüzünden çıkmaz boyalar
 Bin kez su ile yuyalar
 Bekçinin bir şeyi yoktur
 Meğer derisin soyalar

UYKU FASLI

Âr u gayret gütsem gerek
Türlü râha gütsem gerek
Bekçinizin uykusunu
Sizlere nakl etsem gerek

44b

940 Fenerde mumu yanmıyor
Uykuya hiç dayanmıyor
Üç gün üç gece uyusa
Bekçi uykuya kanmıyor

Gör neler olur cihanda
İşidince şaştım anda
Bekçinizin de babası
Bekçi imiş bir zamanda

Uzunçarşıda dayanmış
Sehilce uykuya varmış
Ayağından sürümüşler
Tahtakal'a'da uyanmış

Kardaşını hiç sormayın
Sakınıp ona gülmeyin
Yedikulede beklermiş
Sakın yüzüne urmayın

Bir gece uyumuş kalmış
Uykuya ziyâde dalmış
Ayağından sürümüşler
Kendin Çekmeçe'de bulmuş

945 Haberin al neticesin
 Bekçi bekler her gecesin
 Dedim canım bekçi baba
 Uykuya sen nicesin

Bekçi dedi ben sanırım
 Uykuya çok dayanırım
 Belgrad'a sürüseler
 Ben Sofya'da uyanırım

Bekçi sopaya dayandı
 Biraz uykusuna kandı
 Sekiz bekçi davul çaldık
 Hele güç ile uyandı

Bekçinin çalın dediler
 Terkim eyleyip uydular
 Dün gece bekçi uyurken
 Hırsızlar gelip soydular

Uykusunu aldı bekçi
 Kendin üryan buldu bekçi
 Baştan ayağı soymuşlar
 Çırılçıplak kaldı bekçi

905 Bekçi bu çark-ı felektir
 Ağamdan bahşiş dilektir 45a
 Yarın gece bekçinizi
 Ben de gidersem gerektir

KÂ'BE FASLI

Yâ İlâhi kıl müyyeser
Cümle kul didârın ister
Kâ'betu'llâh'dır arzûmuz
Ol mübarek beyti göster

Ol makamlara erelim
Ağlayıp yüzler sürelim
Ol mübârek makamların
Yoluna canlar verelim

Dâimâ tâat edelim
İhsân u hayrâd edelim
Altun oluğun altında
Hakk'a münâcât edelim

Yalvaralım sehergâhî
Edelim feryâd u âhı
Umarız hakk ede nasîb
Kara donlu Beytul'lâh'ı

955 Devlet nasîb olur kime
Kesme ümîd olmaz deme
Yüz sürer cümle hacılar
Ol makaam-ı İbrâhim'e

Görenler zevk-ı âlemi
Olur safânın mahremi
Kıl müyesser cümlemize
Rabbenâ âb-ı Zemzem'i

Vardır arzûmuz ol yola
 Olmaz müyesser her kula
 Dergâh-ı hak'da duâmız
 Umarız ki kabûl ola

Cümle halk ol yolu seve
 Gitmeye cân ile ive
 Bir mübârek hayvan olur
 Çöllerde dayanır deve

Katar katar olur yola
 Dîdeler yaş ile dola
 Mahfel-i şerif çekilir
 Cümle hüccâc ile bile

960 Hüccâc-ı müslimîn saf saf
 Kâ'be'yi eylerler tavâf
 Cümle hüccâc hürmetine
 Cürmümüzü eyle muâf

ŞEKERLER FASLI

Beyhûde sözü neyleyem
 Bu gece tatlı söyleyem
 (Ey) ağalarım sultânım
 Şekerleri vasf eyleyem

Şekerin Mısır'dır kânı
 Kim sevmez söyleyin onu
 Tatlı ye de tatlı söyle
 Sâf eder tab'-ı insânı

Şekerin lezzeti hoştur
 Sanma ki bal ona eştir
 Misk ile perverde olmuş
 Akîde cümleye baştır

Peynir şekeri bî-behâ
 Ağz miski katı a'lâ
 Râhatü'l-hulkum(ü) dersen
 Ehl-i derde oldu devâ

- 965 Firengi bâdem şekeri
 Al ey demâdem şekeri
 Kim hazz etmez beğim ondan
 Yemez mi âdem şekeri

Şekerlerde yenibahâr
 Portakal kabuğu da var
 Kahveşekeri nâziktir
 Kışniş şekeri bî-şümâr

Bekçi sakın fikre dalma
 Şekerciden şeker çalma
 Toz şekeri gâyet a'lâ
 Leblebi şekerin alma

Gelelim vâf-ı şerbete
 Fikr edip düşme hayrete
 Limon şerbeti meyhoştur
 Nûş eden erdi sıhhate

Menekşe şerbeti güzêl
 Vişne şerbeti bî-bedel

Gül şerbeti de al olur
Nûş eyleyip etme cedel

- 970 Olmaz behâ her şerbete
Şerbette olan lezzete
Mısır'dan hediye gelir
..... şerbeti devlete

Şekere olmaz bahâne
Safâlar bahş eder câna
Çay şerbeti de nâziktir
Şifâdır hasta insana

Bekçiniz çekti zahmeti
İster bahşişe himmeti
Bahşış verseler alırdım
Ben de şekerle şerbeti 46a

ESKİ ODALAR FASLI

Ocak gayretin güdeyim
Gayri kelâmı nideyim
Yapıldı eski odalar
Sizlere vasfın edeyim

Olunca himmet-i sultan
Binâsına oldu ferman
Cem' olup cümle üstâdlar
Temeli kazıldı ol an

- 975 Altmışbirin bâbı güşâd
Sevr edenler oldu dilşâd

Hezârân âferin olsun
Nakşını resm etmiş üstâd

Kapının âli eyvânı
Çifte direk iki yanı
Ne zibâ kasr-ı âlîdir
Acâyib taht-ı sultânî

Kepenklere güşâdedir
Nakşı hadden ziyâdedir
Evc-i rif'atte bî-kusûr
Hümâ gibi bâlâdadır

Kapının sakf-ı ra'nâsı
Ne hubdur nakş-ı zîbâsı
Yapıldı bir kapı hakka
Hem olmaz bundan a'lâsı

Açılmış lâleler güller
O zerrinler o sünbüller
O kalyonları seyr eyle
Nice medh eylesin diller

980 Câmarası gernâmeler
Hoşça düşmüş kitâbeler
Kör olsun çeşmi a'dânın
Adûnun bağırını deler

Gâyet ile rûşen oldu
Gâzi yiğitler şen oldu
Hakka ki Eski Odalar
İstanbul içre ben oldu

Şahnişinler mülûkâne
 Kapıları hep şâhâne
 Bî-kusûr oldu her yeri
 Birine yoktur bahâne

Hep mücellâ mermerleri
 Olmuş münevver her biri 46b
 Taht-ı âlî gibi rûşen
 Güşâdedir kapıları

Her odanın kâşânesi
 Âlî yapılmış hânesi
 Her görenler dedi hakka
 Hele yoktur bahânesi

985 Kırkdörde eyledim nazar
 Kapısı olmuş mu'teber
 Kaddi dilber gibi bâlâ
 Sütunları dünyâ deger

Kıldım nazar her pâyına
 Târihleri hesâbına
 Târihlerini okudum
 Oldum hayran elkaabına

Ondokuz bölük gâyeti
 Yedi oda cemâ'atı
 Dâim hatâdan hıfz ola
 Cümlelerin tamam ziyneti

Seyr eyledim dört yanın
 Odaların nişânını

Ma'zûr ola bu kadarca
Vasf eyledim unvânını

KESE ALAYI FASLI

Güş eyle şahım haberi
Komuşum yoluna seri
Hacı Bektâş-ı Vefî'dir
Ocağımızın rehberi

990 Dilimi kesmem duâdan
Recâ ederim Hudâ'dan
Yeniçeri ocağını
Hıfz ede Mevlâ hatâdan

Her şeb bekçi gedâ gelir
Türlü san'atları gösterir
Şevketli yılda üç defa
Kullara ulûfe verir

Bekçiniz mülâzım oldu
Seyr itmekten azîm oldu
Ulûfe alayın dahi
Vasf eylemek lâzım oldu

Kullara ulûfe çıkar
Cümle âlem seyre bakar
Dîvân olup salı günü
Cümle kul dîvâna akar

Evvel çıkar yeniçeri
Cümleden gider ileri

Omuzlarında götürür
Her birisi keseleri

995 Çıkar andan cebhâneli
Ondan sonra tophâneli
Top arabacılar çıkar
Ondan sonra tersâneli

Kurmuş ol kaanunu heman
Ol gâzi Sultan Süleyman
Çıkınca kullara dîvan
Gûyâ ki bir âb-ı revan

Hesâbı güç değil kolay
Ramazandan mübârek ay
Üşenmezsen keseleri
Bir(er) bir(er) otur da say

Hele bana uydu bekçi
Bu sözlerden kaydı bekçi
İkibinden onüç eksik
Birer birer saydı bekçi

Bekçi dedi ben görmedim
Bunun aslını bilmedim
Ben de bir kese kapardım
Lâkin dîvana varmadım

1000 Durmuş bana bakar bekçi
Sular gibi akar bekçi
Gam çekmesin ulûfemiz
Ağalardan çıkar bekçi

ÂŞIKLAR FASLI

Mevlâ sever sâdıkları
Hem ciğeri yanıkları
Bu gece ağam efendim
Vasf edelim âşıkları

Aşkın yolunda sâdıktır
Onların bağı yanıktır
Mecnûn ile Leylâ beğim
Biri birine âşıktır

Âşık olan olur sâdık
Nice vasf eylesem lâyıktır
Külünk ile dağı delen
Ferhad da Şîrîn'e âşık

Derûnu gam ile dolmuş
Sanma felekten kâm almış
Arzû ile Kamber dahi
Bir birine âşık olmuş

1005 Sözlerim geldi yerine
Aşk konmuş onun serine
Tâhir ile Zühre dahi
Âşık olmuş birbirine

47b

Aşk bahşını eylemişler
Çok hikâye söylemişler
Âşık olmuş birbirine
Vâmık'la Azrâ demişler

Biri de Mihr ile Vefâ
Onlar da çekti çok çefâ
Âşık-ı sâdık olanlar
Âhirette bulur safâ

Bunlar cümle sâdıklardır
Aşk oduna yanıklardır
Varka ile Gülşah dahi
Birbirine âşıklardır

Gezerim ben de merdâne
Sözlerim cümle dürdâne
Yanmayınca rahat oldu
Âşıktır şem'a pervâne

1010 Bu kelâm da geldi dile
Alahım vasfını ele
Ey benim ağam efendim
Bülbül de âşıktır güle

Ezelden yâri görmüşler
Güzel envârı görmüşler
Cemâlul'lâh'a âşıktır
Suda didârı görmüşler

Kimisi mâil-i ruhsâr
Kimisi kaail-i didâr
Cemâlul'lâh'a âşıklar
Olur geceleri bidâr

Hâkikat şem'inin bu dil
Yanar pervânesidir bil

Düşüp bahr-i hakîkatte
Eder cevânı her kâmil

Bekçi bahşîşi(ni) özler
Haki pâye geldi bizler
Bekçi para âşıkıdır
Gûşuna girmez bu sözler

MEKTEB FASLI

1015 Bu mâh aylar yücesidir
Zevk u safâ gecesidir
Gûş edin ağam efendim
Bekçi mekteb hocasıdır

Âr u gayreti güdecek
Bu kış sılâya gidecek
Mektep hocası olunca
Beni baş kalfa edecek

48a

Açacak bir âli mekteb
Cem' olacak uşaklar hep
Kendi elif bâ'yı bilmez
Ne okudur bilsem aceb

Bekçinin çok işi vardır
Kazma gibi dişi vardır
Rabbi vessir'de bekçinin
Onsekiz yanlışı vardır

Usaklar seyir istedi
Bizi scyre götür dedi

Bekçi aldı uşakları
Azım-i Kâğıthâne etti

1020 Kahve ibriği kaydadı
Cümle halk bizi dinledi
Kalktı bekçi de soyundu
Uşaklarla top oynadı

Aşk ile bindiler ona
Bekçi [de] darılır Rabbenâ

Cem' oldu uşaklar başına
Tuttular sapan taşına
Bekçi de gâyet darıldı
Düştü uşak savaşına

Dedi mektebe vara(yım)
Onar değnek ura(yım)
Ben size hoca döğmeği
Nica olur göstereyim

Başını önüne eğdi
Eli de başına değdi
Geline mektebe bekçi
Sırayla cümlesin döğdü

Dediler kalfanındır suç
Bir gün verir dediler öç
Kaçmak istedim ammâ
Bulamadım giymeğe pabuç

1025 Hocamız da gördü baktı
Dedi suçlar senin çıktı
Gelip uşaklar tuttular
Beni falakaya taktı

Dedim bekçiye ey hoca
Koyuver beni cüz'ice
Eğer beni döğmez isen
Bahşış isteyem bu gece

Dedi olmaz sen gelirsin
Köteği sen dahi yersin
Eğer bahşış gelir ise
Sen kötekten kurtulursun

48b

Râzıyım ben de bu işe
Dedi oğul binler yaşa
Bekçi beni döğse gerek
Himmet olmazsa bahşişe

BEKÇİ HAMAMI FASLI

Bekçiye biz ya nidelim
Gûş ediniz nakl edelim
Dedim bir gün kürt seninle
Yeni Hamam'a gidelim

1030 Uydu bize kürt böylece
Dedim ki verme hallaca
Bir gün mukaddem sultânım
Gittik gülece gülece

Kapıya vardık biz hele
 Kürt pabuğun aldı ele
 Yalnayak girdi içeri
 Bayıldım ben güle güle

Bizi görenler güldüler
 Türk olduğumu bildiler
 Neyse çıktık soyunmağa
 Bir seccâde getirdiler

Dedim türke sen de soyun
 İbtidâ çıkardı donun
 Cümle bize bakar âlem
 Türk saymıyor ardın önün

Bekçiyi soydum güç ile
 Dedim türk etme acele
 İçeri girmiş görmedim
 Ayağında pabuç ile

1035 Hele çıkarttım pabucun
 Dedim türk(e) yoktur suçun
 Dün çıktı timar-hânedan
 Teleklere dedim kaçın

İçeri turşu götürdüm
 Nâsihat ettim oturttum
 Âdet budur diyip türke
 Hep kurnalarım ovuttum

Şaşkın şaşkın durmuş bakar
 Taslara göğsünü kakar

Havuz a girdi sultânım
Manda gibi dalar çıkar

Dedim türke taşra kadem bas 49a
Seyr eder bizi cümle nâs
Bana der ki bu türk bekçi
Çalalım mı bir iki tas

Camları gûyâ mâhitâb
Halvetler düzenli elkab
Altun halli lüleri
Çûş u hurûş etmekte âb

1040 Selsebili duvârında
Kapı kapı (*) kenarında
Hamam içinde kahvesi
Bahçesi var kenarında (**)

Eyledim seyrini tamam
Hamamlar içre pek benâm
Yoktur nazarı âlemde
Görmemiş öyle bir hamam

Bekçiye kese sürdüler
Çıkmaları pak gördüler
Taşraya çıktık sultânım
Birer kahve getirdiler

(*) Kapı: Karşı?

(**) Kenarında: Civarında?

Kahveleri içi(p) cânâ
 Eyledik biz arz-ı senâ
 Bahşış ile mesrûr edin
 Harârete olur şifâ

FENER ÇALDIRMA FASLI

Gör bekçinin hünerini
 Satmış eski fenerini
 Dün gece bekçi çaldırmış
 Bir emektâr fenerini

1045 Bekçi fener diye ağlar
 Yas tutup siyahlar bağlar
 Fener değil bir mahzendir
 İçi dolu imiş yağlar

Haylice emektâr imiş
 Kullanır on yıl var imiş
 İçindeki mum yağı da
 Tartarsan elli kantar imiş

İçinde mum vanar idi
 Kârübanlar konar idi
 Üstünde çok penceresi
 Sekiz kapısı var idi

Fener değil bir han idi
 Her tarafı veksân idi
 Ol fener elinde iken
 Bekçi Mısır'a sultân idi

Çokmuş ma'rifet fenerde
 Durur durduğu yerde
 Sanma fener eski kirli
 Yeni ammâ siyâh çirke

49b

1055 Âh u zâr eylemiş bekçi
 Derkenâr eylemiş bekçi
 eski emekdârdır diye
 Haznedâr eylemiş bekçi

Fenerin misli bulunmaz
 Kadr ü kıymeti bilinmez
 Üçyüzelli gurus versem
 Böyle bir fener alınmaz

İşin sağ etti bekçiniz
 Âdem dağıttı bekçiniz
 Var mı fener bulan diye
 Dellâl çağırttı bekçiniz

Çok şükür fenerin buldu
 Müjdesini verip aldı
 Ağalarım bu bekçiniz
 İhsân için size geldi

NÂSİHAT FASLI

Sözlerimin var kıymeti
 Verdim cihâna ziyneti
 Bu gece bekçi babaya
 Etsem gerek nasîhati

1055 Bekçi baba öğren [erkân] edeb
 Kuru yere çekme teab
 Bekçi baba bu sözlerim
 Sana nasihattır bu şeb

Gûş eyle bu nasihati
 Bulasın sen de râhatı
 Tuz ekmek yediğin yere
 Etme sakın hıyâneti

Dâimâ iyiliğe çalış
 Hayr iş eslemeğe alış
 Hak'tan mağfîret umarsın
 Kûsülü olursan barış

El ile inâda düşme
 Yarın cehennemde pişme
 Elinle komadığ[ın] yere
 Kıl hazer sakın yapışma

Sormayınca söz söyleme
 Kimseye bühtân eyleme
 İftirâ etme kimseye
 Gammaz olup koğulama

1060 Bakma gel aybına elin
 Pek sakın gözünle dilin
 Herkesin kadrini anla
 Gözle erkân ile yolun

50a

İki işit de bir söyle
 Çok gülmekten hazer eyle

Her söze asma kulağı
Sakın deme şöyle böyle

Bekçi sakın hizân olma
Dâim hatır bozan olma
Sen yakın ol dinlemeğe
Benim gibi ozan olma

Bekçi hele yüzüm aktır
Sana nasihatım çoktur
Taamu'llâha rast gelsen
Sakın deme karnım toktur

Bildiğini bilmem deme
Gâhi ağla gülmem deme
Sana ihsan gelir ise
Lûtf eyleyip almam deme

1065 Kendin ser-firâz eyleme
Sözü pek dırâz eyleme
Sana bahşış verirlerse
(Almam) diye nâz eyleme

YENİCÂMÎ VE NÛRUOSMANÎYE

CAMÎÎ FASLI

Köhne sözü neyleyelim
Tâze edâ eyleyelim
Şevketlinin câmisinin
Evsâfını söyleyelim

Yenicâmi oldu binâ
 Sarf olundu emek ona
 Vâsf edeyim cümle size
 Gûşu tutarsanız bana

Mermerleri cümle aktır
 Her tarafın seyr et baktır
 Görenler tahsin ediyor
 Resminin meseli yoktur

Bulunmaz onun kıymeti
 Bir yerde yoktur ziyneti
 Tâliblere aş verirler
 Bir yanında imâreti

1070 Bir tarafta kitâb-hâne
 Köşeye düşmüş şâhâne
 Al boyalı parmaklıklar
 Nazar olunur her yana

Ne güzeldir Yenicâmi
 Gider Şâm'a şarka nâmı 50b
 Müezzini kaçtır bilmem
 Üçtür velâkin imamı

Şadırvanın üçdür bâbı
 Ayn-ı hayât gibi âbı
 Onikidir onda sütun
 Bekçiden alın cevâbı

Her tarafı düzülmüştür
 Seyr olunup gezilmiştir

Kapı üstünde âyetler
Altun ile yazılmıştır

Tabakalarda her direk
Sarf olunmuş anda emek
Gûyâ namaza durmuştur
Kibleye karşı her direk

1075 Câmi oldu gâyet lâtif
Her tarafı pâk ü nazîf
Çepçevresi altun ile
Yazılmıştır Feth-i Şerîf

Tabakanın kandilleri
Yıldız gibi vermiş ferî
Cümle kandilleri billûr
İbret-nümâ askıları

Askıları dahi billûr
Kandilleri bahş ede nûr
Anda namazı kılanlar
Dâim bulur zevk u sürûr

Temâşâyâ vardım onu
Seyr eyledim ol unvânı
Suâl eyledim ismini
Dediler Nûr-ı Osmânî

Minberine nazar kıldım
Mihrâbına yüzüm sürdüm
Mihrâbın iki yanında
İki döner direk gördüm

1080 Câmî'de var çok gösteriş
Baktıkça görünür bir iş
Mihrâb önünde asılı
Buhurdanlıkları gümüş

Mermerleri bulmuş cilâ
Her birisi verir ziyâ
Halıları mihrablıdır
Beş vakti anda kıl edâ

Sebîlinin maşrabası
Bî-bedel resm dökmüşler 51a
Altun yaldızlı hepisi
Acâib ra'nâ kafesi

Sâhibü'l-hayra kıl duâ
Nûş eyle âbın dâimâ
Îmâretin karşısında
Bir çeşme olunmuş binâ

Dün musluğu oldu revân
Kana kana iç sen heman
Hayırsız çeşme misâli
Bir direk üstünde heman

1085 Vafım pirlere nefesidir
Gûyâ bülbül deresidir
Üstündeki kafes heman
San kanarya kafesidir

Musluğun nâzik burması
Seyrine lâzım varması

Gâyet ile gernâmeli
Musluk altında kurnası

İki minâresi bâlâ
Mevzun olmuş katı a'lâ
Böyle lâtif minâreler
Görmedim cihanda hâlâ

Kıldım nazar her yanına
Pencereler dört yanına
Afv ediniz kusûrunu
Kılman nazar noksanına

OCAKLAR FASLI

Ma'rifet bahrin neyleyem
Arz-ı hünerler eyleyem
Bu gece âl-i Osmân'ın
Üç ocağını söyleyem

1090 Baş ocağı yeniçeri
Kırkbinden artuk askeri
Yol u erkân-ı tarîkat
Göstermiş onun askeri

Küffâra salar kılıcı
Gûya ki bir can alıcı
Ejder misâli her biri
Elli kâfire salıcı

Pirleri gâyet uludur
 O da Mevlâ'nın kuludur
 Yeniçerilerin pîri
 Hacı Bektâş-ı Velî'dir

Kaanun-i Sultan Süleyman
 Eylemiş kullara ihsan 51b
 Cansız duvarı yürüten
 Hacı Bektaş gelmiş heman

İcâd edip bu askeri
 Adın komuş yeniçeri
 Hayr ile dâim anarlar
 Üstâdî olan serveri

1095 Ocağın biri cebhâne
 Odaları hâne hâne
 Cenge girerler her biri
 Koyun misâli kurbana

Onlarda cümle mühimmât
 Cenge lâzım olan âlât
 Küffâr ile ceng ettikçe
 Dönmez geri eyler sebât

Topçularda cümle erdir
 Yiğitleri mu'teberdir
 Topların üstüne yakın
 Onların kârı toplardır

Top çeker küffâr üstüne
 Kal'asın yıkmak kaskına

Düşman için onlar hazır
Yaman kasd etmez dostuna

Topları gûyâ ejderdir
Ateş-endâz bir askerdir
Karşı durulmaz cengine
Bir güllesi kırkbin erdir

1100 Cümlesi birdir ocağın
Herbiri açar sancağın
Sadâsı erip kâfire
Eridir yürekte yağın

Neylesin bekçi söylesin
Dilde duâlar peylesin
Asker-i islâmı Mevlâ
Dâim hatâsız eylesin

KAPULAR FASLI

İstanbul'un kaçtır bâbı
Hep kapının var bevvâbı
Ağalarım bu gece
Versem gerektir cevâbı

Bahçekapısı âlîdir
Sarayburnu hoş yalıdır
Yalı köşkü bahre nazır
Anda cennet misâlîdir

Geçince Balıkpazarı
Ketecilerle attârı

Zindankapısı âşikâr
Balmumcular ider kârı 52a

- 1105 Odunkapısı yanları
Keresteci dükkânları
Ayazmakapısı'nın da
Pekmezci yaz dükkânları

Zeytuncular Unkapanı
Balıkçılardır bir yanı
Kundakçılar tüfenkçiler
Cibâli'ye kıl seyranı

Yenikapı'da var hamam
Ayakapısı da tamam
Petrekapısı kilise
Fener'in kumudur bed-nâm

Balat'da yehud cem'olur
Cumartesi ısız kalır
Ayvansaray hoşça yerdır
Sultansaray'ı anılır

Eğrikapı'da Mumhâne
Taksimi vardır seyrane
Edirnekapısı dahi
Zevk bahş eyler irfâna

- 1110 Bavrampaşa bostanları
Cem' olurlar varanları
Topkapı da medh olunur
Etrâfının seyranlı

Yenikapı mevlev-hâne
 Dedeler başlar devrâne
 Pazartesi perşembe
 Cem'olur yârân seyrâna

Ziyârettir mezâristan
 Etrâfı bağ ile bostan
 Silivrikapısı'nda hem
 Cem' olur harmana dostan

Gâyet muhkem Yedikule
 Bucakbâğı meşhûr hele
 Ey benim ağam efendim
 Narlıkapı'yı almam dile

Samatya'da cem' olurlar
 Seyrine âlem gelirler
 Davutpaşa iskelesi
 Zevkini âlem bilirler

1115 Yenikapı'ya varılır
 Oduna çeki kurulur
 Eşkiyâsı yâranları
 Kenâr-ı bahre derilir

Kumkapı da hosca yerdir
 Etrâf[1] çoğu kâfirlerdir
 Bezm ehli anda zevk eder
 Ehl-i dile mu'teberdir

52b

Catladıkapı'nın vanı
 Seyr evle Cündî meydanı

Ahırkapı'da olunur
Bahr-i sefid'in seyrânı

Kapıları ettik tekmîl
Sözlerimiz oldu tatvîl
Ağam efendim sultânım
Bahşişe ediniz ta'cîl

VASF-I KAMER

Oniki aydır bir sene
Lûtf-ı Hudâ'yı bilsene
Bir ayımız otuz gündür
Bir bir saya(m) dinlesene

1120 İlk gecesi hayâl olur
İkincisi hilâl olur
Üçüncüde nûru artar
Dördüncü bî-melâl olur

Beşincide artar mâye
Altıncıda benzer yaya
Yedinci gece fer verir
Sekizincide bak aya

Dokuzuncu gece ra'nâ
Onuncu gecede zîbâ
Onbirinci gece verir
Âleme nûr ile zîyâ

Onikide su'lelenir
Onüçünde ziyâlanır

Ondördü bahş eder nûru
Onbeşi gâyet bedr olur

Onaltıncı gece yeksan
Onyedide bulur noksan
Onsekizde ay eksilir
Kudretine baksın insan

- 1125 Ondokuzunda gece doğar
Gör yirmide nice doğar
Bir yıldızı dahi vardır
Ay ile bilece doğar

Hem olunca yirmibiri
Az olur kamerin feri
Gece yarısında doğar
Kıl yirmiikide seyri

Yigirmiiüçde eğrilir
İki uçları sivrilir
Yirmidörtte ziyâsı az
Hükm-i Hudâ'dır dürülür

53a

Yirmibeşte az olur nûr
Yirmialtıda gider bodur
Yigirmiyedide cânâ
Ziyâsı da noksan olur

Yirmisekizine hilâl
Arz eder seherden cemâl
Ey benim ağam efendim
Yirmidokuz hayâl meyâl

1130 Doğmaz otuzuncu gece
 Gör kudret-i Hakk'ı nice
 Kudretine akıl hayran
 Yaz ile kış gündüz gece

Bir ayı tekmil eyledik
 Her gecesin bir bir dedik
 Bahş olunsun lûtf u kerem
 Sözü tamâmen söyledik

BÜLBÜL FASLI

Gûş edin şîrin güftârı
 Söyierim nâzik eş'ârı
 Başladım bülbül-nâmeye
 Neylerim gül gülizârı

Bülbül nevâda gülşende
 Gül de eyler nâz u hande
 Başladım bülbül-nâmeye
 Gûş edin söyleyem ben de

Açalım kalbin pasını
 Geçelim aşk deryâsını
 Andelib-i bi-nevânın
 Gûş eyleyin edâsını

1135 Bülbülün efgandır kârı
 Dâimâ etmekte zârı
 Âşık olmuştur gülzâra
 Böylece halk etmiş Bârî

Güşende açılmış gülüm
 Bağ-ı cihanda sünbülüm
 Eylerim türlü edâlar
 Gülşen içinde bülbülüm

Bülbülün güldür feryâdı
 Bir kimse eylemez dâdı
 Âşık olmuştur gülzâra
 Dâim nevâdır mu'tâdı

Şek-i hezâr âh eylerim
 Fânî cihânı neylerim
 Gülistanda hâfız oldum
 Balıru'l-maânî söylerim 53b

Andelib oldum her zaman
 Eylerim âh ile efgan
 Mantıku't-tayrı okudum
 Söylerim kuş dilin ayan

1140 Bülbülüm iz'ân eylerim
 Azm-i gülistân eylerim
 Mevsim-i güldür sultânım
 Onunçün efgân eylerim

Her şebde feryât eylerim
 Feryâd ü zâri peylerim
 Ben gececi bülbül gibi
 Şem-i fânûsa söylerim

Derdlere Hak ola tabîb
 Didârını ede nasîb

Her gece bezm-i gülşende
Şakırım şekl-i andelib

Sözlerim gûş eylediler
Âferinler söylediler
Erbâb-ı diller bendene
Âferin bülbül dediler

Bekçi gedâ sultânidir
Bahrü'l-maânî kânidir
Bendeyi bülbül eyleyen
Ağaların ihsanıdır

PEJMÜRDELER FASLI

1145 Bekçinin pejmürde tâcı
Hastadır cüz'i mizâcı
Dedim niçin keyfin yoktur
Edelim sana ilâcı

Bekçi keyfim yoktur söyler
Bana ahvâlin arz eyler
Dedimki canın ne ister
Dedi can taamı neyler

İstemez canım taâmı
Gûş edin bu hûb kelâmı
Anca cüz'i taamı olsa
Eyler idim iltimazı

Yüzbin yumurta kaygana
Kahvealtı gelse bana

Kırkseviz bin okka reel
Yesem ekmek bana bana

Yüzbin koyun olsa azdır
Sanma kim bu sözüm nazdır 54a
Onsekiz bin susığını
Boğazladırısın üvezdir

1150 Yüzbin dâne tavuk lâzım
Ol kadar ördekle kazım
İçi dolmuş olsa cümle
Fıstıkla bâdemle üzüm

Yüzbin kuzu içi dola
Yüz (bin) balık pişmiş gelse
Kırk ellibin dâne çörek
Yüzellibin somun ola

Bekçinin karıncığı aç
Edelim derdine ilâç
Kırkbin sini börek ister
Ol kadar baklava güllâç

Yüzyirmibin okka kiraz
Var ise yeyelim biraz
Onbin okka kara dutla
Kırkbin okka olmuş üvez

Çektim yemekten ayağı
Almaz tabîat bayağı
Yüzbin kile pilâv pirinç
Onbin yedek ola yağı

1155 Zerdeye gelince nevbet
 Kırk kazanın yer mi minnet
 İçti üstüne bekçi
 Bin bâdiye karlı şerbet

Bu taamlar derkâr olsa
 Bekçiye âşikâr olsa
 Keyfin de yetiştirmeğe
 Üç dört ahval esrâr olsa

Bekçi her dem keyfin yutar
 Şakır bülbül gibi öter
 Yüz okka burc ile afyon
 Bekçinize ancak yeter

Bekçiniz harcından kaçar
 Bâd-ı hava olsa eger
 Yediyüz lüle tütünle
 Üçyüz tütün içer

Bekçinin derdini bilin
 Çeşminin yaşını silin
 Bekçi aklıktan hastadır
 Derdine devâlar kılın

1160 Lûtf edip minnet ediniz
 Can ile hizmet ediniz
 Bekçinizi bir gececik
 İftâra da'vet ediniz

KANDİLLİ FASLI

Sözlerim hep revnaklıdır
 Bekçinin evvel aklıdır
 Bu gece vasf edeceğim
 Kandilli bahçe naklidir

54b

Yapıldı bî-bedel hakka
 Bulunmaz hiç ona hemtâ
 Serâpâ oldu pek â'lâ
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Vasf edeyim hamamını
 Billûr'a benzer câmını
 Dedim muallâ nâmını
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Dellâkleri râyetlidir
 Her cânibi ziynetlidir
 Gâyet ile râğbetlidir
 Ne zîbâ oldu Kandilli

1165 Pek müferrih câmekânı
 Ortasında şadırvanı
 Mücessem olur dört yanı
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Câmi'inin yok bahâsı
 Gâyet âlidir binâsı
 Âdemin artar safâsı
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Kıldım nazar mihrâbına
 Çeşmenin kandım âbına
 Târih yazılmış bâbına
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Kandilli güzel mahaldir
 Her yalısı bî-bedeldir
 Cümle etrâfı güzeldir
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Ne müzeyyen kahve-hâne
 Bir biriyle düşmüş **yan yana**
 Otur bak bahr-i ummâna
 Ne zîbâ oldu Kandilli

1170 Kepenkleri olmuş güşâd
 Oturanlar oldu dilşâd
 Güzeli resm eylemiş üstâd
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Âb-ı hayattır suları
 Vâsf eylesem vardır yeri
 Hakka müferrih her yeri
 Ne zîbâ oldu Kandilli

Kandilli güzel etrâfı
 Sözlerimiz oldu sâfi
 Bahşişe himmet buyurun
 Bitti Kandilli evsafı

EYYÜB FASLI

Halkı seyrâna varalım
 Bezm-i irfâna varalım
 Eyleyelim ziyâretin
 Eyyüb Sultân'a varalım

55a

Cum'alar olur seyrânı
 Cem' olur cümle yârânı
 Eyyübsultan türbesinde
 Keselim biz de kurbanı

- 1175 Câmisi Eyyüb Sultân'nın
 Secdegâhıdır irfânın
 Cedid iki minâresi
 Yapılmış mükemmel onun

Mahfeller yapılmış âli
 Her kasrı cennet misâli
 Eyyüb Sultan türbesinin
 Uçuyor gözde havâli

Cem' olup yâran gezilir
 Harçlığı altun bozul(ur)
 Mezâristâna çıkarlar
 Oturup herkes dizilir

Eyyüb içi gerçi darlık
 Bahçeler ayvalık narlık
 İdris köşkü müferrihtir
 Üst yanındadır karlık

Seyri tekmîl eyler isen
 Dahi ne vardır der isen
 Buyur dükkâna çelebî
 Cızbız kebâbı yer isen

- 1180 Havada gör nice yazı
 Kaymakçılar eder nâzı

Şeytan çarşısında dahi
Yaparlar envâ'i sazı

Bardakları gûne gûne
Görenler döner mecnûna
Uşaklara tef alalım
Tanburu benzer kaanuna

Fır fır döner fırlıdaklar
Çın çın öter çingirdaklar
Uşakların bezistânı
Katı çoktur oyuncaklar

Taraf taraf etmekçiler
Bir tarafı çömlekçiler
Ey benim ağam efendim
Bahşiş istiyor bekçiler

KADİR GİCESİ FASLI

Açılır bâğ ile bostan
Mübârek Kadir Gecesi
Salınır hûr ile gılman
Mübârek Kadir Gecesi

1185 Eyleyelim âh ile vâh
Yine eriştire Allâh 55b
Afv olur çok günah
Mübârek Kadir Gecesi

Olundu âleme müjde
Getirir âlemi **vecde**

Ağaçlar ediyor secde
Mübârek Kadir Gecesi

Gökler kapısı açılır
Âleme rahmet saçılır
Hulle donları biçilir
Mübârek Kadir Gecesi

Bu gece hürmetli olur
Mü'minlere kutlu olur
Acı sular tatlı olur
Mübârek Kadir Gecesi

Makbûldür cümle dilekler
Zemîne iner melekler
Çarha girer hep felekler
Mübârek Kadir Gecesi

1190 Cümle âlem mesrur olur
Hep günahlar mağfur olur
Cümle yer gök pür-nûr olur
Mübârek Kadir Gecesi

Terk edip hâb-ı gafleti
Edelim Hakk'a tâati
Kulun mâkbûldür hâceti
Mübârek Kadir Gecesi

Ne lâyıkdır nâim olmak
Güle güle sâim olmak
Çok sevabdır kaaım olmak
Mübârek Kadir Gecesi

Hakk'a gönül bağlayalım
 Cigerimiz dağlayalım
 Sabâha dek ağlayalım
 Mübârek Kadir Gecesi

Afv olur cürm ü hatâlar
 Hakk'ın emrini tutalar
 Bekçiye olsun atâlar
 Mübârek Kadir Gecesi

CEBHÂNE FASLI

1195 Vâcib oldu bize duâ
 Şâh-ı cihâna ibtidâ
 Ömrünü ezfûn eyleye
 Ol Hazret-i Bâri Hudâ

Duâlar okur dilleri
 Vakt-i sahûr bûlbülleri
 Hâk-i pâye yüzler sürüp
 Geldi davulcu kulları

Bir biliriz Hudâ'mızı
 Makbûl ede duâmızı
 Hak hatâdan hıfz eylesin
 Leyl ü nehâr ağamızı

56a

Bûlbül gibi sadâmızı
 Gûş eylesin duâmızı
 Hakk'a emânet eyledik
 Kethudâ beğ ağamızı

Çavuş ağa hazretlerin
 Dâim ede devletlerin
 Gün be gün izdiyâd etsin
 Hazret-i Hak izzetlerin

1200 Besmeleyle çıktık yola
 Herkes murâdını bula
 Cümle çorbacı ağalar
 Dâim selâmette ola

Bu ocağın nâmı çoktur
 Cengde hem akdâmı çoktur
 Bu halk-ı âlem içinde
 Gâyetle ikrâmı çoktur

Cebhâneli cümle erdir
 Yiğitleri mu'teberdir
 Cebhâne üstüne yakın
 Mühimmâta eminlerdir?

Davud nebî ocağıdır
 Küffârın dilde dâğıdır
 Şimdicek bâb-ı cebhâne
 Gûyâ ki cennet bâğıdır

Cümle ocağın erleri
 Birdir pîr ü perverleri
 Cebhâne erlerinin
 Davud Nebîdir pirleri

1205 Askerimiz firâvandır
 Cümle gâziler ayandır

Bu cebhâne askeri
Her biri bir kahramandır

Cümle mühimmât andadır
Ceng için âlât andadır
Kılıç tüfenk zırh u kalkan
Cümle silâhât andadır

Hoşça edâlardan gayri
Hakk'a recâlardan gayri
Elimizden yâ ne gelir
Hayır duâlardan gayri

Dâim Hudâ ma'mûr ede
Sancağını mansûr ede
Ocağa eğri bakan(ı)
Bârî Hudâ makhûr ede

TENBELLER FASLI

Sözüme der isen belî
Gel sakın kınama eli
Siz[ler]e nasîhatım vardır
Koğun evlerden tenbeli

56b

1210 İşe güce eli varmaz
Uy(anır) yüzünü yumaz
Gel sakın uğratma eve
Hizmet etmekte yaramaz

Yattığı yeri süpürmez
Gözü hiç hizmeti görmez

Ayak üstünde bulunsa
Üşendiğinden oturmaz

Hizmet etmeğe üşenir
Bir yemek olsa döşenir
Bulsa eger beygir gibi
Durduğu yerde kaşanır

Döşegin gündüzden yayar
Bir iş buyursalar kayar
Ocak başına uğramaz
Sahanı uzaktan sayar

Tenbel işine el güler
Yattığı yerden (un) eler
El yıkamağa üşenir
Elin koltuğuna siler

1215 İş buyurma tenbellere
Gülüç olursun ellere
Üşenir kal(k)mağa işer
Minderi döner sellere

Tenbel bu söze başlardı
Kışın külhanda kışlardı
İş iyi olaydı eger
Beğler paşalar işlerdi

Yakıştır mı bak demişler
El ile ayak demişler
Meşhûr meseldir atalar
Tenbele dayak demişler

Tenbele yat kal deseler
 Mumun yüzün al deseler
 Tenbelin hâli nic'olur
 Al davulu çal deseler

Bekçinizin başı keldir
 Bu söz bekçiye keseldir
 Bekçinizi sorarsanız
 Hele sultânî tenbeldir

- 1220 Namaz kılmağa üşenir
 Davul çalmağa üşenir
 Ben böyle tenbel görmedim
 Para almağa üşenir

SAN'ATLAR FASLI

Uşaklıkta ana ata
 Beni verin bir san'ata
 Dedim canım babacığım 57a
 Beni verin bir san'ata

Saatçiliğe verdiler
 Ol san'atı hub gördüler
 Sonra oldum at hamalı
 Bana beygir sürdürdüler

Tabak oldum serdim meşin
 Akçasını yedim peşin
 Dülger oldum uşaklara
 Kızak yaptım bütün kışın

Her san'ata urdum elim
 Şâirlikte meddâh idim
 Usandım çarh çevirmekten
 Sırmakeşlik büktü belim

- 1225 Kavukçulukta üstâdım
 Tepe dikmekte hastayım
 Cum'a gün ne zaman olur
 Üstâdımdan izin isteyim

Kazancılıkta yoruldum
 Bir gün üstâdıma darıldım
 Bana oyun gibi geldi
 Kolancılığa sarıldım

Berberliğe heveslendim
 Kan almasını öğrendim
 Çadırcılığa verdiler
 İkibuçuk gün eğlendim

Mutaflığı kolay sandım
 Yorgancılıkta aldandım
 Bir terziye şâkird oldum
 İki saatte usandım

Çiftçilikte oldum öküz
 Manavlıkta tükendi söz
 Boyacılık edemedim
 Hallachıkta oldum uyuz

- 1230 Çörekçinin ağır işi
 Güç yakmak külhan ateşi

Paçacılık edemedim
Sırıttıyor gördüm başı

Okçu yaycı olsam olmaz
Kimse şâkirdliğe almaz
Desterece burguculuk
Kesercilik beni bilmez

Bakkallıkta zarar ettim
Cümle san'atları gezip
Borçlulardan firâr ettim
Bekçilikte karâr ettim

57b

Şâirlığe ettim heves
Sözleri anlamaz herkes
Dünbelektir sazım (benim)
Bu kaldı elde kârım pes

Bir kez ulayıcı oldum
Ben koyun sayıcı oldum
Âkıbeti bekçi olup
Gümüş arayıcı oldum

BURSA FASLI

1235 Gezinelim sağ ile sol
Ağam dâim safâda ol
Üçü dahi payitahttır
Edirne Bursa İstanbul

Edirne'nin Atpazarı
İstanbul'un Batpazarı

Bursa'nın Tahıl pazarı
Edirne Bursa İstanbul

Edirne şehri Tunca'sı
Bursa'nın da kaplıcası
İstanbul'un Dolmabahçe'si
Edirne Bursa İstanbul

Âdemin canı eğlenir
Medhin etseler dinlenir
Yedi iklimde söylenir
Edirne Bursa İstanbul

Anlarda irfan bulunur
İnsan eğlenip kalınır
Zevk u safâsı olunur
Edirne Bursa İstanbul

1240 Bursa'daki Emirsultan
İstanbul'da Eyyübsultan
Edirne bağ ile bostan
Edirne Bursa İstanbul

Edirne'den Meriç akar
Bursa dağı anber kokar
İstanbul'da irfan çıkar
Edirne Bursa İstanbul

Edirne kân-ı safâdır
Bursa da medhe sezâdır
Ücünün de misli nâdir
Edirne Bursa İstanbul

Bursa'nın var Keşişdağı
 Edirne'nin çokdur bâğı
 Hem budur sözümün sağı 58a
 Edirne Bursa İstanbul

Bursa cennet misâlidir
 Şehr-i İstanbul yalıdır
 Üçü de şehri âlidir
 Edirne Bursa İstanbul

ZİYÂFET FASLI

1245 Âr u gayret gütsek bekçi
 Zevk u safâ etsek bekçi
 Bir ziyâfet olsa bize
 Senin ile gitsek bekçi

Dinle sözümün sağını
 Eritdim yürek yağını
 Ben yiyeyim kazla ördek
 Bekçi yesin Kazdağı'nı

Bekçi seviyor akçayı
 Yolda düşürmüş bohçayı
 Bana verseler dolmayı
 Bekçiye Dolmabahçe'vi

Geze geze oldum sâi
 Güç ile bulduk burayı
 Ben yiyeyim zerde pilâv
 Bekçi yesin Bandırma'yı

Ben kulun yer iken mantı
 Bekçi de yesin suymantı
 Sopa silmesini görüp
 Onu dahi yenir sandı

2150 Bekçi bilmez hodu tayı
 Yanında taşır baltayı
 Salatayı ben yer iken
 Bekçi yesin Galata'yı

Erisin yürekte yağı
 Dinlesin sözümün sağı
 Ben buzlu hoşaf yer iken
 Bekçi sen ye Keşişdağı

Sen aç pasını
 Göstermem sana tasını
 Ben tavuk çorbası yiyem
 Sen ye kolluk sopasını

Gezme sürünü sürünü
 Bir gün yüzerler derini
 Ben yiyem baklava börek
 Sen ye Kapalıfurun'u

Gör bekçinin işlerini
 Bilememiş dişlerini
 Ben bal zeytun yiyem
 Bekçi çakıl taşlarını

1255 Bekçi sözüme gülesin
 Senden yanadır bilesin

Muhallebi sütlaş bana
Sen yiyesin Kızkulesi'n 58b

Sen de düştün dile bekçi
Benzedim ben güle bekçi
Bana verirler bahşişi
Sen avcunu yala bekçi

MİRASYEDİ FASLI

Güş edin bu makaalimi
Sizlere diyem hâlimi
Bir mîrasyediye çattım
Nakl edeyim ahvâlimi

Bir bezirgân oğlu imiş
Üçyüz kese mîras yemiş
Günde on guruş akaaret
[Belki] onbeş guruş olur demiş

Gâyetle çömert dediler
Hayli gürbüz merd dediler
Dahi bir bönce toycadır
Duymadın bir ferd dediler

1260 Su gibi altun harc eder
Kalmamış kalbinde keder
Bunca malı cem' eylemiş
Oğlu yesin diye peder

Bana bunu bildirdiler
Ağlar iken güldürdüler

Zügürtlükten ağlar iken
Çeşmim yaşın sildirdiler

Bir hâl ile vardım çattım
Takyemi göklere attım
Kapı[sı] önünde bir gece
Eşiğin yaslanıp yattım

Çıktı beni seyr eyledi
Sen burada n'ararsın dedi
Aldı beni girdi eve
Lûtf ile bana söyledi

Dedim oldum bir bezirgân
Bana kimler olur akran
Kimseye baş eğmez oldum
Gözüme görünmez yâran

1265 Gezdim onunla subh u şâm
İki ay görüştüm tamam
Bir parasın alamadım
Hilâf değildir bu kelâm

Her seher kahveye gelir
Yârenlere ülfet kılar
Kahvaltısın sorarsan
Bir akçalık simit alır

Kendisi yer eller bakar
Sende bir gül görse kokar
Simidin yarısın yiyip
Yarısın koynuna sokor

Kimse bilmez baş akçasın
 Götürmez dağ taş akçasın
 Benden almağla başladı
 Hafta(lık) tıraş akçasın

Beni bu fikirler aldı
 Gayret de bağrımı deldi
 Mîras yedi çalebimiz
 Bir gün de pabucum çaldı

1270 Benden ödünç akça ister
 Sana sonra veririm der
 Ben kendi kârımdan âciz
 O benden dahi derbeder

Borç edindim hayli vâfir
 Kimse saymaz oldu hatır
 Ayasofya Külhanı'nda
 Postu varmış anda yatır

Beni hizân etti hele
 Böyle pakçe girmez ele
 Bir yârana nakl eyledim
 Öldü gitdi güle güle

ALTUN FASLI

Rahm ediniz bekçinize
 Yorulmuş çok geze geze
 Akçaların envâ'nı
 Saysam gerek bu şeb size

Söylerler dürri meknûnu
 Kim (olmaz) (*) onun meftûnu
 Gâyet ile müferrihtir
 Bacaklı Macar altunu

- 1275 Altunun cümlesi mergûb
 Herkes yanında da matlûb
 İsterim Bâri Hudâ'dan
 Yüzbin dâne zer-i mahbûb

Âdemin açılır gözü
 Dâimâ şen olur yüzü
 Her kimin koynunda olsa
 Fındık altun(un) yüzü

Kiminin koynunda dolu
 Kiminin erişmez eli
 Sevmeyen zencirli altunu
 Ya delidir yâhud velf

Sözüm sana değildir kem
 Sevme gel altunu her dem
 Bekçi (sen) altun taşıma
 Sarılığa uğrar âdem

59b

Edeyim sana horata
 Bekçi başına giy barata
 Gel sakın darılma bekçi
 Başına düşerse zolata

(*) *Sevmez*

1280 Suleyi bekçi ne eder
Yeni gurus kırka gider
Tokadı elli paraya
Almağa bakkal nâz ider

Yarımlık devlet az urup
Ziyâdesi dahi urup
Beşliği muşambaya sarıp
Bir akçalık mangır alıp

Üç akça bir para ile
Gâyet râğbetlidir hele
Umarım bu şeb bekçiyi
Turalıca para ile

RÛZ-I İYD (BAYRAM GÜNÜ FASLI)

Kıl nazar sağ ile sola
Kalbiniz sürûrla dola
Ey benim devletli ağam
İydınız mübârek ola

Düşmen hazan gibi solsün
Dostlarım şâd olup gülsün
Benim aziz komşularım
İydınız mübârek olsun

1285 Eriştik çün eyyâm-ı ıyd
Olasınız gamdan baîm
Ey benim ağam efendim
Rûz-ı ıydın olsun saîd

Bekçi sözün var mı bana
Sözlerim hep senden yana
Hiç elem çekme a bekçi
Hazırlandı yağlık sana

Budur sizlere sözümüz
Uyku görmedi gözümüz
İyd-i şerif günü bu gün
Bakalım nedir sözünüz

Davulum köşktür kasayım
Bu yola kadem basayım
Bir ağırca askı verin
Ben de davulu asayım

Sözlerimi hep düzeyim
Askı seyrin size diyim
Bir ağırca askı verin
Göğsüm gererek gezeyim

1290 Dost gülüp düşman ağlasın
Firkatle ciğer dağlasın
İyd-i şerif günü bu gün
Askıyı berber bağlasın

604

Görenler maşallah desin
Gönlünden koyunlar versin
Gâfil olma(n) komşularım
Bekçiye de yağlık gelsin

Yolları gözetir oldum
El bağlayıp dîvan durdum

Bir yağlık için sultânım
Yoluna hâk-i pây oldum

Bahşış değildir murâdım
Yağlık içindir murâdım
Bir yağlığa değmedik mi
Odur benim hem inâdım

KALYONLAR FASLI

Akdeniz'e eyler sefer
Altı ay deryâda gezer
Alay alay olur gider
Yelken açar kalyonlarım

1295 Kâfirlerin izin sürüp
Küffâr gemisini görüp
Korsanın ardınca varıp
Ateş saçar kalyonlarım

Top atınca koyar duman
Hasmına vermezler aman
Deryâlarda sanki heman
Kuştur uçar kalyonlarım

Kesilmekte kurbanları
Hıfz (ede) Hudâ onları
Dürbün ile korsanları
Görüp seçer kalyonlarım

Yiğitleri geçer candan
Yoktur korkusu düşmandan

Kâfirlere kızıl kandan
Kaftan biçer kalyonlarım

Kapudâne iryâlesi
Paturna karavelesi
Deryâ için velvelesi
Sancak açar kalyonlarım

1300 Görenleri hayrân eder
Kal'aları virân eder
Deryâları seyrân eder
Konup göçer kalyonlarım

Deryâya girdiği zaman
Düşmana erdiği zaman
Korsanı gördüğü zaman
Kanın içer kalyonlarım

60b

Dâim kovar a'dâları
Devr etmede adaları
Yarıp gider deryâları
Köpük saçar kalyonlarım

Yürür bād-ı sabâ ile
Cümlesi de sıra ile
Toplar atıp alay ile
Bir bir geçer kalyonlarım

BALIKLAR FASLI

Tut kulak bekçi lâfına
Eyle nazar etrâfına

Bu gece geldim başlayam
Balıkların evsâfına

1305 Olta ile tut mercanı
Kılıç balığıyla canı
Desdeğirmi bir balıktır
Öyle yaratmış kalkanı

Bekçinizin adı Bekir
Erdik yuvaya çok şükür
Balıkların pâdişâhı
Gâyet a'lâ olur tekir

Uskumru gerçi mu'teber
Gâyet leziz olur lüfer
İstavrid ile ispari
Bir bahk var idi dülger

İzmari(di) herkes tutar
Balıklar bir birin yutar
Uskuruna elin sürme
Dikeni eline batar

Gelincik balığı güzel
Kırlangıc da ona bedel
Sukunkuru vasf edelim
Kefalin çorbası mahal

1310 Gümüştür a'lâdan a'lâ
Hamsiye ne diyem cana
Kadirga balığın dahi
Büyük yaratmıştır Mevlâ

Lâpina dahi deryâda
Yâd olunmadı bâlâda
Levrekle kaya balığı
Orkünoz kaldı arada

Timsah balığı Nil'de bil
Ben yunusa uzatmam dil
Zargana ismin diyelim
Kalmaya arada müşkil

Balıklarda çok kil u kaal
Cümlesini demek muhâl
Bu kadarca ma'zur ola
Balıkları kıldım icmâl

61a

DONANMA FASLI

Gûş edin bekçi ednâyı
Söylesin nazm-ı ra'nâyı
Ağam efendim bu gece
Vasf edeyim donanmayı

1315 Bekçi yüzüme bakıyor
Yolda su gibi akıyor
Akdeniz'e saâdetle
Her yıl donanma çıkıyor

Çünkü rûz-ı Hızır olur
Gemiler mühimmât alır
Çıkmak için Akdeniz'e
Donanma da hazır olur

Çün verilir fermanları
 Seyr eyle sen de onları
 Beşiktaş'a çektirirler
 Birer birer kalyonları

Kapudâne rehberidir
 Vâf eylesem yeridir
 Ardınca paturna yürür
 Kalyonların serveridir

Dahi ardınca iryâle
 Küffârın bağırını dele
 Donanmanın çıktığı gün
 Seyr eyledim ben de hele

1320 Ol günü cümle halk bilir
 Temâşâ etmeğe gelir
 Kapudan paşalar dahi
 Baştarda(va) süvar olur

Baştarda o gece gider
 Mehterhânesini döğer
 Bir birinin ardınca
 Çekdiriler alay eder

Atarlar bunca topları
 Bahri tutar dumanları
 Vardıyanlar düdük çalar
 Kürek çeker payzanları

Seyirci olur âmâde
 Kayıklar ile deryâda

Ol kadar cem'iyet olur
Seyirci hadden ziyâde

Teşrif eder sâhib-devlet
Dolmabahçe'ye ziyâfet
Kapudan paşaya ol gün
Verilir izinle ruhsat

- 1325 Ziyâfetler nizâm olur
Arada çok kelâm olur
Bizim dahi sözlerimiz
Bahşış ile tamâm olur

61b

EHL-İ KEYF (FASLI)

Ehli keyf(e) helva çörek
Petsi ile ballı börek
Kadayıfa ek şekeri
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Dolu olsa evin içi
Yağ bal olsa bir kaç fıçı
Kızıl üzüm bâdem içi
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Çok ararız biz bu ânı
Haylice sürdük safâyı
Pek severiz baklavayı
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Yaraşır kebabla kirde
Devâ olur ehl-i derde

Pilâvın yârânı zerde
Ehl-i derde tatlı gerek

- 1330 Yahniyle dolma istemez
Ekşili köfteyi yemez
Muhallebiye yok demez
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Sözlerim cümle güzîde
Söylerim rengin kasîde
Peynir şekerî akîde
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Sütlâşa eyle hizmeti
Pâlûzenin var kıymeti
İçilir şeker şerbeti
Ehl-i keyfe tatlı gerek

Bekçinin gör yüreğini
Sever tatar böreğini
Ayasofya çöreğini
Ehl-i keyfe tatlı gerek

KAYIKLAR FASLI

Gûş eyleyin ağam beni
Kayıkların faslı yeni
Binip seyr eyle deryâyı
Besle safâ ile teni

- 1335 Boğaziçi'ne gidelim
Deryâ safâsı edelim

İki üç refik olup
Çok arkadaşı nidelim

Bir çifteler ağır yürür
Cümle âlem onu görür
Âdem usanır canından
Geriden ipini sürür 62a

İki çifte olsa hele
Gidilirdi yine yola
Safâlar olunur anda
Kayıkçılar uygun ola

Üç çifteler yılan dili
Gözetir dâimâ yolu
Akıntıyı geçsem diye
Kayıkçının şişer eli

Dört çifteler az bulunur
Önünde medhi olunur
Safâ ile kürek çeker
Müşterisi safâlanır

1349 Beş çifteler ekâbire
Süvar olup safâ süre
Kayıklar cümle dal fes
Boğaziçi'ne çektire

Altı çifteler az olur
İçinde türlü saz olur
Kayıkların safâsı da
Fevvelbaharda yaz olur

Yedi çifte edip karâr
Devletliler olur süvâr
Süzülüp gittiği zaman
Sanki deryâları yarar

Kayıkçıları nâm alır
Süvâr olanlar kâm alır
Kürekleri kırılınca
Kayıkçılar in'âm alır

Biz de bakalım in'âma
Biz de çok girdik endâma
Bahş ü atâ ile beğim
Sözümüz erdi encâma

PİRELER FASLI

1345 Ağalar size hikâyet
Yok mudur bize inâyet
Kaşınmadan şaşkın oldum
Kime edeyim şikâyet

Pire alayı düzüldü
Yorgana doğru dizildi
Saf çekip meydana girdik
Bekçiler kolu bozuldu

Çok ağladık dine dine
Bir yere derildik yine
Oturup meşveret ettik
..... çekildi

Gayreti candan geçtik
 Alay kurup bayrak açtık
 Pireler gâlib gelince
 Bozgun verip yine kaçtık 62b

Döşek kal'asına saptık
 Yorganlardan hisar yaptık
 Yasdık palangasın görüp
 Çarşaflığa doğru kaçtık

1350 Âhir canımızdan bezdik
 Delikten deliğe gezdik
 Gördük kurtuluş yoktur
 Yine bir cem'iyyet düzdük

Tiryâkiden yamak aldık
 Bekrilere haber saldık
 Bir vâfir asker cem' oldu
 Pire alayına daldık

Yine kurduk bir iyi cenk
 Atıldı top ile tüfenk
 Tiryâkiler paralandı
 Kimi çolak kimi de lenk

Tiryâkî cenge dayanmaz
 Afyonu geçer uyanmaz
 Eti gitmiş deri kalmış
 Cehenneme girse yanmaz

Kimi ölü kimi diri
 Vızlayıp gezer serseri

Kırkını bir sinek dese
Geçti sanır yeri göğü

1355 Bunlar bir bölük cemaât
Uyuması savm u tâat
Yılda yarım nohud yerler
Cümlesi ehl-i kanâat

Hele yürüyüş ettiler
Pîreyle döğüş ettiler
Uzattılar bir pîreyi
Döğe (döğge) leş ettiler

Bini basmış bacağına
Bini burnu kulağına
Hucûm etti tiryâkiler
İp taktılar ayağına

Sürüyerek götürdüler
Hep bir yere oturdular
Cümlesi birden yapışıp
Ol pîreyi yatırdılar

Pâre pâre edecekler
Anda garaz güdecekler
Kaanûn içip tiryâkiler
Etini de yiyecekler

BEZİRGÂNLAR FASLI

1360 Bekçi ağa nitse gerek
Bezirkânlık etse gerek

63a

Yol tedârükün görüyor
Kervân ile gitse gerek

Bak şu bekçi-i bîdâra
Yok râğbeti han u dâra
Vedalaştı yârân ile
Geçti karşı Üsküdar'a

Bekçi ağa benzer beğе
Tenezzül etmez kepeğе
Olucak yoluna revân
Bindı bir uyuz köpeğе

Tüfengi dolma kabağı
Kalkanı kaymak tabağı
Patlıcandandır veznesi
Su kabağından kolçağı

Acebdır tütün içmesi
Su künklerinden geçmesi
Kılcı yufka pedavradan
Sıçan bokundan saçması

1365 Kulak urduğuna görelim
Biz de sadede erelim
Bekçi bezirgân ağanın
Metâ'ından dem sürelim

Yoktur bekçinizin fevki
Ticâret yoluna şevki
Bekçi metâ' getiriyor
Ay ışığı yıldız şavkı

Almış eline kemânı
 Çağırır neçş-i yemânî
 Yüzyigirmi denk yükletmiş
 Yüce dağlardan dumanı

Durmaz metâ'ını tartar
 Yolda ticâreti artar
 Ağır metâ'ın sorarsan
 Ayak sadâsı bin kantar

Tamam oldu çün dişim
 Bitti gayri benim işim
 Kerem kıl ey benim şâhım
 Bu gece gönder bahşişim

DONANMA (FASLI)

1370 Ağam gelsin süre bekçi
 Sürelerin düze bekçi
 Donanmanın ziyneti(ni)
 Vaseyleyin size bekçi

Pâdîşâh-ı rûy-i zemîn
 Ola hatâlardan emîn
 Kahr eyleye düşmanını
 Ol Hazret-i Rabbü'l-Muîn

Nazar olundu kaanûna
 Ferahlar geldi mahzûna
 Emr olundu çarşı pazar
 Donanma-yı hümayûna

Temâşâ kıl ne hâlettir
 Ki her bir kûşe ziynettir
 Cihan doldu sürûr ile
 Zamâne emn ü râhattır

Bütün âlem temâşâda
 Gezer âzâde âzâde
 Bihamdillah bu gün âlem
 Safâ sürdü donanmada

1375 Her tarafı eyle seyran
 Görenler oldular hayran
 Hemîşe gülsün oynansın
 Âlem olsun şâd ü handan

Her esnâfa kıldım nazar
 San'atta göstermiş hüner
 Ma'rifetin icrâ edip
 Komuş cihanda bir eser

Cebhânesi tophânesi
 Tersânesi mehterhânesi
 Eski yeni odaların
 Ziynet verir her hânesi

Bak şu zevk u safâlara
 Türlü türlü edâlara
 Bârekallâh taraf taraf
 Gelin nâzik sadâlara

Bihamdillâh ki ıyd oldu
 Güzel rûz-i saîd oldu

Safâ el verdi dünyâya
Kederlerden baîd oldu

- 1380 Hemîşe rûz-ı ıyd olsun
Safâ dilde mezîd olsun
Kör olsun çeşmi düşmanın
Safâlardan baîd olsun

Beyhûde sözleri demem
Çokça ozanlık eylemem
Üç gün üç gece söylesem
Donanmayı tüketemem

ESNAFLAR FASLI

Olunsun sizlere evsâf
Düzülsün sözlerim saf saf
Donanma-yı hümayûna
Müheyây oldu her esnaf

Temâşa kıl bezistânı
Cevâhir dolu her yanı
Misâl-i kasr-ı cennettir
Salınır hûr u gilmânı

Kapılar bâb-ı devlettir
Her cânibi bir hâlettir
Takveciler kapısında
Dihâcılar bir ziynettir

64a

- 1385 Bavrakları dîbâ lemha
Kimi bin dallıdır yektâ

Hotoz teller köşe köşe
Yağlıkçılar dahi ra'nâ

Her esnafın bir hâleti
Sahaflara kıl rağbeti
Hiç bir esnâfa benzemez
Yorgancıların ziyneti

Mutaflarla çadırcılar
Ziynet etmiş sırıkçılar
Cümle gümüşle doldurmuş
Dükkânların kuyumcular

Kürkçülerin çok seyrânı
Satıyor halka unvânı
Tilki çakal ayı yapmış
Sanırsın ki vardır canı

Size sezâ saraçhâne
Hoşça idi kavafhâne
Vardım temâşâ eyledim
Hele nâzik simkeşhâne

1390 Bâb-ı cebhâne mükemmel
Ne denlû vasf etsem mahal
Ağakapısını dersin
Bulunur mu ona bedel

Bak kandiller ziyâsına
Askıların safâsına
Ağamdan umarım ihsan
Nazar etsin gedâsına

Bu geceler ıyd-ı ekber
 Bay u gedâ safâ eyler
 Hâk-i pâye geldi bu şeb
 Bahş ü atâya bu kemter

NİZÂM-I ÂLEM (FASLI)

Ağalarım yoldaşlarım
 Her hâl ile haldaşlarım
 Sözlerimiz tekmiî oldu
 Gayri duâya başlarım

Fermânıdır şâhımızın
 Şems ü kamer mâhımızın
 Bir gününü bin eylesin
 Tanrı pâdişâhımızın

1395 Gördük hezâr ihsânını
 Kullar tutar fermânını
 Bâri Hudâ kahr eylesin
 Dîn ü devlet düşmanını

Dâim güşâd ola bahtı
 Serîr-i saltanat tahtı
 Ola ömr-i tavîl ile
 Şehzâde-i cihan bahtı

64b

Hatâdan hıfz ede her an
 Ede şâdılıklar ihsân
 Hâin-i dîn ü devleti
 Eyleye hâk ile yeksân

Nice safâya erelim
 Böyle zevkleri göl
 Sürûr sürûr olsun heman
 Zevk ile safâ sürelim

Davul sadâsı düm tektir
 Sözlerim cümle gerçektir
 Bahâne eyleyip resmi
 Murâdım sizi görmektir

1400 Bezl eyledim cismimizi
 Beğendiler resmimizi
 Emir Mustafa dediler
 Sorarsanız ismimizi

İSTANBUL DONANMASI (FASLI)

Hezârân izz ü nâz ile
 Donandı şehr-i İstanbul
 Okundu beste sâz ile
 Donandı şehr-i İstanbul

Temâşâ kıl bezistânı
 Görenler oldu hayrânı
 Olunca emr ü fermânı
 Donandı şehr-i İstanbul

Asıldı her taraf teller
 Açıldı lâleler güller
 Yanar her gece kandiller
 Donandı şehr-i İstanbul

Müzeyyen oldu her hâne
 Safâ bahş eyledi câna
 Giderler cümle seyrâna
 Donandı şehr-i İstanbul

1405 Müzeyyen oldu her taraf
 Oturdu ehl-i dîl saf saf
 Safâlar etti her esnaf
 Donandı şehr-i İstanbul

Safâlar verdi dünyâya
 Nazar kıl zîr ü bâlâyâ
 Dönüp gülzâr-ı ra'nâyâ
 Donandı şehr-i İstanbul

Donandı Bâb-ı cebhâne
 Bezendi cümle Tophâne
 Kasımpaşa'yla Tersâne
 Donandı şehr-i İstanbul

Eminönü'nde meydanda
 Atarlar topları anda
 Temâsâ bahr-i ummanda
 Donandı şehr-i İstanbul 65a

Yapıp gümrükçü mahyâyı
 Kodu bir resm-i ra'nâyı
 Kanadil tuttu dünyâyı
 Donandı şehr-i İstanbul 65a

1419 Bihamdillâh ferah-efzâ
 Sevindi şâd olup dünyâ

Bu şevk ile aceb ra'nâ
Donandı şehr-i İstanbul

Gezerler rûz u şeb yâran
Sokaklar dopdolu insan
Hemen sen durma kıl seyran
Donandı şehr-i İstanbul

KETENCİLER FASLI

Çok ziynetli mahal gördüm
Cümlesini güzel gördüm
Ketenciler çarşısını
Gâyetle bî-bedel gördüm

Filândıraları âlî
Çatma yastıkları sırmalı
Ketenciler esnâfının
Ziynetinin yok misâli

Her dükkânın var safâsı
Âlî döşenmiş sofası
Asılmış perdeler zarlar
Yok her yerinin bahâsı

1415 Askıları hotoz teller
Açılmış gûyâ ki güller
Bakmağa gözler kamaşır
Nice vâsf eylesin diller

Bütün gezdim başdan başa
Eyledim cümle temâşâ

Ketenciler çarşısının
Nazîri bulunmaz hâlâ

Türlü türlü oymaları
Ben unuttum saymaları
Güne güne askılar var
Her köşeye koşmaları

Gümrükönünün hâleti
Gâyetle çoktur ziyneti
Çepçevre al yeşil selvi
Meydana vermiş şöreti

Gümrükçü malını saçmış
Murg-ı dili yüksek uçmuş
Filândıralar ziyneti
Bir kaç yerde sancak açmış

1420 Gümrükönü size sezâ
Varanlar ediyor safâ
Kandilleri yıldız gibi
Dört tarafa verir zivâ 65b

DONANMA-YI HÜMÂYÛN (FASLI)

Bihamdillâh cihan mesrûr
Donanma-yı hümayûndur
Cemi'-i âlemde destûr
Donanma-vı hümayundur

Salınsın askılar teller
O güne güne terfiller

Terennüm ide bûlbûller
Donanma-yı hümâyundur

Temâşâgâh-ı âlemdir
Cihan şâd ile hurremdir
Safâlar edecek demdir
Donanma-yı hümâyundur

Bu eyyâm-ı ferah-efzâ
Müneverdir bütün dünyâ
Safâ-bahş oldu zirâ
Donanma-yı hümâyundur

1425 Görûlmemiş bu ziynetler
Ki türlü türlü san'atlar
Temâşâ kıl bu hâletler
Donanma-yı hümâyundur

Bu âlem âlem-i şâdî
Sürûr eyyâmıdır bâdî
Ederler dürlü icâdî
Donanma-yı hümâyundur

Gelir âlem temâşâya
Ziyâlar doldu dünyâya
Nazar kıl bekçi ednâya
Donanma-yı hümâyundur

Temâşâ kıl ne hâlettir
Cihan pür-nakş-ı ziynettir
Sizi kasdım ziyârettir
Donanma-yı hümâyundur

Çalınsa yeridir her sâz
 Verir her köşede âvâz
 Ki her bir köşede canbaz
 Donanma-yı hümâyundur

1430 Açıldı gülşen ü gülzâr
 Gönül bülbül gibi gülzâr
 Çerâgân oldu her pâzar
 Donanma-yı hümâyundur

Bihamdillâh ki dem vakti
 Cihanda def'i gam vakti
 Bu bekçiye kerem vakti
 Donanma'yı hümâyundur

ESNAF ALAYI (FASLI)

Gayri kelâmı neyleyem
 Esnafları vasf eyleyem 66a
 Bu gece ağam efendim
 Esnaf alayın söyleyem

Donanmayı hub gördüler
 Zevk u safâya erdiler
 Emr olundu cümle esnaf
 Birer alay gösterdiler

Kuyumcular alay kurdu
 Seyr etmeğe âlem durdu
 Babaları iki sıra
 Alayına ziynet verdi

1435 Babalar[ı] gitti ileri
 Kuyumcu başı da geri
 Bir filandırası mercan
 İnci filândıraları

Bezistanlı zırhlar giymiş
 Hep yüzotuz dâne imiş
 Önce çeker birinci tuğ
 Taht-ı revân altun gümüş

Çekince cümle babalar
 Atlular sattı unvanlar
 Dellâlları ellerinde
 Gülâbdanlar buhurdanlar

Kürkçülere kıldım nazar
 Kürkdendir filândıralar
 Gülâbdanlar buhurdanlar
 Tutup elde unvan satar[lar]

Alay ile saraçhâne
 Geçtiler cümle merdâne
 Şekerden türlü ağaçlar
 Yapmış şekerci mizâna

1440 Alay etti ketenciler
 Divanyolu'ndan geçtiler
 Kalyon topların atarak
 Dört yana ateş saçtılar

Her esnaf alayın çekti
 Varını meydana döktü

Çiftçi de çiftini sürüp
Dört tarafa buğday ekti

Yağlıkçılar alay düzdü
Seyr eden resmini **yazdı**
Sûzenî şallar asmışlar
Sûzenciler bile **gezdi**

Acemler hayli çoğ idi
Miskçi kokulu **bağ idi**
Alay alay olup gider
Ardı arası **yoğ idi**

Elde gümüş gülâbdanlar
Kimisinin buhurdanlar 66b
Canbazlar at oynatarak
Unvan ile geçti **onlar**

1445 Simkeşler eyleyip gayret
Alayına verdi ziynet
Altun filândıraları
Köşkü pek ziynetli gâyet

Bekçiler elde fenerler
Divanvolu'nda giderler
Davul dünbelek çalarak
Onlar da alay **ettiler**

MEDH-İ RAMAZAN (FASLI)

Edesiz her dem safâlar
Budur Hudâ'dan recâlar

Vakt-i şerifler hayr ola
Gözümün nûru **ağalar**

Şekimiz yok birdir Hudâ
Yoluna bu canlar fedâ
Vakt-i sahûr oldu diye
Eylerler mü'minler nidâ

femcid okundu her taraf
Minâreler buldu şeref
Cümle cami'ler doldu hep
Mü'minler ile saf be saf

1450 Sahur sünnet irâdettir
Bize lâıyk ibâdettir
Beğim sahura uyanmak
Ne devlet ne saâdettir

Hilâf değil gözüm nûru
Sever dahi zevk **sürûru**
Mü'min olan medhin eder
Cânâ bu vakt-i sahurû

Hak Taâlâ kılsın yârı
Bahr-i rahmet oldu **cârı**
Sanman cismini **herkesin**
Yakmaz cehennemin **nârı**

Acıldı gülşende **güller**
Figân evlesin bülbüller
Buldu ziynet bunca âlem
Nice medh eylesin diller

Dinleyin bekçi kemteri
 Hemîşe ol gamdan beri
 Bu aya hürmet edenler
 Firdevs-i a'lâdır yeri

1455 Âh edip her dem ağlarım
 Deryâ misâli çağlarım
 Hak'tan ümîdim kesmezem
 Gönlümü Hakk'a bağlarım

67a

Tâb u tâkat yoktur tende
 Gezerim âlemde zinde
 Vakt-i sahûr oldu uyan
 Hâb içinde kalma sen de

Böyle günler girmez ele
 Sâim olun güle güle
 Bu Razaman hürmetine
 Safâda ol devlet ile

Devr etmededir bu felek
 Dopdoludur içi melek
 Ömrünüz olsun (ziyâde)
 Budur Mevlâ'dan dilek

Devlet erdi sâimlere
 [Hem] gecesinde kaaimlere
 Kalkın ibâdet edelim
 Vakt-i sahurdur mü'minlere

1460 Sizlere hürmet eyledim
 Hürmette izzet eyledim

Ağalarım ben sizleri
Hakk'a emânet eyledim

(DUÂ FASLI)

Dilden keder zâil ola
Zevk u safâ kâmil ola
Benim ağam devlet ile
Maksudlara **nâil ola**

Dâim lûtf u atâda ol
Beğim hıfz-ı Hudâ'da ol
Benim ağam güle güle
Her dem zevk u safâda ol

Subh u mesâ şâd olasın
Gamlardan âzâd olasın
Yürüsün âlemde nâmın
İyilik ile yâd olasın

Bunca yıllar mürûr ile
Şâd olasın sürûr ile
Benim ağam saâdetle
Pür ola kalbin nûr ile

1465 Hak artura devletini
Devlet ile izzetini
Dilerim Bârî Hudâ'dan
Âli cde rif'âtini

Hak ömrünüz ziyâd etsin
Kalbinizi güçşâd etsin

İki cihanda dilerim
Hem cümlenizi şâd etsin

Dil hânesi âbâd ola
Dâim gönüller şâd ola 67b
Ey benim ağam efendim
İylikle nâmin yâd ola

Meşgûl olayım senâya
Başlayam size duâya
Cümlenizi Bârî Hudâ
Vâsıl eylesin safâya

Kârım duâdır rûz u şeb
Şâdân ola dehr içre hep
Bahş eylesin Bârî Hudâ
Ma'sumlara ilm ü edep

1470 Dilde kelâmımdır duâ
Her dem peyâmımdır duâ
Bir şeb duâsız geçmedim
Nazm-ı nizâmımdır duâ

Budur duâmız sehergâh
Hak ede makbûl-i dergâh
Üstümüzden sâyenizi
Eksik eylesin Allâh

Dâim olun devlet ile
Devlet ü hem izzet ile
Nice yıllara erin
Selâmet ü sıhhat ile

Dilde medhin gelir kaale
 Kıl nazar kalb-i melâle
 Âfitâb-ı devletiniz
 Ermesin hergiz zevâle

Geçsin günün safâ ile
 Cümle bay u gedâ ile
 Güller gibi handan olun
 Kalbin dola ziyâ ile

1475 Ensâb ile evlâdınız
 Mevlâ vere murâdınız
 İylik ile yâd olunur.
 Dâim cihanda adınız

LUGATÇE

âb
âb-ı revan

âb	: su.
âb-ı revan	: akarsu.
âbâd	: ma'mur yer.
a'dâ	: düşmanlar.
adu	: düşman.
âfi	: âfiyet veren, affeden
âgâh	: vâkîf, haberdâr, uyanık.
âgaz	: başlangıç.
âide	: birisine âit olan hisse.
âl	: soy.
âlâm	: elemeler.
âlât	: âletler.
aleste	: harekete hazır.
âli	: yüce.
aliciğim balıcığım	: bir çeşit oyuncak imiş.
aluban	: olarak.
âm	: cümle, herkes, halk.
âmâde	: hazır.
âmil	: sebep, işleyen, vergi tahsiline memur kimse vâli.
anber	: güzel kokulu bir madde.
andelıb	: bülbül
artuk	: ziyâde.
arz	: gösterme.
âsân	: kolay
asar	: Eserler
aselfi musaffa	: bal, süzme bal.
avn	: yardım.
âyâ	: acaba.
ayan	: açık, âşikâr.
ayn	: göz, kendisi, tıpkı, kaynak, pınar.
ayn-ı hayat	: hayat pınarı, âb-ı hayât.
atâ	: bahşış, ihsan.
ateş-endâz	: ateş atan, ateşleyen.
ateşi	: ateş rengi.
azm	: bir işi yapmaya kasdetmek, gitmek.
âzim	: azm edici.
azim	: büyük ulu.
azimet	: gitmek.

bâb	: kapı
bâb-ı hümayun	: devlet kapısı.
baç	: vergi.
bâd	: rüzgâr.
bâd-ı hevâ	: bedâvâ.
bâd-ı sabâ	: sabâ yeli.
bafta	: (altın) dokunmuş.
bahr	: deniz
Bahr-ı sefid	: Akdeniz.
bahş	: bağış, ihsan, kısım, bölüm.
bahş-i niyâz	: hâcet, ihsan dileme.
baid	: uzak.

bâlâ	: yüksek
balaban	: iri, büyük.
bâm	: dam, kalın tel.
barata	: çuhadan yapılan ucu kıvrık uzunca bir külân çeşiti giyene nisbetle isimlendirilirdi, bekçi baratası, bostancı baratası gibi.
bârekallâh	: Allâh mübarek etsin
Bâri	: Cenâbı-Hak.
Baskal(paskal)	: bir ölçü, mikdâr nev'i
bay	: zengin
bednâm	: adı kötüye çıkan.
bedr	: dolunay.
beli	: evet
bende	: kul, köle
berât	: nişan, rûtbe, imtiyaz vs. fermanı.
berg	: yaprak.
bergüzâr	: hediye
bevvâb	: kapıcı
beyân	: bildirmek, anlatmak.
beyâban	: sahra, çöl.
bezl	: sarf, ikrâm.
bezm	: meclis.
bi-bedel	: eşsiz, benzersiz.
bi-behâ	: çok kıymetli.
bidâr	: uyanık.
bihamdillâh	: Allâh'a hamd ile olsun.
bi-hi sâb	: hesapsız, sayısız.
bîle	: birlikte, berâber.
bilece	: berâberce.
bi-melâl	: usanmaksızın.
bi-nihâye	: nihâyetsiz.
biniş	: bir cübbe nev'i.
bi-şümâr	: sayısız.
butun	: karınlar, nesiller.
bühtân	: iftirâ.

cân	: makam, mevki
cam	: kadeh.
câme	: elbise.
câmehâb	: yatak.
câri	: akan, geçerli.
cedel	: çekişme.
cedid	: yeni.
celis	: beraber, birlikte oturan.
cemâtlullâh	: Hakk'ın zâhiri ve bâtını güzelliği.
cerm(e)	: bir çeşit kayık.
cev(e) lân	: dolanmak, dolaşmak.
ciharşenbe	: çarşamba.
cilde	: sarraçların deri dikmek için kullandığı bir âlet
cumhur	: halk, büyük kalabalık.
cuş u hurus	: coşma, kaynama, gürültü.

cündi : askeri, sipâhi, binici, cirid atmada usta olan kimse
cüst ü cu : araştırma.

çarh : çark, gök, tekerlek.
çekdiri : kürekli ve yelkenli bir harp gemisi.
çerâğ : mum, kandil, çıra, çırak.
çeragan : kandil vs. ile tertib olunan donanma.
çeşm : göz.
çeşmesâr : çeşmesi çok olan yer.
çeşnigir : yemek çeşitlerini, miktarını, tadını kontrolle ve yerine göndermekle vazifeli memur.
çögür : bir saz çeşidi.
çuka : çuha, bir nev'i yün kumaş.
çukadar : çuhacı.

dâd : yardım, adâlet, feryad.
dâr : yer, ülke.
dehr : zaman, dünyâ.
dem : ân, vakit, nefes.
denk : dörtde bir dirhem.
derdmend : dertli.
dergâh : eşik, tekke.
derilmek : toplamak.
derkenâr : sahife kenarına not alma, kucaklama.
derün : bir şeyin içi.
dest : el.
devrân : dönmek, felek, zaman.
dîrâz : uzun.
dîbâ : lpekli kumaş.
didâr : güzel yüz, cennette Cenâb-ı Hakki'nin mü'minlere mânevi görünüşü.
dlde : göz.
dideban : gözcü.
dl : gönül.
dilşâd : gönü sevincili.
direviş : şimkeşhanede delik açmada kullanılan bir âlet.
dirhem : eski bir ağırlık ölçüsü, eski bir para
doganl : bir nevi beyaz sarık.
duhul : içeri girme.
dür : inci
dürdâne : inci tânesi.
dürr-i yektâ : iri, kıymetli inci.

ecr : mükâfât, sevâb, ücret.
ednâ : daha aşağı, alçak.
efgan : feryâd.
efsun : büyü.
efzun : artırma, çok.

ekâbir	: büyükler.
elkaâb	: lakablar, unvanlar.
oltâf	: lutuflar.
elvan	: renkler, çeşitler.
emn	: eminlik.
emsâl	: eş, benzer, ata sözü.
encâm	: nihayet, âkibet.
endâm	: boy, beden.
enis	: ülfet eden, edilen, arkadaş.
ensâb	: soy, nesebler.
envâr	: nurlar, ışıklar.
erbâb	: ehil.
erkân	: direkler, esas ve usuller.
esbâb	: sebepler, vasıtalar.
eslemek	: işitmek, itâat etmek.
etmek	: ekmek.
evc	: yıldızların yere olan en son uzak derecesi yüksek
evrâk	: yapraklar.
evsâf	: vasıflar.
evvelbahar	: ilkbahar.
eyvan	: kemer, kemerli yüksek bina, büyük sofa.
eyyâm	: <i>günler, zaman, devir.</i>

fânus	: süslü fener, lâmba camı veya mahfazası
faşl	: ayırma, ayrılma, mevsim.
fehmi	: anlama.
fend	: <i>hüner, hile.</i>
fer	: ışık, süs, şan, şevket.
ferah-efzâ	: ferah artırıcı.
fevk	: üst.
fındık altını	: 3. Sultan Ahmed zamanında <i>kesilen bir altın</i> cinsi, kenarlarındaki süsten bu adı alır.
Fir'î- hareket	: harekette.
firâvan	: bol, çok.
fi-sebil	: Hak yolunda.
fodia	: imâretlerde fukaraya verilen bir çeşit ekmek

gâhi	: bazan
gâib	: görünmeyen, kayıp.
gamgin	: gamlı, kederli.
gammâz	: kogucu.
gani	: zengin, Cenâb-ı Hak
gark	: suya batma, batmış.
gâyet	: son derece.
godâ	: yoksul, dilenci.
geliser	: gelecek.
geşt	: gezme, dolaşma.
gulâm	: civan, köle.
gumum	: gamlar.

güne güne	: çeşit çeşit, rengârenk.
guş	: kulak, işitme, dinleme.
gûlâb	: gulsuyu.
gûlabdan	: gûlsuyu kabı.
güşâd	: açma, açılış.
güşâde	: ferah, açılmış, açık.
gun'an	: zan.
guzide	: seçilmiş.
hâb	: uyku, rüyâ.
hadde	: tel imâlinde kullanılan delikli âlet.
halli	: altında süsleme.
halvet	: yalnız, kalma, <i>tenhâ</i> .
hâkıpay	: ayak toprağı, tozu.
hamla	: küreklerin bir defa suya dalıp çıkması.
handan	: gülen.
hâr	: diken.
harik	: yannmış, yangın.
hasenderhas	: hassın hası.
hassül-has	: en has.
haşır	: cesedlerin dirilip mahşerde toplanması.
hayâl ender hayâl	: hayâl içinde hayâl.
hayrât	: hayırlı işler.
hazer	: sakınma, çekinme.
hemîşe	: her zaman.
hemrâh	: yoldaş.
hemtâ	: hemcins, eş.
hergiz	: asla.
hezâran	: binlerce, bûlbûller.
hilâf	: yalan, aksi, ihtilâf.
hizan	: <i>mahzun</i>
hoha (kokar)	: yeniçeri emirlerinin giydiği bir cins başlık.
horata	: şaka, latife
hub	: güzel
huban	: güzeller.
hulle	: cennet elbisesi.
huni	: kanlı, kaatil.
huri	: cennet kızları.
hurrem	: <i>sevinçli, taravetli</i> .
hüccâc	: hacılar.
hümâyun	: devletli, kutlu.
hünkâr mahfili	: câmilerde padişahlara mahsus yer.
hüsrevâne	: padişâhane.

ıyd	: bayram.
ıyd-ı ekber	: arefesi cumaya rastlayan kurban bayramı, en büyük bayram.

ibtidâ	: başlangıç, başlama.
icmâl	: kısaltma, hülâsâ.
ilticâ	: sığınma.
iltizâm	: birinin tarafını tutma. gerektirme.
imâret	: fukaraya ücretsiz aş dağıtılan yer.
in'âm	: ni'metlendirme, iyilik etme.
indallâh	: Hak katında.
inehan	: obur.
irgürmek	: erişirmek.
iryâle	: (riyâle) , bir gemi çeşiti.
iştihâr	: şöhret bulmak.
ivmek	: acele etmek.
izdiyâd	: artmak, çoğalmak.

kad	: boy.
kadim	: eski.
kaahir	: kahr edici, gâlib.
kaail	: söyleyen, râzı.
kaaim	: ayakta duran, mevcud, bâki.
kân	: maden ocağı, bir şeyin kaynağı.
kanta	:
kantarma	: atlara vurulan çift gem.
karavele	: eski büyük bir gemi nev'i.
kârûban	: kervân.
kâşâne	: mükellef konak.
kaşanmak	: işemek.
kâşi	: çini.
kaşkaval	: kelle veya kaşar peyniri, herşeyin kurusu.
kavl	: söz, kelâm.
kazzâz	: ipekçi.
kelb	: köpek.
kehle	: bit.
kem	: noksan, kötü.
kemankeş	: yay çeken.
kemter	: eksik, âciz, hakir.
kesel	: gevşeklik.
kevn	: olmak, varlık.
killet	: azlık.
kiyam	: ayakta durma, ayağa kalkma.
kil ü kaal	: boş söz, dedikodu.
kızve	: harp.
kile	: kile, ölçek.
kimyâ	: iksir, bakırı altın yapma ilmi.
kirde	: bir ekmek pide çeşiti.
kisb	: çalışıp kazanma.
konakçı	: seferde otag-ı Humayunu nakille konaklanacak yerleri tesbitle vazifeli memur.
kubbetül'islâm	: islâmın kubbesi, ulusu.
kudüm	: vusul, gelme.
kuh	: dağ.
küffâr	: kâfirler.
külünk	: kazma, taş kıran demir.

lâ	: menfilik, yokluk bildirir.
lâf u güzâf	: boş sözler.
la'l	: kırmızı, kıymetli bir mücevher.
lâ-nazir	: eşi olmayan.
leb-i deryâ	: deniz kıyısı, sâhil.
lenk	: topal
letâif	: lâtifeler.
levh	: levha, sahife.
leyl	: gece.
lu'b	: oyun.

magfur	: günâhı affolunmuş.
magribi	: magribli, Afrika'nın şimâl-i garbi sâhillerinden olan
mâh (meh)	: ay.
mahbub	: sevilmiş, güzel.
mahfil	: toplanacak yer.
mâh-ı taban	: parlayan ay.
mahlut	: karıştırılmış.
makaal	: söz.
makhûr	: kahr olunmuş.
mansûr	: yardım edilmiş.
mantıkuttayr	: kuş dili.
matlûb	: taleb edilmiş, arzu olunan.
matrak	: deri kaplı ucu yuvarlakça bir değnek, sırmakeşlerin kullandığı bir âlet.
meâni	: manalar, cümle kuruluşu ilmi.
meddâh	: çok medh eden, taklitle halkı eğlendiren.
meknun	: gizli, dizilmiş.
melâi	: usanç
melil	: kederli, melul
menend	: gibi, benzer.
mergub	: regbet edilmiş. beğenilen.
mesrur	: sevinçli.
meşk	: yazı örneği, talim, alıştırma.
metâ	: mal, eşya.
me'vâ	: yurt, mesken, cennet.
meyan	: ara, orta, bel.
meyancı	: simsar.
mezid	: artma, artırma.
miiftah	: anahtar.
mihr	: güneş
mir	: emir, bey
mizan	: terâzi, tartı.
muallâ	: yüce, yüksek.
muhzır	: mübâşir.
muşamma	: mumlanmış, muşamba.
mutâf	: keçeci.
mücellâ	: cilâlı, parlak.
müferrih	: ferahlık veren, iç açan.
mülâzım	: bir yere veya kimseye tutunup kalan, ıdıdip

makhûr	: kahr olunmuş.
mansûr	: yardım edilmiş.
mantıkuttayr	: kuş dili.
matlub	: talep edilmiş, arzu olunan.
matrak	: deri kaplı üç yuvarlakca bir değnek.
meâni	: manalar, cümle kuruluşu ilmi.
meâni	: manalar, cümle kuruluşu ilmi.
meddâh	: çok medh eden, taklitle halkı eğlendiren.
meknûn	: gizli, dizilmiş.
melâl	: usanç.
melil	: kederli, melul
menend	: gibi, benzer.
mergub	: ragbet edilmiş. beğenilen.
mesrur	: sevinçli.
mesk	: yazı örneği, talim, alıştırma.
metâ	: mal, esyâ.
me'vâ	: yurt, mesken, cenet.
meyan	: ara, orta, bel.
meyancı	: şımsar.
mezid	: artma, artırma.
muftâh	: anahtar.
mihr	: günes.
mir	: emir, bey.
muizan	: terâzi, tartı.
muallâ	: yüce, yüksek.
muhzır	: mübâşir.
muşamma	: muşlanmış, muşamba.
mutâf	: keçeci.
mücellâ	: cîlâlı, parlak
muferrih	: ferahlık veren, iç açan.
mülâzim	: bir yere veya kimseye tutunup kalan, ıdıp.
	: gelen
mülûkâne	: hükümdar gibi.
mümesssek	: misklenmiş, misk kokulu.
münâcât	: Hakk'ta yalvarma niyâz.
mürur	: geçme, sona erme.
müslimin	: müslimler.
mutevellî	: birinin yerine geçen, bir vakfın idaresi kendisine verilen.

nâdan	: bilgisiz, cahil, baba.
nâim	: uyuyan.
nakkaş	: boyayan, resmeden, sisleyen.
nân	: etmek.
nâr	: ateş.
nâs	: halk.
nazif	: temiz.
nazir	: benzer, eş.
necc-i yemânî	: Yemen Türk'sü.
nedim	: arkadaş.
nerd'ban	: marifet.
nevâ	: ses, nâgme.
nevbahar	: ilkbahar.

nevregân	: mücellid ve saractarın mukavva ve deri oynada kullandıkları bir âlet.
nezâre	: bakma, seyir.
nigâr	: resim, sevgili.
nihân	: gizli.
nuş	: içme, içen.
nücum	: yıldızlar.
nümâyan	: görünen, meydanda.
öd	: yakılınca güzel kokan bir ağac.
özge	: başka, diğer.
paturna	: (patrona) bir gemi işçisi.
pay	: ayak.
payzan	: haps edilmiş, hizmetçi, esir.
penâh	: sığınma, sığınak.
pencişenbeh	: perşembe, beşinci gün
pend	: nasihat.
perde	: bir ölçü.
pertev	: ışık, parlaklık.
pervâz	: uçma.
perver	: mürebbi.
perverde	: terbiye edilmiş.
pesend	: beğenme, seçme.
peyâm	: haber.
piştov	: tabanca.
puşide	: ürtülmüş, örtü.
pür-nur	: nur dolu, çok ışıklı.
pür-ziyâ	: ışık dolu.

Rabbenâ	: ey Rabb'im.
Rabbiyessir	: Rabbim kolaylaştırır. . .
rahatülhukum	: boğaz rahatlığı, lokum.
raht	: mal.
ra'nâ	: güzel,
râs	: yol.
râyegan	: bedava, bol
râz	: sır.
recâ	: ümid.
refik	: arkadaş.
reftâr	: yürüyüş, gidiş.
remil	: kum, kayıptan haber verme.
remmâl	: remilci.
reng	: hile.
rengin	: renkli, güzel.
resm	: yazı, çizgi, resim.
revan	: ruh, akan.
revane	: giden, yürüyen.
revnak	: parlaklık, tazelik, canlılık.
rıf'at	: yücelik.
rumî	: bir tezyinât çeşidi.
ruşen(â)	: aydın, parlak, açık.
ruy	: yüz.
ruz	: gün.

sad	: yüz.
sadefkâri	: sade, işi, sade işemesi.
sahn	: avlu, meydan.
sâi	: posta teşkilâtından önce mektupları götürüp getiren vazifeli.
said	: kutlu, uğurlu.
sâim	: oruçlu.
sakf	: tavan, çatı.
salât	: namaz, Hz. Peygambere salavat, dua
san	: sanki
sâye	: gölge, koruma.
savm	: oruç.
sayvan	: pervaz, kıvrım.
sefâtin	: sultanlar.
selis	: düzgün akıcı.
selsebil	: suyun kademeli aktığı bir nevi çeşme. tatlı ve hafif su, cenette bir su.
senâ	: övme.
seng	: taş.
ser	: bs.
serbeser	: baştan başa.
serdar	: kumandan.
ser-firaz	: başını yukarı kaldıran.
serir	: taht, yatacak yer.
serteser	: baştan başa.
server	: reis, ulu.
settâr	: Cenab-ı Hak, çok örtücü.
seyrangâh	: seyir yeri, mesire.
sıbyan	: küçük çocuk.
sıdk	: doğruluk, bağlılık.
sıklet	: ağırlık, sıkıntı.
sıyâm	: oruç.
silâhât	: silâhlar.
sim	: gümüş.
sittin	: altmış.
subh	: sabah.
suhan	: söz.
sun	: yaratma, san'at.
suzen	: iğne.
suzeni	: iğne işi.
Sübhan	: Cenab-ı Hak.
Sûkkar	: şeker.
sürur	: sevinc.
sûtur	: perdeler, örtüler.
süvâr	: atlı, binici, binme.
şâdi	: sevinçlilik, ferahlık.
şahnîsîn	: odaların evden dışarıya çıkıntıları.
şakird	: talebe, çırak.
şarâben tahura	:
sâtır	: merasim ve alaylarda debdebeyi artıran vazifeliler, kibar konaklarındaki hizmetkâr, muhafız.

şeb	: gece.
şehnâz	: bir makam.
şehr	: ay.
sehtâne	: iri inci tanesi, kenevir tohumu.
şem'	: mum.
şikâr	: avlama. av.
şükufe	: çiçek.
taâm	: yemek.
taâmu'llâh	: Hak yemeği.
tab'	: tabiat, huy, yaratılış.
tâb	: güç, kuvvet, tâkat.
tafsil	: fasıllandırma, etraflı anlatma.
tahrir	: yazma.
tahsin	: takdir, beğenme.
tahtapuş	: taraca, evlerde üstü örtülü etrafı açık yer.
taklabaz	: takla atıcı.
takrir	: anlatma.
takvâ	: Hak'tan korkma.
talatin	: parlak deri.
tarpuşcu	: erkek kavuk ve başlığı yapan esnaf.
tatvil	: uzatma, uzatılma.
tavîl	: uzun, çok süren.
ta'vil	: yüksek sesle ağlamak, birisine dayanmak.
tay	: bir ölçü birimi.
teab	: zahmet.
tekellüm	: söyleme, konuşma
tekelti	: eyerin altında hayvanın sırtına vurulan. keçenin adı.
tekmil	: tam, eksiksiz.
temâşâgâh	: seyir yeri.
temcid	: sabah ezanından önce minarelerde okunan niyaz ilâhileri.
teng	: dar
terfil	: ululama, uzatma.
terkim	: rakam atma, yazma.
tesbih	: Subhanallah diyerek Hakk'ı ta'zim.
teveccüh	: yönelme, karşı cihet.
tiz	: tez, çabuk, keskin.
tokadi	: eski bir para çeşiti.
don	: elbise.
tuhfe	: hediye, yeni çıkma, garib.
tul	: uzunluk, boy, uzun müddet.
tuti	: papagan.
u, ü	: ve
unvan	: isim, başlık.
urmak	: vurma.
uryan	: çıplak.
uşak	: çocuk, hizmetkâr.
ümmü'l-kıyas	:
ustâz	: üstâd, usta.

vâfir	: bol
vahşet	: yalnızlık, tenhâlık.
vardakosta	: eskiden sahil muhafazasında kullanılan bir gemi çeşiti.
vâzaif	: vazifeler.
veylâ	: feryâd.
vü	: ve.
yagır	: yara.
yahşi	: güzel.
yâri	: nasib, rızık, kısmet.
yarlıgamak	: rahmet, mağfiret etmek.
yavuz	: kötü, yağız.
yektâ	: biricik, tek.
yeksan	: düz, bir, berâber.
Yezdan	: Cenâb-ı Hak.

zâil	: sona eren, gecen.
zâr	: ağlayan, yer.
zeban	: dil.
zencirli altın	: 1716 da kesilen altın para, kenarı tırtıllı olduğu için bu isim verilmiş.
zer	: Altın
zer-i mahbub	: bir altın para nev'i.
zeyn	: süs.
zibâ	: süslü, güzel.
zihi	: ne güzel, ne hoş.
zir	: alt aşağı.
zi	: zâhib mânasına.
ziyâd	: artma, çoğalma.
zolata	: Lehlerin bu addaki paralarına benzetilmek suretiyle kesilmiş para.

ÖZEL İSİMLER FİHRİSTİ

-A-

- Acem: 431
 Adalya : 517
 Ağakapısı : 1390
 Ağakapısı (Mahkemesi) : 245
 Ahurkapı : 901
 Akdeniz (Bk. Bahr-i sefid) 436,
 1294, 1315
 Akyar : 511
 Alanya : 517
 Al- i Osman : 524, 525, 591,
 702, 761, 1089
 Amasya(eriği) : 430
 Amasya(üzümü) : 270
 Antep(pekmezi) : 431
 Arabistan : 639
 Arablar(hamamı) : 892
 Arnavudköy : 618
 Arzu(ile Kamber) : 1004
 Astanköy : 516
 Atpazarı : 1236
 Ayakapısı : 1107
 Ayasofya : 787
 Ayasofya(câmii) : 84, 785
 Ayasofya(çöregi) : 72, 1333
 Ayasofya(imâreti) : 784
 Ayasofya(külhanı) : 1271
 Ayasofya(kütüphanesi) : 526
 Ayazma : 573
 Ayazmakapısı : 1105
 Ayazpaşa(hamamı) : 897
 Aydın(satırı) : 929
 Ayvansaray : 1108
 Ayvansaray(hamamı) : 898
 Avrâtpazarı : 293
 Azablar(hamamı) : 892
 Azrâ(ile Yâmık) : 1006

-B-

- Bâb- hümayun : 693
 Bağçekapısı : 1103
 Bağdat : 838
 Bahr-i sefid (bk.Akdeniz) : 667,
 1117
 Balat : 1108
 Balat(hamamı) : 898
 Balıkpazarıkapısı : 1104
 Baltalimanı : 619
 Bandırma : 435, 1248
 Basra : 429
 Bâyezid Bat (bitpazarı) : 1236
 Bâyezid : 336
 Bâyezid(câmii) : 86
 Bayıldım(çeşmesi) : 459
 Bayrampaşa : 1110
 Bebek : 619
 Belgrad : 346, 355, 946
 Beşiktaş : 503, 617, 1317
 Beykoz : başlık, 313, 621
 Beykoz(çeşmesi) : 314, 320,
 324
 Beykoz(mesiresi) : 315, 319
 Bogados : 507
 Boğaz(Çanakale) : 511
 Boğaziçi : 318, 457, 1335, 1340
 Boyacıarkapısı : 922
 Bozcaada : 513
 Bozdoğan(armudu) : 214,442
 Bucakbağı : 1113
 Burgaz : 433
 Bursa : 432, 1235, 1244
 Büyükçekmece : 507
 Büyükdere : 620

- C Ç -

Candarlı : 515
Cibâli : 1106
Cıridmeydanı : 453
Cünud adası : 514
Cündimeydanı : 1117
Çardak : 510
Çardaklı(hamamı) : 888
Çatallar : 517

Çatladıkapı : 901, 1117
Çekmece : 352, 507, 944
Çengelköyü : 623
Çeşme yakası : 515
Çorlu(kaşkavalı) : 81, 433
Çöpçülerçayırı : 351
Çubuklu : 621
Çukurbostan : 90

- D -

Davud(nebi) : 1203, 1204
Davudpaşa(iskelesi) : 1114
Defterdarburnu : 618
Değirmenlik : 516
Divanyolu : 1446
Dimyat(pirinci) : 429

Doğancılar : 574
Dolmabahçe : 617, 1237, 1247,
1324
Dolmabahçe(köşkü) : 22 a baş-
lık, 450

- E -

Edirne : 1235 - 1244
Edirne(helvası) : 433
Edirne(ruy-i nigârı) : 266
Edirnekapısı : 1109
Eğrikapı : 1108
Eminönü : 1408
Emir Mustafa : 1400

Emirsultan : 1240
Ese : 246
Eski İslambol : 513
Eyyüb : 808, 1173, 1178 Ey-
yüb Slutan (Câmiî) : 91, 1175
Eyyübsultan(türbesi) : 1174,
1176

- F -

Fener : 1107
Fener(hamamı) : 898
Fenerbağçesi : 577

Fenerbağçe(feneri) : 905
Ferhad : 1003
Fındıklı : 617
Firengi(şeker) : 63

- G -

Galata : 213, 424, 461, 1250,
Gegve : 517
Girid(balı) : 81

Girid(zeytini) : 68
Gülşah(ile Yarka) : 1008
Gümrükönü : 1418, 1420

- H -

Hacı Bektaş-ı Veli : 702, 989,
1092, 1094
Hacıkadın(hamamı) : 895
Hançerli(hamamı) : 896
Harmanlık : 574
Haydarpaşa : 576
Haydarpaşa(köçekleri) : 887
Hayırsızçeşme : 1084

Hımar hamamı : 897
Hind : 435
Hind(tavuğu) : 828
Hisar(Anadolu) : 622
Hisar(Rumeli) : 619
Hocapaşa(simidi) : 72
Hocapaşa(uşakları) : 887
Hora(üzümü) : 272

- I İ -

İrgatpazarı : 281
İbrahimağa(çayırı) : 580
İbrâhim(makamı) : 955
İdris(köşkü) : 1178
İmrohor(hamamı) : 895
İnâdiye(hamamı) : 891
İncirliköyü : 621

İnez(köyleri) : 433
İngiliz(çukası) : 622
İskenderiye : 518
İslâmî-ol : 395, 581
İstanbul : 300, 436, 437, 438,
439, 981, 1102, 1235, 1244,
1401, 1411
İstavroz : 623

- K -

Kâbe(Beytullâh) : 571, 950
 951, 954, 960
 Kadiasker(hamamı) : 889
 Kadıköyü : 577
 Kağıthane(mesiresi) : 1019
 Kamber :(bk. Arzu) : 1004
 Kandilli(Kandilibahçe) : 622,
 54 a başlık, 1161, 1172
 Kanlıca : 621
 Kanuni Sultan Süleyman : 701,
 702, 996, 1093
 Kanuz : 508
 Kapakfırın : 1253
 Kapılıbağ : 575
 Karaburun : 515
 Karacaahmed(mezarlığı) : 574
 Karadeniz : 436
 Karadeniz(medresesi) : 923
 Karaman(caddesi), (çöregi)
 924

Karaman(kapısı) : 922
 Kasımpaşa : 1407
 Katırlı(vişnesi) : 443
 Kavak : 576, 621
 Kayalar : 619 Kazdağı : 1246
 Keşişdağı : 1243, 1251
 Ketenciler çarşısı : 1412, 1416
 Kızkulesi : 31 b başlık, 660,
 668, 1255
 Kızkulesi (Feneri) : 905
 Kilidü'l-bahr : 513
 Kireçkapısı : 617
 Kuleli : 622
 Kumburgaz : 507
 Kumkapı : 506, 1116
 Kurşunlumahzen : 617
 Kuruçeşme : 618
 Kuşadası(bahı) : 434
 Kuzguncuk : 623
 Küçükgöksu : 622

- L -

Lâpseki : 510

Leylâ : 1002
 Lokman(Hekim) : 370

- M -

Malatiye(armudu) : 412
 Malta(kâfiri) : 766, 769
 Maltepe : 486
 Mantukultayr(esser) : 1139
 Marmara(denizi) : 509
 Marmara(mermeri) : 432
 Maydos : 511
 Mecnun : 1002
 Mercan(çarşısı) : 108
 Meriç : 1241

Mısır : 429, 521, 640, 642, 1048
 Mısır(şekeri) : 962, 970
 Mısırtavuk : 809
 Midilli : 514
 Mibr(ile Vctâ) : 1007
 Mudanya(sirketaşı) : 432
 Mumhane : 617, 1109
 Muslubeg(üzümü) : 267
 Müfti-i Sarrâc : 734

- N -

Nâbi : 509
Narlıkapı : 1113
Nil(nehri) : 1312

Niş : 354
Nuruosmaniye(câmiî) : 28 a
başlık, 583, 1078

- O -

Odunkapısı : 1105
Okmeydanı : 337

Okmeydanı(güreş sahası) :
198, 199
Ortaköy : 617

- P -

Paşalimanı : 510

Petre kapu : 1107

- R -

Rados : 516

- S -

Sahaflar (çarşısı) : 775, 1280
Sakız : 429, 415, 516
Samatya : 1114
Sarayburnu : 506, 1103
Saraymeydanı : 697
Sarıyer : 620
Seddü'l-bahr : 512
Selânîk (keçesi) : 434
Selmân-i Pâk (köçekleri) : 782
Sıçanlı (hamamı) : 892
Sırmakeş (hanı) : 35 a Başlık,
737, 744
Sırt (hamamı) : 890
Silivri : 353, 508

Silivrikapısı : 1112
Silivri (karpuzu) : 448
Sinap (sinop) : 769
Sinap (elması) : 431, 441
Sofya : 946
Soğukhamam : 891
Sultanhamamı : 896
Sultaniye : 512
Sultaniye : 621
Sultan Muhammed (Mehmed)
Câmiî : 89, 43 a başlık, 915,
922
Sultansaray : 1108
Sultanselim (Câmiî) : 90
Süleymaniye : 87

- Ş -

Şam: 1071
Şam (kayısı): 430
Şam (üzümü): 268
Şahzâde (câmii): 88

Şemsipaşa: 572
Şengül (hamamı): 894
Şeytan çarşısı: 1180
Şifâ (hamamı): 890
Şirin (bk.Ferhad): 1003

- T -

Tab tablار (hamamı): 892
Tahıl pazarı: 1236
Tâhir (ile Zühre): 1005
Tahtakal'a: 942
Takyeciler kapısı: 1384
Tarabya: 620
Tersane: 1407
Tebriz (kumaşı): 432
Tırabzon: 430

Tirilye (zeytini): 69
Tiryâkiler (hamamı): 893
Tokad (mesire, köşk): 320, 321,
323, 324, 1280
Tokmaklı: 514
Tophane: 617, 1407
Topkapı: 349, 1110
Tuna: 434
Tunca: 1237

- U Ü -

Unkapanı: 1106
Uzunçarşı: 942
Üsküdar: 423, 456, 27 a başlık,
569

Üsküdar: 570, 579, 600, 623,
666, 1361
Üsküdar (bağı): 578
Üsküdar (sürmesi): 410

- V -

Vâlide (câmii): 92
Vâmık (bk.Azrâ): 1006
Vanıköyü: 622

Varka (bk.Gülşâh): 1008
Vefa (bk.Mihr): 1007
Vefa (hamamı): 889

- Y -

Yedikule: 507, 887, 943, 1112
Yenicâmi: 50 a başlık, 1067,
1071
Yenihamam: 1029
Yenikal'a: 512

Yenikapı: 1107, 1115
Yenikapı (Mevlevi-hânesi):
1117
Yeniköy: 620
Yesirpazarı (esirpazarı): 408

- Z -

Zemzem (âbu-suyu): 955
Zencirli (hamamı): 893

Zindan (hamamı): 896
Zindankapısı: 1104
Zühre (bk.Tâhir): 1105

FOTOGRAFLAR

د ر م ض ا ن ن ا م ا ع ر

د م ض ا ن ن ا ک اولکې کيچې فصلی

کله دی ماه رمضان	شاد اولوب سوندی جانم
رمضان شریف کز	مبارک اولسون سلطانم
کونډ ایت صدایی بوکيچې	ایت مرجبائی بوکيچې
ای بنم دولتلوا خندم	لور دیلر ای بوکيچې
بوکيچې ای کور دیلر	یوز لرین بړه سوز دیلر
دو ناندی خند یلر ایلر	جامعہ دینت بولدی لیر
بولدی جامعہ زبانی	لازم بو ایلر هرمتی
ای بنم دولتلو سلطه مخ	بولدی جامعہ دولتی
دولته ایدری صاعلمر	هم کيچې سده قائم
قالله عبادت ایدر لیم	وقت سکور در مؤمنلر
مؤمنلر ویردی صفا	چاغربشوب دیدی مرجبا
سینلر کله دی سلطانم	مژده ایلر بکچی کدا
بکچی کدا مسرور اولدی	غمکین کھوکل بر نور اولدی
قالله سرور شوقله	بکھ وقت سکور اولدی
اولدی بوغش ابتدا کی	شاد ایلدی جمله ناسی
مناره درده سلطانم	تسبیحو تمجید صداسی
اول صدا جان صفا ود	بوکيچې بیزه سر مبار

ای بنم دولتو ساطام
شیرین اداد سوزلری
بو قدرجه معزور اوله
بکجکیز شیرین اداد
اهاهه کلدی سیزلری
حقه امانت سزلی

فصل رمضان

نور خدا دهه طلوسون
اغالرم شهری صایام
اولی رحمتد رقوله
خلوص اید ایلله یه لم
بوکیجه آیلله اترک
کلدی مبارک رمضان
کلدی بوماهه قوتلو
نجه جانلر ایر شمدی
عالمه رحمتله کلدی
جمله مؤمن قوللرینه
قدری اعلا در بوماهه
دیلم اغام افندم
ایده لم رحمت بسوایه
ارمغانیدرمولانک
عالم بوکیجه نور اولدی
ای بنم اغام افندم
کوش ایدین تاز انای
سیز لره مزده کلدی
بوکیجه کورندی هلا
شهر رحمت سایه صالسون
جمله مبارک اولسون
کیچک لوم صد قله یوله
نکه دعا مقبول اوله
اجلدی اسلامه کولی
مسرور ایندی جان دلی
تشریف سکر دن طاتلی
ایرن جانلرینه موتلو
حمد اوله عزتله کلدی
مزده جنبته کلدی
ارتور انسانلک جاهاک
اول خدا اولسقا پناهه
ال قالدی لم دعایه
هر سینه بایوکده ایه
قلبمزه سرور اولدی
قالقاه وقت سخور اولد
سویلدین بکچی کدایک
بوکیجه کور دیلر ایچ
قالدی دللرده ملال

هې مجلامر لری	اولش منور هر بری
تخت عالی کبی روشن	کشاده در قیو لری
هر اوطه نك کاخانه سی	عالی یا پلمش خانه سی
هر کور نلر دیدی حقاً	هله یو قدر پیهانه سی
قرق وورده ایلام نظر	قیوسی اولش معبستر
قدی دلبر کی بسا لا	ستونلری دینا د کسر
قدم نظر هر باینه	تاریخلری حابنه
تاریخلرینی او قو دم	اولدم خیران القابنه
اون طقوز بولک غایتی	یدی اوطه جماعتی
دام خطا دن حفظ اوله	جمله نك تمام زینتی
سیر ایلام دوره یاننی	اوطه لرین نشاننی
معذور اوله بو قدرجه	وصف ایلام عنواننی

توش ایله شاهم خبری	قوموشتم بولنه سری
حاجی بکناش ولیدر	اوجا غیمزین رهبری
دیلمی کسم دعادن	رجا ایدم دم خدا دت
یکجی اوجا غنی	حفظ ایدم مولا خطا دن
هر شب یکجی کدا کلور	در لوا صنعتلر کو ستر
شوکتو یلده اوج دفعه	قوللره علوفه ویرر
یکجیکم ملازم اولدی	سیر اتمکدن غارم اولدی
علوفه الین دخی	وصف ایلمک لازم اولدی
قوللره علوفه جقار	جمله عالم سیر بقرار
دیوان اولوب صالکی کوئی	جمله قول دیوانه اقرار

اول چهار بکچري	جمله دن کيدر ايلري
وموز لر نه کتور	هر بريسي کيسه لري
حقار اندن جغتالي	اندن صکره طوبخانه لي
طوب عربا جيلو حقار	اندن صکره ترسيانه لي
قورمش اول قانوني هما	اول غازي سلطان سليما
جغتجه قوللره ديوان	کوياکه برآب روآن
حسابي کوچ دکل قولاي	رمضان دن مبارک آي
اوشمز سگ کيسه لري	بربر او تورده صاي
هله بنا اویدی بکچی	بوسوز لردن قايک بکچی
ايکی بندن اون اوج اکسه	بربر صايدی بکچی
بکچی دیدی بن کور مدم	بونک اصلنی بلمدم
بنده بر کيسه قبار دم	لکن ديوانه وارمادم
طورمش بنا بقار بکچی	صولر کبی قار بکچی
غم چکه سين علوفه مز	اغالردن حقار بکچی

مولا سوز صاقلري	هم چيکري يا نقلري
بوکجه اغام افندم	ز صف ايده لوم عاشقلم
عشق يولنده صادقد	انلرين بغري يا نقدم
مجنون ايله ليدا بکسيم	بربرينه عاشقد
عاشق اولان اولور صاقل	نجه وصفاييلم لايق
کولونک ايله طاغی دن	فرهاد دد شیرينه عاشق
درونی غم ايله طوشور	صانده فلک نه کام المش
ارضوايله قبر دخی	بربرينه عاشق اولمش

انده کومش کلا بدانلر
 جاننازلرا اراض اوینا دارق
 سمکشلر ایلوب غیرت
 التون فلاندره لری
 بکچیلر ده فنلر
 طاوول دونبه لك حالدر
 کیمسنگ چور دانلر
 عنوانله کچدی انلر
 الاینه ویردی زینت
 کوشکی پک زینتلی غایت
 دیوان یولنده کیدرلر
 انلرده الای ایتدیلر

ایدیه سیز هر دم صفالر
 وقت شریفلر خیر اوله
 شکیمز یوق برور خدا
 وقت سخور اولدی دیو
 تمجید او قندی هر طرف
 جمله جامعلر دولدی هب
 سخور سنت ارادندر
 بکیم سخوره او یا نمق
 خلاف دکل کوزم نوری
 مؤمن اولان مدحنا اید
 حق تعالی قلسون یاری
 صائمک جسمخی هر کیمز
 اچلدی کلشنده کوللر
 بولدی زینت بوخه عالم
 دیکله بن بکچی کمتری
 بوآیه حرمت ایدنلر
 آد ایدوب هر دم اغلرم
 بودر خدا دن مهالر
 کوزیمک نوری اغالر
 یولنه بوجانلر فدا
 ایلر مؤمنلر ندا
 مناره لر بولدی شرف
 مؤمنلر ایلک صفه صف
 بین لایق عبادتد
 نه دولت نه سعادتد
 سور دخی ذوق سرور
 جانا بو وقت سخوری
 بحر رحمت اولدی جادی
 یا قان جهنمک ناری
 قفان ایلسون بلبلر
 بجه مدح ایلسون دللر
 همیشه اول غمدن بری
 فردوس علا در بری
 دریا ستالی چاغلرم

حقدان امیدم کسمرد	کولومی حقه باغلم
مطاعت یوقدرتند	بوم عانده ناسند
...	ما اجه قباله سند

دوراته ده در بوفلك	طوبظلور در ایچی ملك
غمریکز اولسون	بودر مولادن ديلك
دولت ایردی صاعله	هم کچه سنده قائملره
قالقکه عبادت ایدلم	وقت بخورد در مومنلر
سیزلره حرمت ایللم	حرمده عزت ایلدم
اغالرم بن سیزلری	حقه امانت ایلدم

(دعا فصلی)

دلدن کدر نائل اوله	ذوق صفا کامل اوله
بنم اغام دولت ایلله	مقصودلره نائل اوله
دائم لطف عطاده اول	بکیم حفظ خداده اول
بنم اغام کوله کوله	هر دم ذوق صفا ده اول
ضیع مساشاد اوله سین	غملردن آزاد اوله سین
یوروسون عالمده نامک	ایلك ایلله یاد اوله سین
بوینجه یللمر مور ایلله	شار اوله سین سیرون ^{ایله}
بنم اغام سعادتله	پورا اوله قلبک نور ایلله
حق ارتور دولتلی	دولت ایلله عمره تح
دیلم باری خدادن	عالی ایدم رفعتنی
حق عمریکز زیار ائسون	قلبکری کشاد ائسون
ایکی جهانده دیلرم	حق جمله کزلی شار ائسون

دل خانه سی باد اوله	ای نم غام افندم
ایکله نامک پاد اوله	مشغول اولایم ثنایه
باشلایم سینه دعایه	جمله کزی باری خدا
واصل یلسون صفایه	کارم دعا دهر و شب
شادان اوله دهر و شب	بخش یلسون باری خدا
معصومه علم ادب	دله کلامدر دعا
هر دم پیامد مردعا	برشب دعا سین کچرم
نظم نظامد مردعا	بودر دعا من سحرگاه
حق ایده مقبول دیکاه	اوستوزدن سایه کنه
اکسک ایلسون الله	دائم اولک دولت ایله
دولت هم عزت ایله	بخه یویلا ایرین
سلامت صحت ایله	رله مدحک کلور قاله
قیل نظر قلب ملاله	افتاب دولتکیز
ایرسون هرگز نواله	کچسون کونک صفا ایله
جمله یای کدا ایله	کولور کبی خندان اولک
قلبک دوله ضیا ایله	انساب ایله اولاد یکن
مولا ویر مراد یکن	ایلک ایله یار اولنوم
دائم جهانده اد یکن	

الفایله اولدک اشک	سنا بو مخلص جک کرک
سن بایله اولدک بقر	بونوبلکه دنه و اسر
یتله تکرک صاریفک	بشله بنو تسین دودوغک
جمله جماعته مرحمت	حایله حیواندر قیلغک
خیله خبر اکلامز سین	دان ایله دلی بی نماز سین

فہرست بیگی بابا

۲ باز رکات	۳ یا الیملوک رسمی	۴ زنجیرہ	۶ کتابخانہ	۷ صندوق بدشا
۸ کوپکار ۹ صمان	۱۰ قازاوردک	۱۱ اطہ قلعہ	۱۲ قیز قوالہ سی	
۱۳ صلہ رحم	۱۴ سیمکشانہ	۱۵ میران یدی	۱۶ اصناف	۱۷ انجشیش
۱۸ قنار ۱۹ پچی	۲۰ اچہ	۲۱ طاقلہ	۲۲ کدی	۲۳ بدستان
۲۴ تنبل				
۲۵ انسان	۲۶ صراخانہ	۲۷ طاق	۲۸ صبیان	۲۹ طاقلہ
۳۰ شادروان	۳۱ پیرہ	۳۲ ساعت	رسمیدر	

فیانی مقطوعہ

"BEKÇİ BABA" MANİLERİNİN İLK SAHİFESİ, "BEKÇİNİNBEZİRGAN OLDUĞUNUN RESMİ."

بیر قونارون سالیور هر کونا کافایور بونله ررغانا دونون نرناپنر کابیلور

بیر لاک رنجه

بیره

سوزلیر ایریز غایته غایته جوقدر سلطانم دوشدی بئیم بیره رنجه قیردین قاجیک بیره لردن حالیمان بیره لاکیردی قایته بیره ناک دیرین طوند بیره طوندیم بیای ککان کیم ملور سکر بیره لردن ملوند فوک کیم اقلر	بئیکه کلدیر سکر بیکه رلعت و سکر برغایله طوندیم صیط ایدیه بیره بئیم بئیم طوند بیره لاکولش طوند در بئیم یورتم کرک اولدر و بئیم طوند بیر قانی ملوند بیره اوشدیلر کوندیم بئیم و رلک بیره	بئیکه لاکیردی آقیدر کیم دیر قانم دیر کیم بیره کیم سکادرلو ایشلر جیدی الردن دایم امان جیم اولور کیم بایم غایله ایرین طوند ایم کیم بیره اوشدیلر کوندیم بئیم و رلک بیره	بیره لردن شکایت الردن باندی جیم بیره و ووندیم رنجه الردن قوش کیم اوجیدی بیره غایله دزمان بیکدی بیره بایم بیره ناک دیرین طوند ال قضا و کلدیه بایم اوشدیلر کوندیم بئیم و رلک بیره

ساکت و بئیم

{ kutupyıldızı kitablığı }
961

FİYATI: 10 TL.

kapak düzeni; NECATİ ONAT